

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จีนเป็นประเทศที่ใหญ่และมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการพัฒนาประเทศของจีน จึงเป็นเรื่องที่นานาประเทศให้ความสนใจ เพื่อแสวงหาประโยชน์และเตรียมป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ขณะนี้ จีนกำลังดำเนินการเขื่อมเศรษฐกิจของคนเช้ากับเศรษฐกิจโลกและภูมิภาคต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก และการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งจากการที่จีนเริ่มนีการปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้นนี้ จะทำให้ประเทศไทยมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของโลกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจำนวนประชากรเป็นจำนวนมาก และถือเมืองที่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product : GDP) อยู่ในระดับค่า แต่ก็มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยจึงนับว่าเป็นตลาดใหม่ที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะหลังจากประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) และเมื่อว่าในปัจจุบันมูลค่าการค้าการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับไทยจะยังมีไม่นานนัก แต่ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาตลอด และประเทศไทยก็มีความสนใจที่จะไปลงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การศึกษาผลกระทบหลังการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของประเทศไทย และการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ของประเทศไทยก็มีความสนใจที่จะไปลงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การศึกษาผลกระทบหลังการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของประเทศไทย และการเข้าร่วมเป็นสมาชิก เหตุการค้าเสรีอาเซียน-จีน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายของกระทรวงแรงงานให้รองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่กำลังจะเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว ข้างต้น ทั้งนี้ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปรับตัวของแรงงานและสถานประกอบ-การในภาพรวม

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษานโยบายและแนวทางในการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก และจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน รวมทั้งการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยเบรียบเทียบกับประเทศไทยคู่แข่งในตลาดจีน และเบรียบเทียบกับจีนในตลาดไทย

2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางในการปรับตัวของกระทรวงแรงงาน องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากผลกระทบที่เกิดขึ้นกรณีที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก และการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อประเทศไทยและอาเซียน ดังเด็ดดีดตนเองทั้งถึงปัจจุบัน

2. ศึกษาการวิเคราะห์ภาพรวมรายอุดสาหกรรม ชุดแข็ง ชุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดที่จะเกิดกับอุดสาหกรรมไทย ในรายอุดสาหกรรมในด้านการผลิต ด้านการบริโภค/ความต้องการใช้ ด้านการค้า ด้านนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งด้านการลงทุน ในแต่ละอุดสาหกรรมทั้งไทยและจีน 7 อุดสาหกรรม ของกรมเจ้าการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

- อุดสาหกรรมเกย์ตร (ข้าว ยางพารา มันสำปะหลัง และผลไม้สด)
- อุดสาหกรรมอาหารแปรรูป (อาหารแช่เย็นที่ผลิตจากไก่และกุ้ง)
- อุดสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
- อุดสาหกรรมอุปกรณ์ชีวนิรภัยที่ส่วนอิเล็กทรอนิกส์ กอนพิวเตอร์ และส่วนประกอบ
- อุดสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
- อุดสาหกรรมเครื่องหนังและผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง
- ธุรกิจบริการ (การท่องเที่ยว ร้านอาหาร โรงแรม สุขภาพ การศึกษา ค้าปลีก และก่อสร้าง)

3. วิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อแรงงานและเสนอแนวทางการปรับตัวของอุดสาหกรรมและการพัฒนาศักยภาพของแรงงานจากการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก และการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านแรงงานของประเทศไทย ทั้งในส่วนของกระทรวงแรงงานและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาจากเอกสาร บทความ งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และผลการวิเคราะห์ของกรมเจ้าการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

2. ประมวลผลทางด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย และเสนอแนวทางการปรับตัว
สำหรับแรงงาน สถานประกอบการ กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การเตรียมความพร้อมในการปรับตัวของกระทรวงแรงงานรองรับการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การ
การค้าโลก และการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน และเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านแรงงานของ
ประเทศไทย ทั้งในส่วนของกระทรวงแรงงานและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

นิยามศัพท์

FTA (Free Trade Agreement) หรือเขตการค้าเสรี สมาคมสหกรณ์ลงทุน (Investor Club Association) ได้สรุปคำจำกัดความว่า หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาระ
ระหว่างกัน ภายใต้กฎระเบียบเดียวกัน หรือเป็น 0% และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอก
กลุ่ม การทำเขตการค้าเสรี ในอดีตมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (goods) โดยการลดภาระและอุปสรรคที่
ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลังนี้ รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (services)

บทที่ 2

ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทยและอาเซียน

ข้อมูลทั่วไปของสาธารณรัฐประชาชนจีน

สรุปข้อมูลทั่วไปของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังนี้ (กองเอกสารประจำวันออก 3 กองเอกสารประจำวันออก กระทรงการต่างประเทศ, สิงหาคม 2547)

เหตุการณ์การเมือง

การปกครองส่วนภูมิภาคแบ่งออกเป็น 23 民族 (รวมถึงได้หัวน) 5 เขตปกครองตนเอง (มองโกเลีย หนิงเชียง ชินเจียง กว่างสี และทิเบต) 4 มหานครที่ขึ้นต่อส่วนภูมิภาค (ปักกิ่ง เชียงไห่ ฟูจิ้นจิ้น และฉงชิ่ง) และ 2 เขตบริหารพิเศษ (ช่องกง และมาเก๊า)

การเมืองการปกครอง

ในระบบการปกครองของจีนพิรคคอมมิวนิสต์จะเป็นผู้กำหนดนโยบายทุกด้านให้รัฐบาลไปปฏิบัติ (รัฐบาลจึงไม่ใช่องค์กรกำหนดนโยบาย) โดยจีนมีนโยบายภายในที่สำคัญ ดังนี้

1. เน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจและการเปิดประเทศเพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และกำหนดเป้าหมายให้ GDP เพิ่มขึ้นอีก 4 เท่าตัว และทำให้จีนสร้างความกินดือยดี “เสี่ยวหวาน” แก่คนจีนในระดับเดียวกับประเทศไทยที่กำลังพัฒนาในระดับกลาง ภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020) ในขณะเดียวกัน ก็ต้องแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของระดับการพัฒนาระหว่างภาคตะวันออกกับภาคตะวันตก ซึ่งอาจนำมาซึ่งปัญหาการเมือง สังคม ความแตกแยกของชนชาติที่รุนแรง จึงได้กำหนดให้พัฒนาภาคตะวันตกไปในเวลาเดียวกันด้วย

2. จีนยังไม่เน้นการปฏิรูปทางการเมืองอย่างรวดเร็ว จะดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในขณะเดียวกัน เพื่อลดผลกระทบด้านการเรียกร้องให้ปฏิรูปการเมือง ซึ่งพิรคคอมมิวนิสต์จีนประเมินแล้วว่า ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในระยะ 10 ปีข้างหน้า นายเจียง เจ้อหมิน จึงได้เสนอหลักการ 3 ตัวแทนขึ้นมาและบรรจุลงไปในธรรมบัญญัติของพิรค หลักการ 3 ตัวแทน สามารถลดความแปรปรวนของกลุ่มนaye ใหม่และนักวิชาการเรื่อง

ปฏิรูปการเมืองได้ โดยพระกคอมมิวนิสต์เปิดกว้างให้คุณเหล่านี้เข้าไปมีส่วนร่วมในพระกและการบริหารประเทศได้ในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ จินได้เริ่มปล่อยให้การปกครองระดับท้องถิ่นในระดับตำบลและเมือง (อำเภอ) มีการเลือกตั้งโดยอิสระแล้วตั้งแต่ปี 2538

หลักการสามตัวแทนได้กำหนดให้พระกคอมมิวนิสต์จินเป็นตัวแทนใน 3 ด้าน คือ

(1) ด้านการผลิต โดยดูแลการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

(2) ด้านวัฒนธรรม โดยดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีของจีน และนำวัฒนธรรมอื่นที่คีมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศไทย

(3) เปิดให้พระกคอมมิวนิสต์จินเป็นตัวแทนของประชาชนทุกชนชั้น กล่าวคือ ได้เปิดให้กลุ่มนากทุนและนักธุรกิจ ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่พระกกำหนดเข้ามามีส่วนร่วมในพระก แต่ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น ถือเป็นการเปลี่ยนภาพลักษณ์ของพระจากตัวแทนเชิงปฏิวัติ หรือตัวแทนของชนชั้นแรงงานเป็นตัวแทนเชิงบริหาร หรือตัวแทนของประชาชนทุกชนชั้น

พัฒนาการทางเศรษฐกิจ

Lu Yuan-Zhang (1976, p. 191, 209, อ้างถึงใน ติน ปรัชญพุทธิ, 2537 น. 245) ได้สรุปข้อมูลการพัฒนาเศรษฐกิจในสาธารณรัฐประชาชนจีน นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งที่สำคัญในปี ก.ศ. 1949 ว่า สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ก้าวไปสู่ขั้นตอนใหม่ของการพัฒนาเศรษฐกิจ และภายใต้วิธีการผลิตสังคมนิยม เศรษฐกิจของจีนได้ผ่านขั้นตอนการพัฒนามาหลายขั้นตอน กล่าวคือ

(1) การทึ่นฟูเศรษฐกิจและการสร้างชาติภายใน 10 ปีแรก (ก.ศ. 1949-1957)

(2) การสร้างสังคมนิยมเต็มรูปแบบ

(3) การถอยหลังและความสูญเสียของการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงของการปฏิวัติวัฒนธรรม

(พฤษภาคม ก.ศ. 1966-1976)

(4) การปฏิสังขรณ์และการปรับตัวสืบใหม่ของเศรษฐกิจ หลังจากการสูญเสียอำนาจของ “แก๊ง 4 คน” (ตุลาคม ก.ศ. 1976-1981)

Damachi (1976, p. 209, อ้างถึงใน ติน ปรัชญพุทธิ, 2537 น. 245) ได้สรุปแนวทางไปสู่การพัฒนาของจีนว่า มีลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

(1) การระดมทรัพยากรและความสำนึกทางศีลธรรมในการพัฒนา นั่นก็คือ มีการพัฒนาทั้งทางด้านวัสดุและจิตใจไปพร้อม ๆ กัน

- (2) การส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาส การกระจายรายได้ และปลดปล่อยการกดขี่ทางสังคม
- (3) การใช้เงยตรกรรมเป็นฐาน และอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนา
- (4) การสนับสนุนความสมดุลของเศรษฐกิจ ของเมืองและหมู่บ้าน
- (5) การสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีระดับกลาง
- (6) การควบคุมจำนวนประชากร
- (7) การคุ้มครองเด็กด้วยความเป็นเมือง
- (8) การสนับสนุนการวางแผนที่กระจายอำนาจและยืดหยุ่นที่มุ่งเพิ่มศักดิ์ศรี
- (9) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจในระดับราษฎร์
- (10) การเน้นการศึกษาและสุขภาพที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

ภาพรวมเศรษฐกิจของจีน (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2547)

จีนเริ่มปฏิรูประบบเศรษฐกิจในปี 2521 โดยให้กลไกตลาดมีบทบาทสำคัญมากขึ้น และเปิดประเทศรับวิทยาการสมัยใหม่ ลดลงของการปฏิรูปเศรษฐกิจจนถึงปัจจุบัน ทำให้จีนกลายเป็นประเทศที่น่าจับตามองกล่าวคือ จีนเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ และมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเฉลี่ย 10.1% ต่อปี และอัตราเฉลี่ย ระหว่างปี 2540-2542 เฉลี่ย 7.9% เมื่อเทียบกับอัตราเฉลี่ย 10.1% ต่อปี แต่ต้อง注意ว่า ระหว่างปี 2540-2542 เฉลี่ย 7.9% แม้จีนจะมีผลเมืองมาก โดยในปี 2542 มีจำนวนประชากร 1,266.8 ล้านคน แต่มีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ปี 2542 เพียง 991 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ธนาคารโลกได้จัดอันดับรายได้ของจีนอยู่ในกลุ่ม Lower Middle Income Economies จีนรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ปี 2542 เท่ากับ 782 เหรียญสหรัฐฯ โดยประเทศที่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มนี้ทั้งสิ้น 55 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย

การค้าระหว่างประเทศของจีนเติบโตอย่างรวดเร็ว ในระยะไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยมูลค่าการค้าในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา เพิ่มขึ้น 3 เท่าจาก 62.1 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2533 เป็น 249.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2543 ทำให้จีนเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่อันดับ 7 ของโลก ทั้งนี้ ในระยะเดียวกัน โครงสร้างสินค้าของจีนก็ได้เปลี่ยนจากสินค้าขั้นปฐมเป็นสินค้าอุตสาหกรรม

- สินค้าส่งออกที่สำคัญของจีน ได้แก่ พลิตภัณฑ์สิ่งทอ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ รองเท้า เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าฝ้าย อุปกรณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร อุปกรณ์เครื่องเสียง ของเล่น เหล็กกล้า พลาสติก พลิตภัณฑ์เคมีภัณฑ์ วัสดุกึ่งตัวนำ และน้ำมันดิน
- สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องบิน เครื่องจักรกล ปุ๋ย ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ แพลงวนธรรมชาติ พืช น้ำมันดิน และพลิตภัณฑ์ปีโตรเลียม

- ประเทศไทยค้ำที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา อ่องกง เกาหลีใต้ ไต้หวัน เยอรมนี สิงคโปร์ สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และเนเธอร์แลนด์

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment : FDI) ในจีน ได้เพิ่มมากกว่า 10 เท่า จาก 3.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2533 (ประมาณ 10% ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งหมดในประเทศไทยกำลังพัฒนา) เป็น 40.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2542 (ประมาณ 19.5% ของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั้งหมดในประเทศไทยกำลังพัฒนา) กล่าวได้ว่า บทบาทของประเทศไทยกำลังพัฒนาต่อการลงทุนในประเทศไทย มีความสำคัญมากขึ้น ทั้งมูลค่าและสัดส่วนการลงทุน ประเทศไทยผู้ลงทุนที่สำคัญ ได้แก่ อ่องกง ไต้หวัน สหรัฐฯ เยอรมนี สิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้

นโยบายสำคัญด้านเศรษฐกิจของจีนมีรายละเอียด ดังนี้ (กองเอเชียตะวันออก 3 กรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ, สิงหาคม 2547)

- (1) ยึดมั่นการกระตุ้นอุปสงค์ของตลาดภายในประเทศต่อไป
- (2) ดำเนินนโยบายการคลังในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง เพื่อยืดเป็นยุทธศาสตร์ระยะยาวของประเทศ รวมทั้งรักษาเสถียรภาพของค่าเงินหยวน
- (3) เร่งปรับโครงสร้างด้านการเกษตร การปฏิรูปชนบท และการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร
- (4) เร่งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจในเชิงยุทธศาสตร์ โดยเน้นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีแก่ วิสาหกิจจีน ขยายศูนย์กลางเศรษฐกิจในโลมาชิก WTO ขยายการคิดค່ອและร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น
- (5) ปรับเปลี่ยนการบริหารงานด้านเศรษฐกิจของภาครัฐ เพื่อความเป็นเอกภาพของนโยบายและ ความโปร่งใส ซึ่งจะกระตุ้นการทำงานให้สอดคล้องกับหลักสากล รวมทั้งฝึกฝนบุคลากรที่เชี่ยวชาญ ในกฎหมายและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
- (6) พัฒนาภาคตะวันตก เพื่อลดความเสี่ยงภัยทางการค้าและเศรษฐกิจที่มีอยู่ของ ประชาชนทางภาคตะวันออก และตะวันตก
- (7) พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนสถาบันวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และ เพิ่มมูลค่าของสินค้า
- (8) จีนมีนโยบายเปิดกว้างด้านตลาดหลักทรัพย์ โดยนักลงทุนต่างชาติที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สามารถเข้าลงทุนในอนุญาต Qualified Foreign Institutional Investor: QFII จากคณะกรรมการกำกับและคุ้มครอง ตลาดหลักทรัพย์จีน (China Securities Regulatory Commission: CSRC) โดยนโยบายดังกล่าวเริ่มใช้อย่าง เป็นทางการเมื่อปลายปี 2545

ในปัจจุบันคาดการณ์ที่น้ำและตลาดพันธุ์คริปต์มีมูลค่าการลงทุนสูงถึง 500,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเดินทางไปสู่การลงทุนในกิจกรรมนี้ การเปิดตลาดเชิงเปรียบเสมือนการเปิดโอกาสในการลงทุนที่มีมูลค่าสูงให้แก่นักลงทุนต่างชาติ ขณะเดียวกัน จะช่วยลดความไม่สงบทางการเมืองและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ตลาดหลักทรัพย์ชั้นนำ และกระตุ้นให้เกิดแรงซื้อขายในตลาดที่น้ำ

ข้อมูลทั่วไปของประเทศไทย

ภาพรวมเศรษฐกิจไทย (กรมเจ้าหน้าที่การค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2547)

ภาวะเศรษฐกิจไทยในช่วงครึ่งแรกของปี 2544 ยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยอัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (Gross Domestic Product : GDP) ในไตรมาสแรกของปีนี้อยู่ที่ร้อยละ 1.8 ลดลงเมื่อเทียบกับร้อยละ 3.2 ในไตรมาสก่อน โดยเป็นผลมาจากการลดลงของการส่งออกและการลงทุนภาคเอกชนเป็นสำคัญ

ขณะที่การผลิตภาคอุตสาหกรรมยังคงเติบโตเช่นเดิม โดยดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index-MPI) ในช่วงครึ่งแรกของปี 2544 นี้ เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนเพียงร้อยละ 1.3 เท่านั้น ทั้งนี้ อุตสาหกรรมที่มีการผลิตเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ อุตสาหกรรมยานยนต์ มีการผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.3 แต่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมอาหาร และใบยาสูบ การผลิตลดลงร้อยละ 21.9, 6.9, และ 4.1 ตามลำดับ อีกทั้งภาคอุตสาหกรรมยังคงมีกำลังการผลิตต่ำกว่าเกินอยู่มาก โดยอัตราการใช้กำลังการผลิตในช่วงเดือนมิถุนายน 2544 อยู่ที่ร้อยละ 53.5 เท่านั้น โดยอุตสาหกรรมที่มีการใช้อัตราการผลิตต่ำสุดคือ อุตสาหกรรมเครื่องคิดเลข ร้อยละ 30.1 รองลงมาคือ อุตสาหกรรมอาหาร ร้อยละ 33.2 และ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องใช้ไฟฟ้า ร้อยละ 45.1 ตามลำดับ

ผลการพัฒนาที่ผ่านมา (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

การพัฒนาประเทศไทยช่วงแผนฯ 1 – แผนฯ 7 (พ.ศ. 2504-2539)

กระบวนการพัฒนาประเทศไทยช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1-2 เน้นการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการลงทุนกระจายการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะถนน ไฟฟ้า และประปา แต่ก็มีปัญหาเรื่องว่างการกระจายรายได้และคุณภาพชีวิตของคนในชนบท แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคม การลดอัตราการเพิ่มประชากร และการกระจายรายได้ ควบคู่ไปกับการ

พัฒนาเศรษฐกิจ ต่อมา ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 ความผันผวนทางการเมืองและวิกฤตการณ์น้ำมัน ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนการค้าและคุลปัญชีเดินสะพัดอย่างรุนแรง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5-6 จึงมุ่งเน้น การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการแก้ไข ปัญหาความยากจนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่นั่นตัวของเศรษฐกิจได้ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวม ขยายตัวอย่างร้อนแรงเกินกว่าพื้นฐานทางเศรษฐกิจจะรองรับได้ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 จึงได้เริ่มปรับ แนวคิดไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งการรักษาระดับการเจริญเติบโตในระดับที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับ การรักษาเสถียรภาพ การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรัตนมุนย์ คุณภาพชีวิตและ สิ่งแวดล้อม

ผลการพัฒนาประเทศในช่วง 7 แผนที่ผ่านมา พอกล่าวได้ว่าประเทศไทยประสบผลสำเร็จในการ พัฒนาเศรษฐกิจที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เฉลี่ยประมาณร้อยละ 7 ต่อปี ส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อคนในราคา ประจำปีเพิ่มขึ้นจาก 2,100 บาท ในปี 2504 เป็น 77,000 บาท ในปี 2539 ทำให้ประเทศไทยพ้นจากการถูกจัด เป็นประเทศยากจนเข้าสู่ประเทศกำลังพัฒนา ในช่วงเวลาเดียวกันสัดส่วนของคนยากจน ได้ลดลงอย่างมาก จากร้อยละ 57 เหลือร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ และการมีงานทำอยู่ในระดับเดิมที่ ทั้งคันไทย ส่วนใหญ่ได้รับบริการ โครงสร้างพื้นฐานและบริการทางสังคมมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม การเดินต่อสังกัดอยู่บนพื้นฐานความไม่สงบดูดองการพัฒนา กล่าวคือ ปัญหา ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้และผลประโยชน์จากการพัฒนาระหว่างภาค ระหว่างชนบทกับเมือง และระหว่างกลุ่มคนในสังคม ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย ทั้งก่อให้เกิด ปัญหาสังคมอันดี ตามมา อาทิ ปัญหาสภาพดินและความปลดปล่อยในชีวิตและทรัพย์สิน ขณะเดียวกัน ทรัพยากรธรรมชาติถูกใช้ประโภจนอย่างสิ้นเปลือง และเมื่อร่องรอยลงกันไว้สู่ปัญหาความขัดแย้งเชิง ทรัพยากร ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง จึงนำไปสู่ข้อสรุป ผลการพัฒนาที่ว่า เมืองเศรษฐกิจขยายตัวในระดับดี แต่สังคมนี้ปัญหา และการพัฒนาไม่ยั่งยืน

การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เป็นแผนปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทย ที่เน้นให้ “คนเป็น ศูนย์กลางของ การพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาฯ เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม มีกระบวนการที่จะเชื่อมโยงมิติ ต่างๆ ของการพัฒนา ตลอดจนเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ในปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อคนและสังคมโดยรวม ทำให้ต้องมีการปรับแผนเพื่อแก้ไขวิกฤตของประเทศไทย โดยเน้นการรักษา

เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การลดผลกระทบต่อการพัฒนาคนและสังคม การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งและก้าวสู่สมดุล และการปรับระบบบริหารจัดการเพื่อพื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย วิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างรุนแรง ความพยายามในการแก้ไขปัญหาทั้งในระดับสังคมและระบบปานกลางอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวอย่างช้าๆ และมีเสถียรภาพในระดับหนึ่ง เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ในปี 2543 จากที่เคยหดตัวต่ำสุดถึงร้อยละ 10.2 ในปี 2541 แต่ยังมีปัญหาในภาคการเงินและอสังหาริมทรัพย์ ปัญหาหนี้สาธารณะและปัญหาการขาดดุลงบประมาณ อันเป็นข้อจำกัดของ การจัดสรรทรัพยากรในระดับต่อไป นอกจากนี้ เศรษฐกิจไทยยังมีการพึ่งพิงทุนเทศในโลหะ และตลาดค่าต่างประเทศสูง ฐานการผลิตหลักของประเทศยังอ่อนแอก ไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาวัฒกรรม ทั้งไม่สามารถรับด้วยทอดและแบร์ทุนเทศในโลหะมาใช้ในการต่อยอดการพัฒนา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศักยภาพของคนไทยและระดับคุณภาพชีวิต โดยรวมดีขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ระยะยาวมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีการศึกษาสูงขึ้น จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยของคนไทยในกลุ่มอายุ 15 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นจาก 6.6 ปี ในปี 2539 เป็น 7 ปี ในปี 2541 และอัตราการเข้าเรียนหนังสือของเด็กมีแนวโน้มดีขึ้นทุกระดับชั้น ในด้านสุขภาพอนามัยพบว่าคนไทยมีอายุคาดหมายเฉลี่ยสูงขึ้น โดยในปี 2541 เพศชายและเพศหญิงมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 70.1 ปี และ 75.2 ปี ตามลำดับ ทั้งระบบบริการสาธารณสุขมีความก้าวหน้าดีขึ้น และประชาชนได้รับการคุ้มครองด้านประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 79.4 ในปี 2543 อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาคุณภาพการศึกษาของคนไทยยังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร เนื่องจากการศึกษาของแรงงานไทยที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.4 อยู่ในชั้นไม่เกินระดับประถมศึกษา ส่งผลกระทบต่อขั้นตอนการต่อเนื่องทางเศรษฐกิจของประเทศไทย สำหรับการพัฒนาระบบความมั่นคงทางสังคม ได้ขยายขอบเขตการดำเนินงาน ได้กว้างขวางขึ้น แต่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้เพียงเฉพาะแรงงานในระบบเท่านั้น ยังไม่สามารถดำเนินการไปถึงกลุ่มแรงงานอกระบบทะแรงงานภาคเกษตร ซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศไทยได้

ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อคนและสังคม ได้ก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทยมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของกระจายรายได้รุนแรงขึ้น กล่าวคือ ภาวะความยากจนที่มีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอดในช่วงก่อนวิกฤตกลับเพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 11.4 ของประชากรทั้งประเทศ หรือคิดเป็นจำนวนคนยากจน 6.8 ล้านคน ในปี 2539 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 15.9 หรือคิดเป็นจำนวนคนยากจน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 และในช่วงเวลาเดียวกันการกระจายรายได้ก็แย่ลง โดยกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยที่สุด 20 เปอร์เซ็นต์แรก มีสัดส่วนรายได้ลดลงจากร้อยละ 4.2 เหลือร้อยละ 3.8 ขณะที่กลุ่มคนที่มีรายได้สูงสุด 20 เปอร์เซ็นต์แรก มีสัดส่วนรายได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 56.5 เป็นร้อยละ 58.5 อีกทั้ง

จำนวนคนว่างงานก็มีเพิ่มมากขึ้นกว่าช่วงก่อนเกิดวิกฤตเกือบ 1 ล้านคน นอกจากนี้ ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็เป็นปัญหารุนแรงส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในสังคมมากขึ้น

อย่างไรก็ดี แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่ได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมไทย ก็ถือเป็นจุดเริ่นต้นสำคัญที่ทำให้ประชาชน ชุมชน องค์กรภาคประชาชนต่างๆ ตื่นตัวและเข้ามามีบทบาทร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยมีการรวมกลุ่มของประชาสังคมในหลายรูปแบบอย่างเข้มแข็ง มีการขยายเครือข่ายเชื่อมโยงกันอย่างกว้างขวาง และมีการทำงานร่วมกับภาครัฐในลักษณะหุ้นส่วน การพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศในระยะต่อไป

วิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

การพัฒนาประเทศในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา นับตั้งแต่ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในปี 2504 กล่าวไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคมไทย จากการที่ต้องปรับตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อมทั้งจากภายในและภายนอกประเทศไทยเด่นชัดอย่างต่อเนื่อง โดยมีผลการพัฒนาทั้งที่ประสบความสำเร็จและทั้งที่ต้องเผชิญปัญหาอุปสรรคจนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

ภายใต้กระแสโลกภัยวันนี้ที่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันยิ่งขึ้น การคาดการณ์และวางแผนล่วงหน้าทำได้ยากกว่าในอดีต ประเทศไทยจึงได้ริเริ่มกระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศในแนวใหม่ ดังเดิมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนจากทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนด้วย และในที่สุดก็ได้นำไปสู่การปรับแนวคิดการพัฒนาประเทศใหม่ที่ไม่น่องการพัฒนาประเทศแบบแยกส่วน แต่หันมาเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา”

การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงยังคงใช้การผนึกกำลังร่วมกันของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับทุกขั้นตอน โดยยึดหลักร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบในลักษณะเป็นเครือข่ายการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 แต่การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ได้ขยายกระบวนการมีส่วนร่วมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยมีการระดมความคิดของประชาชนเริ่มตั้งแต่ระดับจังหวัดทุกจังหวัด ระดับอนุภาค 9 อนุภาคทั่วประเทศขึ้นมาจนถึงระดับชาติ และผลจากกระบวนการระดมความคิดเห็นของประชาชนทุกระดับดังกล่าว นอกจากจะนำไปสู่การกำหนดศักยภาพและทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคตแล้ว ทุกฝ่ายยังเห็นพ้องต้องกันให้ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ ให้เข้าสู่สังคมที่ยึดหลัก

ทางสายกลาง มีความสมดุล รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลก และเสริมสร้างให้เกิดคนดีในสังคมทุกระดับ

บทบาทศรีการพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

การพัฒนาคนและสังคมในช่วงที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นบทบาทของภาครัฐที่เน้นการทำงานเชิงตั้งรับ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นและมุ่งขยายบริการทางสังคมให้กระจายครอบคลุมประชากรทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง ทำให้คุณภาพชีวิตของคนไทยดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ เมื่อวิกฤตเศรษฐกิจเกิดขึ้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่เป็นจุดอ่อนของการพัฒนาหลายประการ อาทิ ภาครัฐมีข้อจำกัดในเรื่องทรัพยากรและการบริหารจัดการที่ไม่สามารถสนับสนุนสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้ทันท่วงที การจัดสรรเงินลงทุนเพื่อการพัฒนาซึ่งเน้นด้านกายภาพมากกว่าการพัฒนาคุณภาพคน ส่งผลให้คนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและวิชาการ ใหม่ๆอย่างรู้เท่าทัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่กระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจโลกใหม่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยอย่างกว้างขวาง

ขณะเดียวกัน ปัญหาสังคมที่มีความเด่นชัด คือ คนไทยยังมีการว่างงานอยู่ในระดับสูง คนไทยบางกลุ่มขาดโอกาสในการเข้าถึงและไม่ได้รับการคุ้มครองจากหลักประกันความมั่นคงทางสังคมที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ไม่สามารถเข้าถึงโอกาส ขาดความมั่นคงทางสังคมและสุขภาพที่ดี ต่อเด็ก ศตรี และผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งปัญหาเรื่องสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีแนวโน้มที่ความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งกระทบต่อกุญแจพื้นฐานและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน นอกเหนือนี้ ยังมีปัญหาเชิงโครงสร้างด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาความยากจน ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งปัญหาความเสื่อมถอยของเอกอัคราช วัฒนธรรม ค่านิยมความเป็นไทย ความสามัคคีและความรักชาติ

อย่างไรก็ตาม มีปัจจัยที่อนุมัติให้ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคนและสังคมหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นบทบาทภารกิจรัฐธรรมนูญ การปฏิรูปการศึกษาและการจัดทำกฎหมายสุขภาพแห่งชาติ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ความเข้มแข็งของประชาสังคม รวมทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนแต่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้โอกาสการพัฒนาศักยภาพคนและการสร้างระบบการคุ้มครองทางสังคมมีความเป็นไปได้มากขึ้น

แนวทางการพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมจะต้องคำนึงถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่มีความเปิดกว้างและยึดมนต์รุณวัฒนธรรม

ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยเน้นการปรับปรุงกระบวนการและกลไกเพื่อระดมความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการสร้างภูมิคุ้มกันให้คนทั้งประเทศ และเสริมสร้างจิตความสามัคคีจากฐานรากของสังคมให้เข้มแข็งและรู้เท่าทันโลกเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน การกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งการเพิ่มจิตความสามัคคีในการพัฒนาองค์กรและการแข่งขันในระยะยาว

ดังนี้ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรง เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกทางสังคมทุกระดับ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว องค์กรทางศาสนา องค์กรส่วนห้องดิน ภาคเอกชน สื่อมวลชนและประชาชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพัฒนาปัญญา ศิลปะธรรมและวัฒนธรรมของคนไทย รวมทั้ง พัฒนาการบริหารจัดการหลักประกันทางสังคมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมประชาชนทุกคนและพัฒนาระบบโครงสร้างการคุ้มครองทางสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและพึงดูแลได้ในระยะยาว ตลอดจนเสริมสร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนากลไกที่ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาฯสภาพเดียวและปัญหาอาชญากรรม

แนวทางการพัฒนา

เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกด้าน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและเกิดความสงบสุข ในสังคม แนวทางการพัฒนาในระยะ 5 ปีของแผนต้องให้ความสำคัญกับการสร้างระบบสุขภาพที่ทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การพัฒนาคุณภาพครุภาระที่มีอยู่ควบคู่กับการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ครุฑ์ที่มีคุณภาพและคุณธรรม การปรับหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติได้จริงและสามารถที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การผลิตกำลังคนและฝึกอบรมทักษะใหม่ในแรงงานให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน เทคโนโลยี สมัยใหม่และพร้อมเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลใหม่ การคุ้มครองแรงงานทั้งในและนอกระบบ และส่งเสริมให้องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชนจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งการใช้มาตรการป้องกันแก้ไขและปราบปรามปัญหาฯสภาพเดียวให้เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกรักชาติและความเป็นไทยอย่างกว้างขวางและจริงจัง โดยมีแนวทางการพัฒนาตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. การพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง โดยพัฒนาให้ประชาชนสามารถสร้างและเสริมสุขภาพด้วยตนเองภายใต้ระบบสุขภาพที่มีความหลากหลายเป็นองค์รวม มีคุณภาพ ประสิทธิภาพและ

เป็นธรรม มีการปฏิรูปการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะที่ทำให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลทั้งด้านคุณธรรม วิชาการ คุณภาพและมาตรฐานฝีมือแรงงาน รวมทั้งกระหนักในความสำคัญที่จะพัฒนาตนเองให้เด่นตามศักยภาพ โดยให้ความสำคัญกับ

(1) การปฏิรูประบบสุขภาพ โดย

(1.1) ส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เหมาะสม โดยเฉพาะมีการบริโภคที่ถูกต้องและมีการออกกำลังกายสนับสนุน มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยและสถานที่ทำงานให้ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันเพื่อลดความเสี่ยงต่ออันตรายจากการทำงาน ตลอดจนมีการให้ความรู้และความคุ้มครองใช้สารพิษ สารอันตรายอย่างถูกวิธี ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(1.2) ปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันสุขภาพให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรมและครอบคลุม กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ควบคู่กับการสร้างความตระหนักและแรงจูงใจทั้งระดับบุคคลและองค์กรที่นำไปสู่การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในระบบประกันสุขภาพ

(1.3) ส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภคโดยการสร้างและพัฒนาระบบการให้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงได้สะดวก โดยเฉพาะในเรื่องผลิตภัณฑ์เสริมสุขภาพ การใช้ยา เทคโนโลยี ราคาของสินค้าและบริการ ควบคู่ไปกับการพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของประชาชน อาสาสมัคร องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสื่อมวลชน

(1.4) พัฒนาคุณภาพบริการด้านสุขภาพ โดยส่งเสริมการพัฒนาและรับรองคุณภาพ สถานพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชนให้ครอบคลุมเพิ่มขึ้น รวมทั้งสนับสนุนให้สถานพยาบาลมีบริการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน และมีระบบการส่งต่อผู้ป่วยถูกต้องที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(1.5) พัฒนาแพทย์ทางเลือก 医疗 และสมุนไพร ไทยให้ได้มาตรฐานทางการแพทย์ รวมทั้งให้มีการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้แก่บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข

(2) การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดย

(2.1) ปฏิรูปกระบวนการพัฒนาครุภัณฑ์ที่มีอยู่ควบคู่กับการปรับปรุงกระบวนการผลิตครุภัณฑ์ให้ได้คุณค่า เก่ง นาเป็นครุ โดยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาการและทักษะในการถ่ายทอดความรู้ที่มีระบบการประกันคุณภาพที่ได้มาตรฐานทุกขั้นตอน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครุพัฒนาตนเอง ให้รู้เท่าทันความก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างต่อเนื่อง

(2.2) จัดให้มีระบบและกลไกส่งเสริมให้ครุที่มีผลงานดีเด่นด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางและเรียนรู้อย่างมีความสุข และครุภูมิปัญญาไทยให้ได้รับการยกย่องเชิดชูและมีกองทุนสนับสนุนให้สามารถขยายผลงานได้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

(2.3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ได้ทดลองปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจและความสามารถในการแสดงความสามารถและสร้างความรู้ด้วยตนเองที่น่าไปสู่การรู้จักคิด วิเคราะห์ กลั่นกรองเลือกรับข้อมูล ข่าวสารและวัฒนธรรมใหม่ๆ อย่างรู้เท่าทัน ควบคู่กับการปรับปรุงวิธีการสอนและการวัดผลให้สะท้อนถึงความรู้ ความเข้าใจ และสติปัญญาของนักเรียนนักศึกษา

(2.4) ปรับปรุงการจัดหลักสูตรให้มีความหลากหลาย มีดังนี้ สามารถปรับให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยเพิ่มเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ เช่น ภาษาต่างประเทศ ในโลหะสารสนเทศ เป็นต้น รวมทั้งเนื้อหาสาระทางด้านศิลธรรม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ย่าง จริงจัง

(2.5) สนับสนุนให้ครอบครัว ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันทางศาสนามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น เพื่อสร้างทางเลือกที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพ และความพร้อมของผู้เรียน ในแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ได้อย่างหลากหลายและเหมาะสม

(2.6) ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเสริมสร้างพื้นฐานความคิดความหลัก วิทยาศาสตร์ที่ง่ายและน่าสนใจและน่องระบบโรงเรียนควบคู่กับการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้อย่างเพียงพอ เพื่อให้นักเรียน และประชาชนมีวิธีคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งการแก้ไขปัญหาสังคม

(2.7) ใช้สื่อเพื่อการศึกษาทุกรูปแบบให้กระจายสู่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ คนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

(2.8) พัฒนาและพัฒนาบุคลากรและนักวิจัย โดยเฉพาะในสาขาที่มีศักยภาพสูงและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ เช่น การเกษตรและอุตสาหกรรมการเกษตร การแพทย์และสาธารณสุข พลังงาน เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

(2.9) เสริมสร้างความพร้อมของสถาบันการศึกษาและฝึกอบรมทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ ด้านระบบการเรียนการสอนและหลักสูตร และด้านบุคลากร ให้ได้มาตรฐานและเป็นสากลมากขึ้น เพื่อสนับสนุนบทบาทของประเทศไทยในการเป็นศูนย์กลางการศึกษาและวิชาการของภูมิภาค

(3) การเตรียมความพร้อมและยกระดับทักษะฝีมือคนไทยให้มีคุณภาพได้มาตรฐานและสอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดย

(3.1) ผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลาง โดยผสมผสานภูมิปัญญา ท่องถิน ทักษะชีวิต กับ ความรู้พื้นฐาน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ คอมพิวเตอร์ การจัดการ เป็นต้น รวมทั้งให้มีบริการการทดสอบ มาตรฐานฝีมือแรงงานที่หลากหลายและทั่วถึง

(3.2) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและฝึกอบรมกับสถานประกอบการทั้งในประเทศและต่างชาติเข้ามาลงทุนในการแลกเปลี่ยนทรัพยากร การประสานพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการปรับหลักสูตร และการกำหนด เป้าหมายการผลิตกำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

(3.3) สนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการนำประสบการณ์ในการทำงานมาเทียบโอนเพื่อเข้ารับ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพที่เน้นสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ควบคู่กับการส่งเสริมให้แรงงานในสถานประกอบการนี้พื้นฐานการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนต้น

(3.4) ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนร่วมมือกันจัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้กับผู้ที่กำลังทำงานอยู่ในสถานประกอบการในสาขาต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพให้แรงงานมีผลิตภาพสูงขึ้น มีทักษะทันต่อการเปลี่ยนแปลงของภาระ เศรษฐี และนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(3.5) ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนทำการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ นา พัฒนาการเรียนและการฝึกอบรมที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจยุคใหม่และการพัฒนาเทคโนโลยีในอนาคต บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง

2. การส่งเสริมให้กันมีงานทำ โดยมุ่งสร้างอาชีพแก่แรงงานให้สามารถประกอบอาชีพส่วนตัวและ เป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก กระจายโอกาสการมีงานทำในทุกๆ ที่ทั่วประเทศ ส่งเสริมการจ้างงานนอก ภาคเกษตร และส่งเสริมให้เกิดการเข้าทำงานในต่างประเทศเป็นการขยายตลาดแรงงานใหม่ๆ ให้แก่แรงงานไทย ควบคู่ไปกับการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานและตัวชี้วัดด้านแรงงานให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น โดยให้ความสำคัญกับ

(1) สร้างผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวและผู้ประกอบการขนาดเล็ก โดย

(1.1) ส่งเสริมให้ผู้ที่ตกงานและผู้ว่างงานโดยเฉพาะผู้ที่สำเร็จอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษามีความรู้ในการประกอบอาชีพส่วนตัวหรือธุรกิจขนาดเล็ก โดยให้การฝึกอบรมเพิ่มความรู้ด้านเทคนิคการทำธุรกิจ การเงิน การตลาด การจัดการ แหล่งเงินทุนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(1.2) เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถแก่ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ตลาดงานแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงานที่มีฝีมือและก้าวสู่ฝีมือให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง

(1.3) สนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพทั้งในภาคเกษตรและนอกราภีภาคเกษตรให้กว้าง ขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ชุมชนรวมกันจัดตั้งกองทุนหรือสหกรณ์

(1.4) สนับสนุนให้แรงงานไทยทำงานในภาคการผลิตที่ขาดแคลนแรงงาน โดยกำหนดมาตรการจูงใจให้มีการจ้างแรงงานไทยเพิ่มขึ้น ควบคู่กับการจัดระบบการทำงานของแรงงานต่างด้าวให้เป็นไปตามกฎหมาย ความมั่นคงของประเทศ และการมีงานทำของแรงงานไทย โดยคำนึงถึงข้อผูกพันระหว่างประเทศ

(2) กระจายโอกาสการมีงานทำ โดย

(2.1) ขยายการจ้างงานนอภาระเกษตร โดยส่งเสริมการฝึกอาชีพที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ และตามศักยภาพให้แก่เกษตรกร และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยเฉพาะพื้นที่นอกราชป่าทางตอน

(2.2) สร้างโอกาสการจ้างงานเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มยากชน โดยกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในกิจกรรมทางธุรกิจที่ใช้แรงงานมีทักษะฝีมือน้อย และกระจายไปในพื้นที่ต่างๆ

(3) ส่งเสริมการจ้างงานในต่างประเทศ โดยการฝึกอบรมทักษะอาชีพใหม่ๆ ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศให้กับแรงงานไทย โดยเฉพาะอาชีพในภาคบริการ เช่น พนักงานดูแลเด็กและผู้สูงอายุ ผู้ประกอบอาหารไทย เป็นต้น เพื่อสร้างโอกาสให้คนไทยมีงานทำในต่างประเทศมากขึ้น สนับสนุนเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำแก่แรงงานไทยที่จะไปทำงานต่างประเทศ และหาสู่ทางเปิดตลาดแรงงานใหม่ๆ ในต่างประเทศ รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับข้อพึงปฏิบัติในการไปทำงานในแต่ละประเทศด้วย

(4) พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานและศัษษิวัสดุ โดย

(4.1) พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานและระบบจัดหางานให้มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจัดทำทะเบียนผู้ว่างงานทั่วประเทศและเรื่องใบเครื่องข่ายข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานและระบบจัดหางานทั่วประเทศและออกนิยรับประทานในระดับประเทศ ภาค จังหวัด อำเภอและชุมชน พร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนสามารถร่วมร่วมข้อมูลด้านแรงงานได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น

(4.2) พัฒนาระบบตัวชี้วัดค่าน้ำแรงงานเพื่อสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้าและใช้ในการกำหนดนโยบาย โดยการวิเคราะห์และจัดทำตัวชี้วัดค่าน้ำตลาดแรงงาน รายได้ ประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานในทุกระดับ

3. การปรับระบบการคุ้มครองทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาหลักประกันทางสังคมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพในการสร้างความมั่นคงด้านรายได้และคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน โดยเฉพาะการคุ้มครองและช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้พึงคนเองได้ในระยะยาว โดยให้ความสำคัญกับ

(1) การปรับปรุงประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการหลักประกันทางสังคม โดย

(1.1) ขยายขอบเขตและประเภทการคุ้มครองของกองทุนประกันสังคมให้ครอบคลุมแรงงานทั้งในและนอกระบบ รวมทั้งปรับปรุงระบบการบริหารจัดการกองทุนประกันรายภาพทั้งโดยสมัครใจและโดยการบังคับให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(1.2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคนและสังคมให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทั้งด้านการศึกษา ศุภภาพอนามัย ทักษะฝีมือ และระบบสวัสดิการทางสังคม

(1.3) พัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้งปรับปรุงกฎหมายคุ้มครองแรงงานเพื่อสร้างความเป็นธรรมแก่แรงงาน ศศรีและแรงงานนอกระบบที่โดยเฉพาะแรงงานภาคเกษตรและผู้รับงานไปทำที่บ้าน

(2) การปรับปรุงรูปแบบและแนวทางการดำเนินโครงการข่ายการคุ้มครองกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส โดย

(2.1) พัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมที่เน้นการเสริมสร้างศักยภาพให้กับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว รวมทั้งการสร้างระบบและกลไกการติดตามประเมินผลในการตรวจสอบคุณภาพและความโปร่งใสในการดำเนินงาน

(2.2) ส่งเสริมให้องค์กรบริหารส่วนดำเนินจัดสวัสดิการสังคมที่สอดคล้องกับปัญหาของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในพื้นที่ให้สนับสนุนการดำเนินงาน รวมทั้งประสานเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคธุรกิจเอกชน

(2.3) พัฒนาเครื่องชี้วัดความต้องของชุมชน โดยการปรับใช้ข้อมูลด้านคุณภาพชีวิตที่มีอยู่ เช่น ข้อมูลความจำเป็นขั้นพื้นฐาน เพื่อติดตามและเฝ้าระวังภาวะต้องของชุมชน ได้อย่างต่อเนื่อง

(2.4) ปรับปรุงกองทุนหมุนเวียนที่มีอยู่ในระดับตำบลให้มีเอกภาพ และมีการระดมทุนจากเอกชน ชุมชน ประชาสังคม องค์กรศาสนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสในชุมชนบนพื้นฐานวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

4. การปรับปรุงระบบบริหารจัดการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการดำเนินการให้เป็นไปในเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการเพิ่มบทบาทของทุกฝ่ายในสังคมให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาทุกขั้นตอน โดย

(1) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดย

(1.1) ให้ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชนด้วยกระบวนการประชาสังคมและชุมชนเข้มแข็ง โดยเฉพาะการเฝ้าระวังปัญหาการผลิต การเสพและการค้า

ยาเสพติด ตลอดจนเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน โดยให้ความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมในการป้องกันตนเองแก่เด็ก และเยาวชนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด

(1.2) ให้มีการคัดกรองกลุ่มผู้เสพยาเสพติดที่ไม่ใช่ผู้ค้าอุบัติภัยและพื้นฟูสมรรถภาพ รวมทั้งช่วยเหลือและให้กำลังใจผู้ที่ผ่านการบำบัดรักษาและพื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อให้มีโอกาสได้รับการฝึกอาชีพ สร้างรายได้และดำรงชีวิต ได้อย่างปกติสุข

(1.3) เร่งรัดการดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการปราบปรามที่รวดเร็ว เด็ดขาด จริงจัง และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ตลอดจนประสานความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อสกัดกันขวนการผลิตและค้ายาเสพติด โดยเฉพาะพื้นที่รอยต่อ บริเวณชายแดน

(2) การปรับระบบบริหารจัดการด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดย

(2.1) ปรับปรุงและพัฒนาการจัดองค์กรและระบบการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและเป็นเอกภาพ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและคุณธรรม โดยเน้นการเร่งรัดบังคับใช้กฎหมายและกฎหมายเบื้องต้นที่สร้างหลักประกันความเป็นธรรมในสังคมเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะการคุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน สตรี และการคุ้มครองผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิจากล้วงและอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีผลบังคับใช้ทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

(2.2) สร้างความรู้ความเข้าใจและเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น だけでなくองค์กรพัฒนาเอกชนมีส่วนร่วมในกระบวนการออกกฎหมาย มีบทบาทในการพัฒนาและตรวจสอบการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมบางขั้นตอน รวมทั้งสนับสนุนการระงับข้อพิพาทในภาคประชาชน

(2.3) พัฒนาระบบการป้องกันและการแก้ไขปัญหาอุบัติภัยและปัญหาอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพในการสนองตอบปัญหาได้ทันท่วงทีภายใต้กลไกการมีส่วนร่วมและประสานการดำเนินงานของทุกฝ่าย โดยมีฐานข้อมูลที่ทันสมัยและมีเครือข่ายเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

5. การสร้างเสริมบทบาทครอบครัว องค์กรทางศาสนา โรงเรียน ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน อาสาสมัครและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เพื่อให้เป็นกลไกเกื้อหนุนให้คนไทยเป็นคนดี มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี ความรักชาติ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและโลกปัญหาทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งมีส่วนสนับสนุนการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตของประชาชนตลอดทุกช่วงอายุ โดย

(1) สร้างและปลูกจิตสำนึกรักในความรักชาติและความเป็นไทยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเน้นการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายในสังคม รวมทั้งส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครในการกระตุ้นให้คนไทยมีระเบียบวินัย

รู้จักหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี และความรักชาติ มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม คระหนักดึงดูดค่าของความเป็นไทย มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมที่สำคัญ

(2) ใช้กลไกที่มีอยู่ในการสนับสนุนบทบาทชุมชน ธุรกิจเอกชน สถาบันต่างๆ ในสังคมและสื่อมวลชนในการทำงาน นำร่อง และพัฒนาเหล่าในราษฎรสถาน โบราณวัตถุ นิรภัยทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ท่องถิ่น รวมทั้งเชิดชูเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทยอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง การรณรงค์แต่งกายประจำชาติและการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติและท่องถิ่น

(3) ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวมีความเข้มแข็งในการคุ้มครองเด็กและพัฒนาคุณภาพของสมาชิกในทุกมิติ โดยเน้นการเสริมสร้างความรู้และทักษะในการสร้างรายได้ ควบคู่ไปกับการมีพฤติกรรมการออมและการบริโภคที่เหมาะสม การจัดบริการทางสังคมแบบเบ็ดเตล็ดครอบคลุมความต้องการของชุมชน เช่น การส่งเสริมอนามัยการเจริญพันธุ์ การให้คำปรึกษาด้านกฎหมายและช่วยเหลือแก่เด็กและสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงจากสังคม

(4) ให้องค์กรวิชาชีพมีบทบาทในการกำกับคุณภาพและตรวจสอบศื่อมวลชนทุกประเภทอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และให้มีการกระจายเงินจากกองทุนเพื่อพัฒนาภารกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อสาธารณะมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรด้านสื่อและการผลิตสื่อที่มีคุณภาพ รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

(5) พัฒนาบุคลากรทางศาสนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องให้มีความรู้และทักษะในการถ่ายทอดหลักธรรมสู่การปฏิบัติให้อย่างมีคุณภาพ และสนับสนุนให้บุคลากรทางศาสนาที่มีคุณภาพได้มีโอกาสเผยแพร่ศาสนาธรรมผ่านสื่อต่างๆ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพให้องค์กรทางศาสนาทำหน้าที่ตรวจสอบกำกับดูแลพฤติกรรมของบุคลากรทางศาสนาอย่างเคร่งครัด

(6) ส่งเสริมการวิจัย การรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยในทุกพื้นที่อย่างเป็นระบบ และเลือกสรรร่วมธรรมชาติและวัฒนธรรมไทยที่ดีงามมาพัฒนา เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการพัฒนาประเทศ

ความสัมพันธ์ไทย-จีน

ด้านการเมือง (กองเอกสารตะวันออก 3 กองเอกสารตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ, สิงหาคม 2547)

นับตั้งแต่ไทยได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทุกด้านกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2518 ความสัมพันธ์ไทย-จีนค้านิมมาด้วยความรับรุ่นนพั่นฐานของความเสมอภาค เคารพ

ซึ่งกันและกัน ไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน และอยู่ภายใต้หลักการของผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อ ชาร์งไว้ซึ่งความมั่นคง สันติภาพ และสีบริภาพของภูมิภาค และได้มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในอคิต โดยเฉพาะในช่วงสงครามกัมพูชาที่ได้ทำให้ห้องสองฝ่ายมีความไว้เนื้อเชื่ोใจกันซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนา ความสัมพันธ์ทางการเมืองที่ดีและได้ขยายไปสู่ความร่วมมือทางการค้า เศรษฐกิจ และการลงทุน เมื่อสิ้นสุด สงครามเย็นและจีนสามารถมีความสัมพันธ์กับอาเซียนทุกประเทศแล้ว ความสำคัญของไทยต่อจีนในทาง ยุทธศาสตร์ได้ลดลงไปจากเดิม ความสัมพันธ์ในปัจจุบันจึงได้เน้นด้านการค้าและเศรษฐกิจบนพื้นฐานของ ผลประโยชน์ต่างตอบแทนเป็นหลัก

ไทยกับจีนไม่มีปัญหารือข้อขัดแย้งใดๆ ที่คกทอมาจากประวัติศาสตร์ การไปมาหากันของผู้นำ ระดับสูงสุดก็เป็นไปอย่างดีซึ่ง โดยเฉพาะการเดินทาง เยือนจีนอย่างเป็นทางการของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เมื่อเดือนตุลาคม 2543 การแลกเปลี่ยนการเยือนของนายกรัฐมนตรีไทย-จีน ในปี 2544 การเดินทาง เยือนจีนของพระบรมวงศานุวงศ์ของไทยมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างและกระชับ ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างสองประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมนิตรภาพและ ความเข้าใจระหว่างประชาชนของสองประเทศอีกด้วย

ปัจจุบันความสัมพันธ์ไทย-จีนมีความใกล้ชิดกันมากขึ้นในทุกด้าน ทั้งการอบรมวิภาคี พฤกษา และ เวทีภูมิภาค เช่น ASEAN-China Annual Consultation, ASEAN+3, ARF, ASEM เป็นต้น ในการเยือนจีน เมื่อเดือนสิงหาคม 2544 ไทยและจีนต่างเห็นพ้องที่จะนุ่งพัฒนาความสัมพันธ์และขอบข่ายความร่วมมือ ระหว่างกันให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในลักษณะของความเป็นทุ่นส่วนทางยุทธศาสตร์ การเยือนจีนของนายกรัฐมนตรีประสบความสำเร็จหลายด้าน เช่น ความร่วมมือด้านยาเสพติด ด้านการเงิน การค้า พาณิชย์น้ำ รวมทั้งได้ลงนามความร่วมมือด้านวัฒนธรรมระหว่างไทย-จีน และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งสถาบันวิจัยไทย-จีน/จีน-ไทย

ด้านเศรษฐกิจ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์, 2547)

การค้าระหว่างจีนกับไทย

การค้าระหว่างประเทศไทยและจีนมีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 5,100 ล้านเหรียญสหรัฐฯ 1 (ในช่วงปี 2538-2543) โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ซึ่งในปี 2538 มีมูลค่าการค้า 3,743.4 ล้านเหรียญ สหรัฐฯ 1 เพิ่มขึ้นมาเป็น 6,226.2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2543 โดยแยกเป็นการส่งออกมีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 2,300 ล้านเหรียญ ซึ่งสินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ แพงวังจรอไฟฟ้า เม็ดพลาสติก ยางพารา ข้าว เหล็กและเหล็กกล้า เป็นต้น ในส่วนของการนำเข้ามี ไทยนำเข้าสินค้าจากจีน

เฉลี่ยปีละ 2,800 ล้านเหรียญ ซึ่งสินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ เกมีกัมพ์ ผ้าฝ้าย เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยเป็นผู้ขายขาดดุลการค้ามาโดยตลอด ทั้งนี้เนื่องจากไทยนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงเพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่สินค้าส่งออกจากไทยไปยังประเทศจีนเป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรมเบาและสินค้าเกษตรเป็นส่วนใหญ่

การค้าระหว่างจีนและไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด เว้นแต่ในปี 2541 ซึ่งการค้ารวมมีมูลค่าลดลงเหลือเพียง 3,508.7 ล้านเหรียญสหรัฐฯ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศไทย ซึ่งทำให้ประเทศไทยลดการนำเข้าจากจีนคิดเป็นมูลค่า 470.2 ล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือ 20.7% ในขณะที่การส่งออกจากไทยไปยังประเทศจีนลดลงเพียง 0.4% เท่านั้น การขาดดุลการค้าของประเทศไทยต่อจีนในปี 2541 จึงมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก นอกจานี้ ในปี 2543 อัตราการขยายตัวของการส่งออกไปยังประเทศจีนยังสูงถึง 52.4% จึงเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นตลาดส่งออกที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นสำหรับประเทศไทย ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศไทยหลังการเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ

การลงทุนระหว่างจีนกับไทย

ปัจจุบันไทยและจีนได้มีความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุนและคุ้มครองการลงทุน รวมทั้งความตกลงเพื่อยกเว้นการเก็บภาษีซ้ำซ้อนระหว่างกัน แต่ขณะนี้มีแนวโน้มว่าไทยสนใจเข้าไปลงทุนในจีนเพียงพอ กับที่จีนจะมาลงทุนในไทย โดยการลงทุนในจีนนับเป็นอันดับที่ 8-9 และบริษัทไทยรายสำคัญ คือ กลุ่มเจริญโภคภัณฑ์ และบริษัทเกณฑ์รุ่งเรืองฯ เป็นต้น โดยกิจการที่นักลงทุนไทยเข้าไปลงทุนได้แก่ การเกษตร เมือง ปีโตรเลียม และการธนาคาร ส่วนมากการลงทุนส่วนใหญ่เป็นมหภาคบริเวณชายฝั่งด้านตะวันออกของจีน เช่น เชียงไห้ กวางตุ้ง และ ไหหลำ

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังมีปัญหาในการลงทุนในจีน เนื่องจากฝ่ายจีนยังขาดประสบการณ์ทางการบริหารและการจัดการการเงิน รวมทั้งมีการเดือกดปฎิบัติ ในขณะที่ฝ่ายไทยข้างขาดความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์และระเบียบกฎหมายด้านการลงทุนในจีน นอกจากนี้ จีนยังมีการควบคุมการลงทุนจากต่างประเทศ โดยให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่สนับสนุนการพัฒนาประเทศ อุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสูงและการลงทุนในพื้นที่ภาคกลางและตะวันออกของประเทศไทย เพื่อกระตุ้นการพัฒนาในพื้นที่ห่างไกล แต่มีการจำกัดการลงทุนในบางสาขา เช่น การบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ การก่อสร้าง การท่องเที่ยว การเดินเรือ การโฆษณา และบริการทางกฎหมาย รวมถึงยังมีการบังคับใช้ข้อส่วนในประเทศไทย

การค้าบริการระหว่างจีนกับไทย

จีนได้เจรจาสองฝ่ายกับไทยในเรื่องการค้าบริการ โดยไทยขอให้จีนเปิดเสรีการค้าบริการสาขาการท่องเที่ยวในธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร และการท่องเที่ยวในไทยใน 2 กิจกรรม คือ

- โรงแรมและภัตตาคาร

จีนจะอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาร่วมทุนเป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ได้ และหลังจากจีนเข้าเป็นสมาชิก WTO ได้ 4 ปีแล้ว จึงจะอนุญาตให้เปิดสาขาของโดยต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของได้ 100% อย่างไรก็ตาม จีนยังไม่อนุญาตบุคคลธรรมดายังไง ประกอบธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร ยกเว้นการเคลื่อนย้ายชั่วคราวของพนักงานระดับผู้จัดการและผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงผู้บริหารอาวุโส ซึ่งมีสัญญาภัยกับบริษัทร่วมทุนของโรงแรมหรือภัตตาคารในจีน ทั้งนี้จีนยินยอมให้รวมถึงการเคลื่อนย้ายชั่วคราวของพ่อครัวคนที่ไทยเรียกว่า

- บริษัทตัวแทนท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว

จีนจะอนุญาตให้ต่างชาติ ซึ่งปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดและร่วมทุนกับจีนตั้งบริษัทนำเที่ยวในเขตที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว มาตรฐานและในเมืองปักกิ่ง เชียงไฮ้ กว่างโจว และชิงไฮ้ ได้ และหลังจากจีนเข้าเป็นสมาชิกได้ 3 ปีแล้ว จึงจะอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นรายใหญ่ได้ แต่ยังไม่อนุญาตให้นำนักท่องเที่ยวจีนเดินทางไปต่างประเทศ รวมทั้ง ส่องกล้องนาฬิกา และได้หัวนอน

ความสัมพันธ์อาเซียน-จีน

สรุปความสัมพันธ์อาเซียน-จีน ดังนี้ (กองอาเซียน 2 กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ,
มิถุนายน 2546)

ภูมิหลัง

จีนเป็นประเทศคู่แข่งของอาเซียนพร้อมกันกับอินเดียและรัสเซียในปี 2539.

กลไกความร่วมมืออาเซียน-จีน

1. การประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน-จีน (ASEAN-China Senior Officials Consultations) เพื่อติดตามพัฒนาการและความสัมพันธ์อาเซียน-จีนในด้านต่างๆ อาทิ เศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง รวมทั้งประเด็นปัญหาการเมืองทั้งในภูมิภาคและในการเมืองระหว่างประเทศ

2. คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน-จีน (ASEAN-China Joint Cooperation Committee : ACJCC) ทำหน้าที่ในการติดตามพัฒนาการและคุ้มครองความก้าวหน้าและพัฒนาการที่สำคัญของความสัมพันธ์ และเป็นหน่วยงานกลางประสานกลไกความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียน-จีนในระดับคณะกรรมการทั้งหมด

กลไกย่อยภายใต้ ACJCC ได้แก่

- ASEAN-China Working Group on Development Cooperation (แทน ASEAN-China Joint Management Committee of the ASEAN-China Cooperation Fund) รัฐบาลจีนได้จัดสรรเงินให้แก่ “กองทุนความร่วมมืออาเซียน-จีน” (ASEAN-China Cooperation Fund-ACC Fund) จำนวน 7 แสนบาทถ้วน สำหรับเพื่อสนับสนุนโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจาก ASEAN-China Joint Cooperation Committee (ACJCC) โดยมี คณะกรรมการร่วมว่าด้วยการจัดการทำหน้าที่ในการบริหารเงินทุน (ซึ่งเป็นการประชุมร่วมระหว่างเลขานุการอาเซียนและเอกอัครราชทูตจีน ณ กรุงจาการ์ตา) ในระหว่างการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2543 ณ สิงคโปร์ จีนได้ประกาศจะให้เงินเพิ่มเติมจำนวน 5 ล้านบาทสำหรับแก่กองทุนฯ สำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- ASEAN-China Business Council (ACBC) จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2541 เพื่อเป็นเวทีให้กับภาคเอกชนของทั้งสองฝ่ายได้เข้ามามีบทบาท และเป็นการช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้กับงานของคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้า ผู้แทนไทยในสภากูริกาจอาเซียน-จีน คือ นายกริชา เรืองรัตนพิจิตร เอกอัครราชทูตสหประชาชาติ รองเลขานุการสภากูริกาจารมณ์ (สรุปสาระสำคัญของการประชุมสภากูริกาจารมณ์ ในสถานะล่าสุด)

3. คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าอาเซียน-จีน (ASEAN-China Joint Committee on Economic and Trade Cooperation : ACJCETC) เป็นกลไกที่จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ครั้งจีนยังเป็นประเทศคู่ปรึกษาหรือ ได้มีการประชุมคณะกรรมการนี้แล้ว 3 ครั้ง ครั้งล่าสุดมีการประชุมเมื่อ 28 มีนาคม 2544 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์

4. คณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ASEAN-China Joint Committee on Science and Technology : ACJCST) ได้จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ครั้งจีนยังเป็นคู่ปรึกษาหรือเช่นเดียวกับคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และการค้า (ACJCETC) ได้มีการประชุมครั้งแรก เมื่อเดือนมีนาคม 2538 ณ บันดาร์เตเร เบกาวน และกำหนดประชุมครั้งที่ 2 ในปี 2544

5. คณะกรรมการอาเซียนประจำกรุงปักกิ่ง (ASEAN Committee in Beijing) จัดตั้งเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2539 ประกอบด้วยเอกอัครราชทูตหรือหัวหน้าสำนักงานผู้แทนของคณะกรรมการอาเซียนในกรุงปักกิ่งที่

จะพบปะหารือกันเป็นประจำเพื่อประสานงานและส่งเสริมการเจรจา และ/หรือการหารือระหว่างอาเซียน-จีน

นอกจากการประชุมภายใต้กลไกข้างต้นแล้ว อาเซียน-จีนยังได้พบปะเพื่อแลกเปลี่ยนความเห็นและหารือในประเด็นต่างๆ ในระดับสูงเป็นประจำทุกปี ทั้งการประชุมระดับผู้นำอาเซียน-จีน (Summit) และการประชุมในการอบรมผู้นำอาเซียน+3 ซึ่งเริ่มนิเทศตั้งแต่ปี 2540 รวมทั้งการประชุมระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ อาเซียน-จีน และอาเซียน+3 (PMC+1 และ PMC+3)

ความสัมพันธ์ด้านการเมืองและความมั่นคง

อาเซียนกับจีนมีการแลกเปลี่ยนการเยือนในระดับต่างๆ ระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งช่วยกระชับความสัมพันธ์และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน ทั้งสองฝ่ายให้ความสำคัญต่อความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยไว้ซึ่งสันติภาพ ความมั่นคงและสันติธรรมในภูมิภาค จีนยังคง จำกัดยา弩ติดสนธิสัญญาไม่ครึ่งและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia : TAC) โดยจะลงนามในช่วงการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ในเดือนตุลาคม 2546 ที่กรุงเทพมหานคร นอกจากนั้น จีนยังได้เข้า ความพร้อมที่จะเป็นประเทศไทยที่มีอาชูนิวเคลียร์ประเทศไทยที่จะลงนามในพิธีสารต่อท้ายสนธิสัญญาเขตปลอดอาชูนิวเคลียร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asia Nuclear Weapon-Free Zone : SEANWFZ)

ปัญหาการอ้างอิงไปโดยหน่วยงานในประเทศไทยได้โดยเฉพาะอย่างเช่น หน่วยเฝ้าระวังและปรบดี๊ด๊ะ และหน่วยเฝ้าระวังอาเซียน นับเป็นประเด็นการเมืองและความมั่นคงที่สำคัญของอาเซียน รวมทั้งต่อความสัมพันธ์ อาเซียน-จีน ที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาชูโนอาเซียน-จีน ครั้งที่ 6 ที่เมืองกุชิง นาเลเต็ย เมื่อเดือนเมษายน 2543 ได้มีมติให้จัดตั้งคณะกรรมการเจ้าหน้าที่อาชูโนอาเซียน-จีน เพื่อพิจารณากรร่างเอกสารแนวทางปฏิบัติในทะเลจีน ได้ (ASEAN-China Code of Conduct in the South China Sea) ระหว่างอาเซียน-จีน เพื่อใช้เป็นเอกสารการ เมืองที่จะแสดงเจตนาณร่วมกันของอาเซียนกับจีนที่จะรักษาสันติภาพและสันติธรรมของภูมิภาค โดยจะ กำหนดหลักการแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์และการดำเนินการต่างๆ ในบริเวณทะเลจีนได้ ใน ระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ที่สิงคโปร์ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2543 จีนได้แสดงท่าทีพร้อมจะ ผ่อนปรนเพื่อให้มีการรับรอง Code of Conduct แต่ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการที่อาเซียนยอมรับข้อเสนอเรื่อง ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ (geographical scope) ซึ่งเป็นประเด็นที่อาเซียนขัดแย้งกันเอง (นาเลเต็ยต้องการให้ ครอบคลุมเฉพาะหน่วยเฝ้าระวังและปรบดี๊ด๊ะเท่านั้น ในขณะที่เวียดนามต้องการให้รวมถึงหน่วยเฝ้าระวังอาเซียนทั้งหมด)

ต่อมาได้มีการเสนอให้จัดทำ Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea แทน Code of

Conduct และให้รัฐมนตรีต่างประเทศลงนามในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ที่กัมพูชา

นอกจากนี้ เมื่อเดือนสิงหาคม 2545 จีนเสนอต่อฝ่ายอาเซียนให้มีการออกแถลงการณ์ร่วม จีน-อาเซียนว่าด้วยความร่วมมือในประเด็นความมั่นคงแบบใหม่ (Joint Statement of China and ASEAN on Cooperation in the Field of Non-Traditional Security Issues) โดยแจ้งว่าภายหลังจากเหตุการณ์วันที่ 11 กันยายน 2544 จีนได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อความร่วมมือในการรอบภัยภาคและระหว่างประเทศในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และประสงค์จะให้มีการจัดตั้งกลไกความร่วมมือและมีมาตรการที่เป็นรูปธรรม ด้วยมาจีนได้เสนอร่างฉบับแก้ไขที่ปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเห็นจากประเทศสมาชิกอาเซียน และเปลี่ยนชื่อจากแถลงการณ์ร่วมฯ เป็นปฏิญญาร่วมจีน-อาเซียนว่าด้วยความร่วมมือในประเด็นความมั่นคงแบบใหม่ (Joint Declaration of China and ASEAN on Cooperation in the Field of Non-Traditional Security Issues) ซึ่งผู้นำอาเซียนและจีนให้การรับรองในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ที่กัมพูชา

ความสัมพันธ์ด้านการค้าและการลงทุน

จีนมีความสัมพันธ์ทางการค้ากับอาเซียนมาตั้งแต่ปี 2523 และนับเป็นภูมิภาคที่สำคัญของอาเซียน โดยมีสัดส่วนการค้าเฉลี่ยประมาณร้อยละ 3 ของมูลค่าการค้าระหว่างอาเซียนกับโลก ในช่วงปี 2538-2542 การค้าระหว่างอาเซียนกับจีนมีมูลค่าประมาณ 20.051-27.210 พันล้านдолลาร์สหรัฐ ส่วนในปี 2543 มูลค่าการค้าระหว่างกันเท่ากับ 39.515 พันล้านдолลาร์สหรัฐ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 8.33 เมื่อเทียบกับปี 2542 โดยอาเซียนส่งออกไปยังจีน 22.181 พันล้านдолลาร์สหรัฐ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 48.56) ขณะที่การนำเข้าเท่ากับ 17.334 พันล้านдолลาร์สหรัฐ (เพิ่มขึ้น 41.16) ทำให้อาเซียนได้ดุลการค้ากับจีน 48.47 พันล้านдолลาร์สหรัฐ หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 82.86 เมื่อเทียบกับปีก่อน การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกที่สูงกว่ามูลค่าการนำเข้าตลอดช่วง 3 ปี (2541-2543) ทำให้อาเซียนทั้งได้ดุลการค้ากับจีนและได้ดุลการค้าในอัตราที่เพิ่มขึ้นด้วย ศินค้าสำคัญที่อาเซียนส่งออกไปยังจีน ได้แก่ แผงวงจรไฟฟ้า น้ำมันดิบ ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ น้ำมันสำคัญรูปเยื่อกระาย ยางธรรมชาติ และไม้ประดู่ ศินค้าสำคัญที่อาเซียนนำเข้าจากจีน ได้แก่ ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ น้ำมันสำคัญรูป รถจักรยานยนต์ แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ น้ำมันดิบ ข้าวโพด ส่วนประกอบเครื่องบันทึกภาพและเสียง

ทางด้านการลงทุน ทั้งอาเซียนและจีนค่างเป็นที่หมายหลักและเป็นศูนย์กลางขันกันสำหรับการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investments) มากกว่าที่จะลงทุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การลงทุนของจีนมาสัมภาระเชิงนิ่มไม่สม่ำเสมอ โดยในปี 2539 การลงทุนจากจีนเท่ากับ 127 ล้านдолลาร์สหรัฐ และลดลงเหลือ 49 ล้านдолลาร์สหรัฐ ในปี 2540 ก่อนจะเพิ่มสูงมากถึง 302 ล้านдолลาร์สหรัฐ ในปี 2541 และลดลงเหลือ 136 ล้านдолลาร์สหรัฐ ในปี 2542 สาเหตุหนึ่งที่การลงทุนของจีนในอาเซียนลดลง เนื่องมาจากจีนสามารถคงการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้นจากการที่เศรษฐกิจภายในประเทศเข้มแข็งขึ้น และการเข้าเป็นสมาชิกของจีนในองค์กรการค้าโลก (World Trade Organization) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน จีนมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนของจีนในต่างประเทศรวมทั้งในอาเซียนมากขึ้น

เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

นายกรัฐมนตรี ถู หรงจี ของจีน ได้เสนอที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) เมื่อเดือนพฤษภาคม 2543 ที่ประเทศไทย ให้จัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอาเซียน-จีนด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ASEAN-China Expert Group on Economic Cooperation: ASEAN-China EGEC) เพื่อศึกษาผลกระทบจากการที่จีนเข้าเป็นสมาชิก WTO และเสนอแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัน และความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับจีน ต่อมา ที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) วันที่ 6 พฤษภาคม 2544 ณ บันدار เสรี บันดาร์ ปะเตาบูร ในฯ พิจารณาข้อเสนอของคณะผู้เชี่ยวชาญอาเซียน-จีน (ASEAN-China Expert Group) และเห็นชอบต่อรองความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัน และการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนภายใน 10 ปี โดยให้ดำเนินถึงระดับการพัฒนาเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในกลุ่มอาเซียนด้วย ทั้งนี้ ข้อตกลงเขตการค้าเสรีให้รวมถึงการเปิดเสริมในสาขาที่มีความพร้อมก่อน (early harvest) การจัดตั้งเขตการค้าเสรีจะเป็นประโยชน์กับทั้งอาเซียนและจีน ซึ่งมีประชากรรวมกันถึง 1.7 พันล้านคน GDP 2,000 พันล้านเหรียญสหรัฐ และมีการค้าระหว่างกันสูงถึง 1.23 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐ โดยจากการศึกษาเบื้องต้นคาดว่า การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน จะทำให้ปริมาณการส่งออกจากอาเซียนไปจีนเพิ่มขึ้นประมาณ 48 % เมื่อจากจีนจะมีอุปสงค์ต่อสินค้าอาเซียนมากขึ้น ขณะที่การส่งออกจากจีนมาอาเซียนเพิ่มขึ้นประมาณ 55.1% เพราะสินค้าที่นำเข้าจากประเทศจีนมีราคาถูก ผู้บริโภคในอาเซียนสามารถซื้อสินค้าได้หลากหลายมากขึ้น เช่น สิ่งทอ ของเล่น รองเท้า และเครื่องใช้ไฟฟ้า

ในการเจรจาจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียน (ASEAN Trade Negotiating Group) เพื่อหาทำที่ร่วมของอาเซียน และมีคณะกรรมการอาเซียน-จีน (ASEAN-China Trade

Negotiating Committee: ASEAN-China TNC) เพื่อเจรจา กับจีน และมีการจัดทำกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ASEAN-China Framework Agreement on Economic Cooperation :FA) และ package สำหรับดำเนินการในด้านที่มีความพร้อมก่อนการเปิดเสรี (Early Harvest)

ในส่วนของ FA นั้น ผู้นำอาเซียน-จีน ได้ลงนามแล้วในการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน เมื่อเดือนพฤษภาคม 2545 กรอบความตกลงดังกล่าวเป็นพื้นฐานทางกฎหมายในการดำเนินความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยมีกรอบกว้าง (comprehensive) ประกอบด้วยบทบัญญัติสำคัญๆ อาทิ บทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการค้าสินค้า การบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการเปิดเสรี และความร่วมมือในด้านต่างๆ ตลอดจนวางแผนแนวทางสำหรับการจัดทำความตกลงเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน โดยกำหนดให้การจัดตั้งเขตการค้าเสรี (end date) แต่่วเสร็จในปี ค.ศ. 2010 สำหรับสมาชิกอาเซียนเดิม 6 ประเทศ และปี ค.ศ. 2015 สำหรับสมาชิกอาเซียนใหม่ 4 ประเทศ สำหรับการลดภาระสินค้าเกษตรตามรายการที่กำหนดให้เป็น Early Harvest จะเริ่ม ตั้งแต่ 1 มกราคม 2547

ASEAN-China TNC ซึ่งมีไทยเป็นประธานและผู้ประสานงานคณะเจรจาอาเซียน-จีน (นายคณิศราวนุเคราะห์ รองปลัดกระทรวงพาณิชย์ เป็นประธานฝ่ายอาเซียน) มีการประชุม ASEAN-China TNC ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 25-28 กุมภาพันธ์ 2546 ที่กรุงสี โคลัมบิยาแผนดำเนินการและกลไกสำหรับการเจรจาในด้านต่างๆ การเจรจาเปิดเสรีด้านการค้ามีความคืบหน้ามาก คาดว่าในปี 2546 อาเซียนและจีนจะสามารถดำเนินการเสนอตาราง ข้อลดหย่อนภาษีระหว่างกันได้

ความร่วมมือด้านการพัฒนา

ที่ประชุมผู้นำอาเซียน-จีน (ASEAN-China Summit) วันที่ 6 พฤษภาคม 2544 ณ บันدار์ เสรี แบกาวัน ประเทศบруไนฯ ได้กำหนดสาขาความร่วมมือหลักระหว่างอาเซียนกับจีนไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) เกษตร 2) เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 4) การลงทุน และ 5) การพัฒนาอุตสาหกรรม โดยให้มีการหารือร่วมกันระหว่างภาครัฐ ธุรกิจ และนักวิชาการต่อไป ทั้งนี้ ที่ประชุมเห็นชอบให้ให้ความสำคัญในด้านด้านแรก คือด้านการเกษตร และการลงทุน

ในการดำเนินความร่วมมือข้างต้น อาเซียนและจีนได้ดำเนินการในด้านการเกษตรเป็นลำดับแรก โดยบรรลุนตณฑ์เกษตรของจีนและเลขานุการอาเซียน ได้ลงนาม MOU between the Ministry of Agriculture of China and ASEAN Secretariat on Agricultural Cooperation เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม 2546 ที่กัมพูชา นอกจากนั้น จีนยังได้เสนอร่าง MOU ว่าด้วยความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ฝ่ายอาเซียน พิจารณาตั้งแต่กลางปี 2545 และคาดว่าจะสามารถลงนามได้ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน

ในเดือนตุลาคม 2546 หรือก่อนหน้านี้

สำหรับด้านการพัฒนาคุ่นน้ำโขง จีนมีบทบาทสำคัญมาก ทั้งในกรอบความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอาเซียน-คุ่นน้ำโขง (ASEAN-Mekong Basin Development-AMBDC) ซึ่งจีนรับเป็นประธานการประชุมระดับรัฐมนตรีและคณะกรรมการอำนวยการของ AMBDC สำหรับปี พ.ศ. 2546 และเสนอที่จะจัดการประชุมระดับรัฐมนตรีครั้งต่อไปที่เมืองคุนหมิง ประมาณวันที่ 24 กันยายน 2546 นอกจากนั้น จีนได้ให้เงินช่วยเหลือในการพัฒนาเส้นทางเดินเรือ (ล้านห้า-แม่น้ำโขง) และร่วมกับธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank-ADB) และไทยสร้างเส้นทางหลวงระหว่างคุนหมิง-กรุงเทพฯ และในกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคคุ่นแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion-GMS)

ในด้านการพัฒนาทรัพยากร่มบุษย์ จีนมุ่งเน้นที่การให้การฝึกอบรมและคุยงาน โดยในช่วงปี 2545 จีนได้ดำเนินโครงการฝึกอบรม/คุยงานแล้วกว่า 10 โครงการ และกำลังเสนออีกหลายสิบโครงการสำหรับปีต่อๆ ไป

ความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติด

จีนมีความร่วมมือกับอาเซียนในแผนปฏิบัติการความร่วมมืออาเซียน-จีน เพื่อให้อาเซียนเป็นเขตปลอดยาเสพติดภายในปี 2558 ตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน-จีนด้านยาเสพติด (ASEAN and China Cooperative Operations in Response to the Dangerous Drugs' Plan of Action: ACCORD Plan of Action) ซึ่งเป็นแผนแม่บทในการดำเนินการให้อาเซียนเป็นเขตปลอดจากยาเสพติดภายในปี 2558 โดยประกอบด้วยความร่วมมือใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ 1) การสร้างจิตสำนึกของสาธารณะ 2) ความร่วมมือในการลดอุปสงค์ 3) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กระบวนการทางกฎหมาย 4) การขับอุปทานโดยการส่งเสริมการพัฒนาทางเลือกและโครงการพัฒนาชุมชน โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการฯ มีอยู่ทั้งสิ้น 55 โครงการ ประกอบด้วย โครงการของอาเซียน ซึ่งเดินอยู่ภายใต้กรอบเจ้าหน้าที่อาชูโ索อาเซียนด้านยาเสพติด (ASEAN Senior Officials Meeting – ASOD) โครงการในภูมิภาคของ United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC (เดิมคือ UNDCP) และโครงการภายใต้ MOU ระหว่าง UNODC และประเทศในอนุภูมิภาคคุ่นแม่น้ำโขง (ไทย ลาว เวียดนาม กัมพูชา 泯南และจีน)

ที่ประชุมคณะทำงานภายใต้แผนปฏิบัติการ ACCORD ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 12-14 พฤศจิกายน 2544 ณ นาหลี อินโดนีเซีย ได้แต่งตั้งให้ไทยเป็นประธานคณะทำงานด้านการส่งเสริมการพัฒนาทางเลือก และจีนเป็นประธานคณะทำงานด้านความร่วมมือในการลดอุปสงค์ยาเสพติด กิจกรรมที่ไทยได้ดำเนินการไปแล้วภายใต้กรอบ ACCORD นี้ 2 กิจกรรมหลักคือ การศึกษาคุยงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

สำหรับอธิบดีกรมอาชีyan และหัวหน้า หน่วยงานหลักด้านยาเสพติดของประเทศไทยอาชีyan และจีน เมื่อวันที่ 12-15 กันยายน 2545 ณ กรุงเทพฯ เรียงใหม่ และเชิงราย และการประชุมและศึกษาดูงานด้านการพัฒนาทางเลือก (Alternative Development) เมื่อวันที่ 12-15 มกราคม 2546 ณ เรียงใหม่และกรุงเทพฯ ส่วนจีนยังไม่ได้จัดการประชุมในด้านการลดอุปสงค์ซึ่งตนเป็นประธานคณะกรรมการทำงานอย่างไรก็ตาม จีนจะร่วมกับพม่าและ UNODC ในการจัดการศึกษาดูงานในจีนและพม่าด้านการพัฒนาทางเลือกให้แก่สมาชิก MOU ระหว่าง UNODC และ ประเทศไทยอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศในปี 2546

ความร่วมมือในประเด็นมั่นคงแบบใหม่

นายชู วงศ์ จี นายกรัฐมนตรีจีน ได้เสนอในที่ประชุมสุดยอดอาชีyan+3 เมื่อเดือนพฤษภาคม 2544 ว่า อาชีyan+3 ควรจะขยายความร่วมมือด้านความมั่นคงแบบใหม่ (non-traditional security issues) ได้แก่ อาชญากรรมข้ามชาติและประเด็นข้ามชาติอื่นๆ ออาทิ สิ่งแวดล้อมและโรคเอดส์ และเสนอให้จัดตั้งกลไกรัฐมนตรีอาชีyan+3 ด้านการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ต่อมาที่ประชุมสุดยอดอาชีyan+3 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2545 ได้เห็นชอบที่จะให้มีการหารือในระดับรัฐมนตรีด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ไทยได้เสนอเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีอาชีyan ด้านอาชญากรรมข้ามชาติ (ASEAN Ministerial Meeting on Transnational Crime AMMTC)+3 ต่อเนื่องกับการประชุม AMMTC ครั้งที่ 4 ที่ไทยจะเป็นเจ้าภาพประมาณปลายปี 2546)

นอกจากนี้ ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาชีyan และจีน ครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2545 ณ กรุงพนมเปญ กัมพูชา ทั้งสองฝ่ายได้มีการออกปฏิญญาเร่วมอาชีyan-จีนว่าด้วยความร่วมมือในประเด็นความมั่นคงแบบใหม่ (Joint Statement of China and ASEAN on Cooperation in the Field of Non-Traditional Security Issues) ตามข้อเสนอของจีน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของทั้งสองฝ่ายในการจัดการกับประเด็นความมั่นคงแบบใหม่ โดยครอบคลุมความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การปล้นสะดมในทะเล การก่อการร้าย การลักลอบค้าอาวุธ การฟอกเงิน อาชญากรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ โดยขยายความร่วมมือทวิภาคีและพุทธภาคีในการ (1) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (2) การแลกเปลี่ยนบุคลากร การฝึกอบรมและการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร (3) การส่งเสริมความร่วมมือในทางปฏิบัติในประเด็นความมั่นคงแบบใหม่ (4) การส่งเสริมการวิจัยร่วมในประเด็นความมั่นคงแบบใหม่ ส่วนกลไกความร่วมมือจะใช้กลไกที่มีอยู่เท่าที่จะกระทำได้ ออาทิ การประชุม AMMTC และการประชุม SOMTC โดยจะมีการจัดทำแผนงานความร่วมมือระเบียบและระยะยาว

เพื่อเป็นแนวทางสำหรับความร่วมมือทวิภาคี และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจในด้านที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิบัติตามแผน รวมทั้งอาจมีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้วย ถ้าสุด จึงเสนออย่างไม่เป็นทางการเมื่อปลายเดือนกรกฎาคม 2546 ให้มีการประชุม SOM TC+1 ซึ่งเป็นกรอบใหม่¹ โดยจึงเสนอจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมในช่วงเดือนกรกฎาคม 2546 ที่ประเทศไทย

สถานะล่าสุด

1. ผลจากการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ณ กรุงพนมเปญ ผู้นำอาเซียน-จีน ได้ลงนามกรอบความตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ASEAN-China Framework Agreement on Economic Cooperation : FA) นอกจากนั้น ที่ประชุมให้การรับรอง (adopt) ปฏิญญาความร่วมอาเซียน-จีน ว่า คำวายความร่วมมือในประเด็นความมั่นคงแบบใหม่ และเห็นชอบค่อร่างปฏิญญาว่า คำวายการปฏิบัติของภาคี ฝ่ายต่างๆ ในทะเลจีนใต้ และมอบหมายให้รัฐมนตรีต่างประเทศลงนามในปฏิญญาฯ

2. การดำเนินงานในสาขาความร่วมมือหลัก 5 สาขา

2.1 รัฐมนตรีเกษตรของจีนและเลขานุการอาเซียน ได้ลงนาม MOU between the Ministry of Agriculture of China and ASEAN Secretariat on Agricultural Cooperation เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2546 ที่กัมพูชา ปัจจุบัน ไทยยังไม่มีโครงการความร่วมมือในด้านนี้ (เคยมีก่อนการลงนาม)

2.2 จีนเสนอร่าง MOU ว่าด้วยความร่วมมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (MOU between the Ministry of Information Industry of the People's Republic of China and ASEAN on China-ASEAN Cooperation in Information and Communication Technology) ให้ฝ่ายอาเซียนพิจารณาตั้งแต่กลางปี 2545 ที่ประชุม e-ASEAN Working Group เมื่อ 8-10 มกราคม 2546 ได้ให้ความเห็นชอบร่างฯ ดังกล่าวแล้ว คาดว่าจะมีการลงนาม ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน-จีน ในเดือนตุลาคม 2546 หรือก่อนหน้านี้ ในความร่วมมือด้านนี้ จีนขังเสนอให้ยกระดับความร่วมมือเป็นระดับรัฐมนตรี ซึ่งจะมีการพิจารณาในที่ประชุม Special TELSON ในเดือนมิถุนายน 2546 นอกจากนั้น ไทยเสนอที่จะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม 3rd Seminar on ASEAN-China ICT ซึ่งไทยจะต้องจัดทำโครงการเสนอต่อที่ประชุม ASEAN-China Joint Cooperation Committee - ACJCC เพื่อขอความเห็นชอบและการสนับสนุนทางการเงินต่อไป

¹ ในด้าน Transnational Crime มีกรอบการประชุมคือ 1) ระดับรัฐมนตรี คือ AMM TC ประชุมทุก 2 ปี ไทยจะเป็นเจ้าภาพการประชุมครั้งที่ 4 ในเดือนพ.ย. 2546 โดยจะจัดควบคู่ไปกับการประชุม AMM TC+3 ครั้งที่ 1 ตามข้อเสนอของ นรน. ภู หารง ชี 2) ระดับ SOM คือ SOM TC ซึ่งเวียดนามจะเป็นเจ้าภาพการประชุมครั้งที่ 3 ในเดือนมิถุนายน 2546 ควบคู่กับการประชุม SOM TC+3 ปัจจุบันจีนเสนอให้มีกรอบการประชุมเพิ่มขึ้นคือ AMM TC+1 และ SOM TC+1

2.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จีนดำเนินโครงการฝึกอบรมในสาขาต่างๆ กว่า 10 โครงการ สำหรับปี 2545 โดยเสริมสืบไปแล้วหลายโครงการ และได้เสนอโครงการสำหรับปีต่อไปอีกประมาณ 10 โครงการ กรณานี้เป็นผู้ประสานหน่วยราชการต่างๆ ให้จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการฝึกอบรม นอกจากนี้ จีนยังประสงค์จะขยายความร่วมมือในด้านคุณภาพ การท่องเที่ยว สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความร่วมมือกับกลุ่มนักวิชาการอาเซียน เช่น Brunei, Indonesia, the Philippines Eastern ASEAN Growth Area (MIMP-EAGA)

3. การประชุมของสภาธุรกิจอาเซียน-จีน ครั้งแรกเมื่อวันที่ 6-8 พฤษภาคม 2544 ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยประธานาธิบดีเมฆมาวติของอินโดนีเซีย และนายกรัฐมนตรีของจีน ทำพิธีเปิดการประชุม ผลสำคัญของการประชุมครั้งนี้คือ สมาชิกสภาพหอการค้าและอุตสาหกรรมอาเซียน-จีน ได้ร่วมลงนามความตกลง 2 ฉบับ คือ MOU on ASEAN-China Cooperation in Business และ MOU between the China Council for the Promotion of International Trade (CCPIT) and the ASEAN Chambers of Commerce and Industry (ASEAN-CCI) on Economic Cooperation in Trade and Investment Website Services

การประชุมสภาธุรกิจอาเซียน-จีนครั้งที่ 2 จัดขึ้นโดย CCPIT และ ASEAN-CCI เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2545 ที่คุนหมิง ทั้งสองฝ่ายจะสนับสนุนให้ประเทศไทยและจีนดำเนินนโยบายการค้าและ การลงทุนภายใต้บูรณาการของความเป็นภูมิภาคและโอกาสวิศว จะสถาบันกันจัดงาน แสดงสินค้าทุกปีและ เข้าร่วมงานในประเทศต่างๆ จะมีการแลกเปลี่ยนและการอบรมด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้มีการแลกเปลี่ยน ข้อมูล/รายงานในประเด็นเขตการค้าเสรีเพื่อนำเสนอทั้งภาครัฐและผู้ประกอบการ นอกจากนี้ CCPIT จะ จัดตั้งสำนักงานผู้แทนอาเซียนขึ้นที่สิงคโปร์เป็นแห่งแรก และทำความตกลงความร่วมมือทางด้านเว็บไซต์

การประชุมฯ ครั้งที่ 3 กำหนดจะจัดขึ้นในปลายปี 2546 ที่พม่า โดยจัดพร้อมกับ China-ASEAN Business Forum

4. จากการผู้นำระดับของโรค SARS ได้มีการประชุม Special ASEAN-China Leaders' Meeting on Severe Acute Respiratory Syndrome (SARS) ที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2546 ที่ประชุม ได้ออกคำแนะนำร่วมกำหนดมาตรการร่วมในการต่อต้านการแพร่ระบาดของโรค และจัดตกลงให้เงิน 10 ล้านหยวน ในการจัดตั้งกองทุนพิเศษ และรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม China-ASEAN Entry-Exit Quarantine Management Meeting และการประชุม ASEAN+3 High Level Symposium on SARS ที่กรุงปักกิ่ง เมื่อวันที่ 1-2 มิถุนายน และ 3-4 มิถุนายน 2546 ตามลำดับ

5. ในช่วงปลายเดือนเมษายน 2546 จีนได้เริ่มเสนอแนวคิดอย่างไม่เป็นทางการให้ขึ้นระดับความ สัมพันธ์อาเซียน-จีนในรูปแบบ strategic partnership ซึ่งไม่ได้หมายถึงความร่วมมือทางทหารหรือ

บทที่ 3

แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อรับการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลก และการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

จากข้อมูลด้านความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทยและอาเซียนดังปรากฏในบทที่ 2 นี้ จะเห็นได้ว่าอาเซียนและจีนโดยเฉพาะอย่างเช่นไทย-จีนมีความสัมพันธ์ทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจกันอย่างแน่นแฟ้นและยาวนาน ด้วยความสัมพันธ์ทางการเมือง สองคนมากขึ้นในทุกด้าน ทั้งครอบครัว พฤกษา และเรทภูมิภาคต่าง ๆ ทั้งนี้ การจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งจะกล่าวถึงในรายละเอียดต่อไปในบทที่ 3 นี้ แสดงให้เห็นถึงกลไกความสัมพันธ์ที่คืบหน้าไปในอีกระดับหนึ่งที่จะมุ่งพัฒนาความสัมพันธ์และขอบข่ายความร่วมมือระหว่างกันให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในลักษณะของความเป็นทุนส่วนทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค โดยผู้ศึกษาจะศึกษาข้อมูลจากการวิเคราะห์ภาพรวมรายอุตสาหกรรม จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดที่จะเกิดกับอุตสาหกรรมไทย ในรายอุตสาหกรรมในด้านการผลิต ด้านการบริโภค/ความต้องการใช้ ด้านการค้า ด้านนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ด้านการลงทุน ในแต่ละอุตสาหกรรมทั้งไทยและจีน 7 อุตสาหกรรม ของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศกระทรวงพาณิชย์ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน

ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2544 ผู้นำอาเซียน-จีน เห็นชอบให้มีการจัดตั้ง FTA โดยให้มีการลดภาษีขั้นต้นก่อน(Early Harvest) และเจรจาเปิดเสรีเดิมรูปแบบต่อไป โดยมี เป้าหมายให้เป็นเขตการค้าเสรีที่สมบูรณ์ภายใน 10 ปี ลดภาษีสินค้ากลุ่มแรกภายใน Early Harvest Program ในพิภพ 01-08 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2004 และภาษีจะลดลงเหลือ 0% ภายในปี 2006 สำหรับประเทศไทยเดิม 6 ประเทศและจีน ส่วนอาเซียนใหม่ให้ยึดหยุ่นได้ถึงปี 2010

กรอบการเจรจา (Framework Agreement : FA)

กรอบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจในทุกด้าน การเจรจาแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ (1) Early Harvest (2) FTA เปิดเสรีด้านการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน (3) ขยายความร่วมมือด้านอื่นๆ เช่น การเกษตร, ICT, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น

กลไกการเจรจา

จัดตั้ง ASEAN Trade Negotiating Group (TNG) เป็นเวทีประชุมหารือระหว่าง อาเซียนเพื่อหาทำที่ร่วมกัน และจัดตั้ง ASEAN-China Trade Negotiating Committee (TNC) เป็นเวทีหารือระหว่างอาเซียนและจีน

แผนการเจรจา

เจรจารายละเอียดความตกลงเขตการค้าเสรี ในเรื่องการลดภาษีสินค้าที่เหลือ กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าสินค้าให้เสร็จภายในมิถุนายน 2004

เจรจาการเปิดเสรีการค้าบริการ การลงทุน และความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ให้เสร็จภายในปี 2004 เริ่มดำเนินการเปิดเสรีภายใน FTA และขยายความร่วมมือตามความตกลง ตั้งแต่ปี 2005 เป็นต้นไป

ภาพรวมของประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียน-จีน

การจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนและจีนจะช่วยสร้างเขตเศรษฐกิจที่มีจำนวนผู้บริโภคถึง 1.7 ล้านล้านคน โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ 2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ และมูลค่าการค้ารวมประมาณ 1.23 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งจะทำให้เป็นเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในโลกเมื่อพิจารณาจากขนาดของประชากร นอกจากนี้ การลดข้อจำกัดทางการค้าที่เกิดขึ้นระหว่างอาเซียนและจีนจะช่วยลดต้นทุนเพิ่มปริมาณการค้าภายในภูมิภาค รวมไปถึงเพิ่มความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (economic efficiency) เนื่องจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีจะช่วยก่อให้เกิดการผลิตสินค้าตามความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) อีกทั้งการลดข้อจำกัดทางการค้ายังจะช่วยให้ธุรกิจในแต่ละประเทศพบกับการ

แข่งขันกันมากขึ้น จึงทำให้ธุรกิจปรับตัวเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมถึงอาจทำให้เกิดพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ (strategic alliances) ระหว่างบริษัทในประเทศไทยและอาเซียน ซึ่งสุดท้ายแล้วจะช่วยให้ธุรกิจในอาเซียนและจีนสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้อีกทั้งยังเป็นการเพิ่ม สร้างศักดิ์การให้กับผู้นำรัฐโลกในประเทศ

นอกจากนี้ การจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนและจีนยังช่วยดึงดูดการลงทุนมาในภูมิภาคนีมาก ยิ่งขึ้น ไม่เพียงแต่การลงทุนระหว่างผู้ลงทุนในภูมิภาคเดียวกัน แต่ยังสามารถดึงดูดคนก่อลงทุนจากประเทศ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และญี่ปุ่น ได้เนื่องจากความเสี่ยงทางการตลาดที่ลดลง และผลกระทบที่มีต่อภาคขนาด ใหญ่ขึ้น มีการแข่งขันเพิ่มขึ้น และมีการลงทุนจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งช่วยให้บริษัทต่าง ๆ ในภูมิภาค มี การลงทุนในการวิจัยและพัฒนา รวมถึงการส่งเสริมนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มความ สามารถในการแข่งขันในตลาดโลกให้กับบริษัทในภูมิภาค

แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถ ในการแข่งขันของไทยเพื่อรับการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลกและการจัดทำเขต การค้าเสรีอาเซียน-จีน ดังนี้

การพัฒนาการค้าเสรีอาเซียน-จีนนี้ ได้เริ่มต้นมาตั้งแต่ปลายปี 2543 แล้ว ทั้งนี้การเจรจาดีอ้วมีความ คืบหน้ารวดเร็วที่สุดเมื่อเบริกนเทียนกับการเมือง ทั้งหมด หลังจากมีผลการศึกษารวมระดับชาติอาเซียนที่ จัดทำเสร็จสิ้นในกลางปี 2544 ข้อตกลงของกรอบข้อตกลงได้มีการลงนามโดยผู้นำของอาเซียนและจีนใน เดือนพฤษภาคม 2545 โดยมีการตกลงขั้นต้น (Early Harvest) ให้ด้วยกันสินค้าเกษตร 8 กลุ่ม โดยการเมือง เป็นรือดลุ่มน้ำในปี 2549 ทั้งนี้ยังจะมีการเจรจาต่อเนื่องสำหรับการลดภาษีของสินค้าในกลุ่มน้ำ ซึ่งต้อง เสร็จสิ้นในปี 2547 ในระยะเวลาอันสั้นนี้

หากไทยมีการวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการเจรจาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับเงื่อนไข ความพร้อมต่อการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ไทยจะได้รับประโยชน์สูงสุดทั้งความเพิ่มพูนทางการค้า ระหว่างประเทศเข้าไปในตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่มีประชากรประมาณ 1.3 พันล้านคน และยังเป็นฐาน ความเชื่อมโยงที่สำคัญต่อประเทศไทยสมาชิกอาเซียนอีกด้วย และภาคตะวันตกและภาคใต้ของจีนอีกด้วย

ทั้งนี้ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศร่วมกับศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ กองเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยร่วมกับศึกษาความสามารถทางการแข่งขันในสินค้าต่างๆ ระหว่างไทยและจีน

เพื่อเป็นฐานข้อมูลประกอบการเจรจาเพื่อนำไปสู่เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน และรวมถึงผลกระทบจากการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรการค้าโลกในปี 2545 อีกด้วย สินค้าต่างๆ เหล่านี้ประกอบไปด้วย

1. สินค้าเกษตร (ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ผลไม้สด)
2. อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องประดับ
3. อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ
4. อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และส่วนประกอบ
5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม
6. อุตสาหกรรมเครื่องหนัง
7. ธุรกิจบริการ

โดยมีข้อสรุปสำคัญดังนี้

1. สินค้าเกษตร

ประเทศไทยและประเทศจีนต่างก็เป็นประเทศที่มีภาคการเกษตรขนาดใหญ่ มีผลผลิตทางการเกษตรในปริมาณที่สูง ส่งผลให้การค้าสินค้าเกษตรระหว่างประเทศไทยกับจีนมีมูลค่าที่สูงตามไปด้วย การศึกษาสินค้าเกษตรนี้พิจารณาจากสินค้าหลักที่ไทยมีมูลค่าการค้ากับจีน ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา และผลไม้ ซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังด่อไปนี้

ข้าว

ข้าวเป็นอาหารหลักของชาวจีน โดยประมาณร้อยละ 60 ของประชากรจีนบริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก ทำให้จีนเป็นตลาดข้าวน้ำดใหญ่ที่สุดของโลก ซึ่งไทยและประเทศญี่ปุ่นส่งออกข้าวอื่นๆ ต่างพยายามหาทางส่งออกข้าวไปยังจีนให้มากที่สุด แต่จีนเองก็สามารถผลิตข้าวได้เรื่มที่จะเพียงพอมากขึ้นกับความต้องการภายในประเทศ ส่งผลให้ความต้องการนำเข้าข้าวค่อนข้างลดลง ข้าวที่ผลิตได้ในประเทศจีนเอง ส่วนใหญ่คิดเป็นข้าวคุณภาพดี แต่ในปัจจุบันรัฐบาลจีนมีการผลักดันให้ชาวนาปลูกข้าวคุณภาพสูงมากขึ้น เนื่องจากจีนมีเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างรวดเร็วทำให้ชาวจีนมีรายได้สูงขึ้น จึงต้องการบริโภคข้าวคุณภาพสูงมากขึ้น โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิของไทยที่ชาวจีนมองว่าเป็นข้าวที่มีคุณภาพสูง แต่การบริโภคข้าวหอมมะลิปัจจุบันก็ยังจำกัดอยู่ในภัตตาคารขนาดใหญ่หรือโรงแรม และกลุ่มคนรายได้สูงเท่านั้น โอกาสของไทยในการขยายตลาดข้าวหอมมะลิในจีนยังคงมีอยู่สูงมาก

สนับสนุนของคนจีนในการบริโภคข้าวค่อนข้างมีความหลากหลาย โดยถ้าเป็นชาวจีนที่อาศัยอยู่ต่อนหนึ่งของแม่น้ำแยงซีจะนิยมบริโภคข้าวเมล็ดสัน ขณะที่ประชาชนซึ่งอยู่ได้ลุ่มน้ำแยงซีจะนิยมบริโภค

ข้าวเมล็ดขาว ดังนั้น ประเทศไทยซึ่งเป็นผู้ผลิตข้าวเมล็ดขาวอย่างเช่นข้าวหอมมะลิ จะมีโอกาสไปขายในจีน แม้ตลาดทางตอนใต้เท่านั้น ส่วนนมคุณภาพดีของไทยจึงต้องมุ่งตลาดทางตอนใต้ของจีนเป็นหลัก แต่ในปัจจุบัน ได้มีข้าวเมล็ดสั้นคุณภาพดีเข้ามานั่งแท่น โดยเป็นข้าวจาก Heilongjiang ที่มานำเข้ากับข้าวไทยในนมตลาด ความต่าง และเริ่มคึกคักส่วนตลาดของข้าวไทยออกไปบ้างแล้ว นอกจานนี้ รัฐบาลจีนยังได้ให้การส่งเสริม การพัฒนาพันธุ์ข้าว ซึ่งได้ระบุไว้เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายการพัฒนาภาคการเกษตรโดยรวม และยังมีการ ส่งเสริมการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งการพัฒนาการตัดแต่งพันธุกรรม (GMOs) ที่มีส่วน ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านการเกษตรของประเทศไทยเป็นอย่างมากอีกด้วย ผลงานการพัฒนาพันธุ์ข้าว ดังกล่าว ทำให้ผลผลิตข้าวของจีนเพิ่มสูงขึ้นเป็นอย่างมากและอาจจะพัฒนาให้จีนมีศักยภาพในการส่งออก ข้าวคุณภาพสูงในตลาดโลกอีกด้วย

หลังจากที่จีนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการค้าโลก การลดภาษีและขยายโควตาของจีนยังน่าจะทำให้ข้าว ไทยเข้าสู่ตลาดจีน ได้มากขึ้น การส่งออกข้าวไทยก็จะขยายตัวมากขึ้นและสามารถแข่งขันกับข้าวจีน ได้ดี ขึ้นอีก นอกจานนี้ ยังเกิดผลกระทบอ้อมที่ชาวจีนจะมีรายได้สูงขึ้น ทำให้การค้าข้าวไทยซึ่งเป็นข้าวคุณภาพดี ขยายตัว เนื่องจากปัจจุบันมีการบริโภคในกลุ่มขาคดคือผู้มีรายได้สูงเท่านั้น รวมทั้งจีนยังได้เปิดโอกาสให้ บริษัทเอกชนและนักลงทุนต่างๆ มีสิทธิในการนำเข้าข้าวได้โดยตรง จึงน่าจะทำให้การค้ามีความยืดหยุ่น มากขึ้นอีกด้วย ในทางตรงกันข้าม ไทยเองก็อาจมีการทดสอบบริโภคข้าวเมล็ดสั้นคุณภาพสูงที่มาจากการ อย่างเรื่อง ข้าว Heilongjiang และดันทุนการผลิตข้าวของจีนก็ต่ำกว่าไทย ซึ่งเป็นไปได้ว่าจีนอาจจะถูกดันมีการ ส่งออกข้าวมาซึ่งไทยในอนาคตได้

ภายหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนนั้น จีนจะทำการเก็บภาษีศุลกากรจากไทยและกู้นุ่ม ประเทศไทยอาเซียนในอัตราเรื้อรังจะสูญเสีย ในขณะที่ไทยและกลุ่มประเทศในอาเซียนก็จะทำการเก็บภาษี ศุลกากรกับจีนในอัตราเรื้อรังจะสูญเสียกัน นอกจานนี้ มาตรการต่างๆ ที่มิใช่ภาษีศุลกากรก็จะหมดไป จนกระทั่งมีการค้านแบบเสรีอย่างสมบูรณ์ภายในกลุ่มประเทศอาเซียนและจีน ผลกระทบของการจัดตั้ง เขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนนี้จะทำให้การค้าข้าวไทยขยายตัวเพิ่มขึ้นไปอีก และสร้างความได้เปรียบ ของสินค้าข้าวไทยให้มีมากกว่าสหรัฐเมริกาในการแข่งขันอีกด้วย ในขณะที่ชาวจีนจะมีรายได้มากขึ้น ย่อมส่งผลดีต่อการบริโภคข้าวไทยที่เป็นข้าวคุณภาพสูงเพิ่มขึ้นตามมา แต่จีนก็จะมีการนำเข้าข้าวจากประเทศไทย ในภูมิภาคอาเซียนซึ่งไม่ได้เป็นผู้ผลิตข้าวเมล็ดสั้นคุณภาพสูงเพิ่มขึ้นตามมา แต่มีดันทุนที่ ต่ำกว่าเข้ามานำเข้ากับไทยในตลาดจีน ได้มากขึ้น อย่างเช่น ข้าวจากเวียดนาม

ข้อเสนอแนะต่ออุตสาหกรรมข้าวคือ การที่ภาครัฐก็ควรมีการจัดทำกฎหมายด้านการค้าข้าว กับประเทศไทยโดยเฉพาะ เมื่อจากจีนเป็นตลาดข้าวขนาดใหญ่ รวมทั้งต้องมุ่งรักษาให้ไทยยังคงเป็น

ประเทศไทยมีศักยภาพสูงมากในการแข่งขันของตลาดข้าวในปัจจุบันต่อไป โดยยุทธศาสตร์ข้าวสำหรับการค้าข้าวไทยในปัจจุบันได้นำเสนอเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตที่มุ่งเน้นการเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต ด้านการแปรรูป เนื่องจากผลิตภัณฑ์แปรรูปขังส่องออกไปเจนจำนวนน้อย แต่คนเจนมีการบริโภคผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูปจำนวนมาก และด้านการตลาดค้าต่างประเทศและบทบาทของภาครัฐ ที่ควรผลักดันให้เจนทำการจัดสรรโควตาเป็นพิเศษให้กับประเทศไทยในกลุ่มอาเซียนภายใต้ระบบ Global Quo เพื่อไม่ให้ประเทศไทยในกลุ่มอาเซียนต้องแข่งขันในการส่งข้าวเข้าไปขายในเจนกับประเทศไทยที่สามารถ และขั้นตอนนี้การประชาสัมพันธ์ข้าวหอนมະลําไทยให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีบางผลผลิตที่เรียกว่าหอนมະลําไทย จึงควรเป็นการทำประชาสัมพันธ์เฉพาะกลุ่มกับบางผลผลิตที่นิยมข้าวเมล็ดขาว เพื่อให้เกิดการทดลองและยอมรับข้าวเมล็ดขาวจากไทยมากขึ้น

มันสำปะหลัง

การค้ามันสำปะหลังของไทยกับเจนนั้น ไทยมีการส่งออกไปปัจจุบันประมาณร้อยละ 20 ของมูลค่า การส่งออกมันสำปะหลังของไทย โดยตลาดเจนยังคงเป็นตลาดที่นำส่งใจเนื่องจากเจนมีการปลูกมันได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งได้มีการนำเข้ามันสำปะหลังมากจนเกือบเท่ากับปริมาณการผลิตที่เจนผลิตได้ เนื่องจากการที่เจนมีการเพาะปลูกมันสำปะหลังเฉพาะในบางพื้นที่ และในพื้นที่ที่มีการเพาะปลูกดังกล่าวก็มีผลผลิตต่อพื้นที่ก็คือต่ำข้างต่ำอีกด้วย

เจนมีพื้นที่ในการเพาะปลูกมันสำปะหลังไม่มาก ทำให้ปลูกมันสำปะหลังได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการที่มีสูงมาก และมันสำปะหลังที่ได้ก็มีคุณภาพดี ในขณะที่ไทยมีการปลูกมันสำปะหลังจำนวนมาก มีผลผลิตต่อไร่สูง และมันสำปะหลังที่ปลูกได้ก็เป็นมันสำปะหลังคุณภาพดี แต่การแปรรูปมันสำปะหลังของไทยกลับยังไม่ได้มาตรฐาน และมีสิ่งสกปรกปนเปื้อนมาก ทำให้ราคานั้นมันสำปะหลังที่ขายได้ไม่ค่อยดีนัก

เมื่อเจนเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลกจะส่งผลกระทบต่อไทยในสองประการหลักคือ ผลกระทบด้านภัยศุลกากรที่มีการปรับตัวลดลง และผลกระทบด้านอินเทอร์เน็ตที่มีใช้ภัยศุลกากรน่าจะมีการปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้นด้วย แต่ระบบโควตาที่เคยมีการกระจายไปตามเขตต่างๆ กลับถูกดึงเข้ามาร่วมคุณย์ที่ปักกิ่งแทน

การลดอัตราภัยศุลกากรลงจะทำให้ต้นทุนการนำเข้ามันสำปะหลังไทยของเจนลดลง ซึ่งการส่งออกมันสำปะหลังไทยก็จะเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย และด้วยต้นทุนการนำเข้ามันสำปะหลังไทยลดลงทำให้สามารถแข่งขันกับข้าวโพดที่นำมาใช้เป็นอาหารสัตว์ได้ อันเป็นการช่วยให้ผู้ชื่อในเจนหันมานำเข้ามันสำปะหลังจากไทยมากขึ้น

นอกเหนือจากผลดีจากการลดอัตราภาษีคุ้มครองแล้ว การที่จีนเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรการค้าโลกยังส่งผลกระทบด้านอื่นด้วย โดยเฉพาะด้านความโปร่งใส และการพัฒนาระบบการซื้อขายต่างๆ ให้มีความเป็นมาตรฐานสากลมากขึ้นด้วย

ภายหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนน่าจะทำให้การค้ามั่นสำคำหลังไทยในจีนขยายตัวมากยิ่งขึ้น เมื่อจากการที่ราคาถูกลง ซึ่งในการค้ามั่นสำคำหลังถือได้ว่าไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพสูงมาก ประเทศหนึ่งในโลก การลดภาระดังกล่าวจึงเป็นผลดีกับประเทศไทยอย่างมาก และยังอาจส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีห้าวโพดและอ้อย

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมมั่นสำคำหลังนอกเหนือจากการพัฒนาพันธุ์พืชแล้ว ภาครัฐควรมุ่งไปที่การพัฒนาระบบการขนส่งทางเรือ เพื่อลดต้นทุนการขนส่งของผู้ประกอบการการทำการประมงสัมพันธ์ในเชิงกว้างและเชิงลึก ควรให้การสนับสนุนการลงทุนด้านโครงสร้างและกระบวนการทางจีนในไทย รวมทั้งควรเร่งให้มีการเจรจาเพื่อเปิดการค้าเสรีอาเซียน-จีน เมื่อจากมั่นสำคำหลังเป็นสินค้าที่ไทยมีศักยภาพสูง ในขณะที่ภาคเอกชนต้องมีการรักษามาตรฐานของสินค้า โดยเฉพาะในเรื่องของความสะอาดให้อยู่ในระดับสูง

ยังพารา

ในช่วงที่ผ่านมา ผลผลิตยางพาราของจีนเริ่มชะลอตัวลง เพราะต้นทุนการผลิตสูงขึ้น อันเนื่องมาจากพื้นที่เพาะปลูกที่เพิ่มน้ำไปกระชากอยู่นอกเขตที่เหมาะสม เร่น พื้นที่ภูเขาในมณฑลยูนนานหรือที่เกาะไหหลำ ในขณะที่พื้นที่ที่เหมาะสมก็ได้ถูกใช้ในการปลูกผลไม้ที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า ดังนั้น ที่กว้างเจา ดังนั้น จีนจึงมีการเพาะปลูกยางพาราน้อยและมีต้นทุนสูง ส่วนในด้านความต้องการยางของจีนนั้น กลับมีปริมาณเพิ่มสูงมากเป็นอันดับต้นๆ ของโลก เมื่อจากจีนมีการเดินทางของอุตสาหกรรมรถยนต์สูง ทำให้มีความต้องการล้อยางขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งในปี 2544 จีนเป็นประเทศที่มีการใช้ยางพารามากที่สุด ในโลก นอกจากนี้จีนได้มีการจัดตั้งศูนย์วิจัยยางพาราอยู่ที่ไหหลำ และศูนย์วิจัยผลิตภัณฑ์ยางที่ปักกิ่งและเชียงไ放过 โดยเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างประเทศสามารถเข้าร่วมทุน หรือดำเนินเทศในโลหิตที่สูงพอที่สามารถลงทุนการผลิตสินค้ายางในจีนได้เลย ซึ่งจะเห็นว่าทั้งบริษัทトイต์และกู๊ดเยียร์ที่เป็นผู้ผลิตล้อยางรายใหญ่ๆ ได้เข้าไปผลิตในจีนแล้ว ทั้งนี้ก่อตัวได้ว่า จีนมีเทศในโลกมีการแปรรูปยางที่ทันสมัยมาก

ในส่วนของการค้าระหว่างประเทศไทยและจีนนั้น ไทยเป็นประเทศที่มีการส่งออกยางพาราไปยังจีนมากที่สุด เมื่อจากยางพาราที่ไทยผลิตได้มีคุณภาพในระดับที่ได้มาตรฐาน

แต่มีราค่าต่ำกว่าประเทศคู่แข่ง รวมทั้งมีสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศเหมาะสมในการปลูกยางลาบาก หลายพื้นที่ โดยการส่งออกยางพาราของไทยไปยังจีนนี้เป็นการส่งออกยางธรรมชาติเกือบทั้งหมด

หลังจากปี 2547 ที่จีนไม่มีการกำหนดโควตาการนำเข้ายางแล้ว การค้ายางกับจีนจะสะดวกมากขึ้น แม้ว่าไทยยังมีความได้เปรียบนาเลเชียงและอินโดนีเซียอย่างด้านคุณภาพและปริมาณของสินค้า แต่ก็มีข้อเสีย เปรียบในด้านความชำนาญของการค้าขายกับต่างประเทศ จึงอาจต้องเรอกับคู่ค้าที่ไม่ปฏิบัติตามสัญญา

จากเดิมจีนมีการเก็บภาษีศุลกากรของการนำเข้าในโควตาร้อยละ 5 ทางแผ่นรองครัวน์ในโควตาร้อยละ 12 และยางแท่งในโควตาร้อยละ 12 ซึ่งทั้งสามประเภทจะต้องเสียภาษีกรณีนอกโควตาร้อยละ 90 นั้น ภายหลังการที่จีนนำเข้าเป็นมาตรฐาน องค์กรการค้าโลก แล้ว ในปี 2547 จะยกเลิกการกำหนดโควตาทั้งหมดแล้ว เก็บภาษีศุลกากรในสินค้ากลุ่มยางธรรมชาติร้อยละ 20 จึงจะทำให้ไทยได้ประโยชน์โดยตรง

ภายหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน่าจะทำให้ผลประกอบการโดยรวมต่อไทยมีความชันชื่อน มากขึ้น เนื่องจากไทยมีการนำเข้าผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากยางมากกว่าที่จีนนำเข้ายางธรรมชาติจากไทย การเปิดเสรีจึงอาจเป็นการสนับสนุนสินค้าที่ทำจากยางของจีนไปในด้านมากกว่า

ข้อเสนอแนะต่ออุดสาหกรรมยางพารานี้ ภาครัฐควรสร้างระบบฐานข้อมูลด้านผลผลิตใหม่ที่ นำเข้าถือว่า รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพยางพาราของไทย และสนับสนุนอุดสาหกรรมการผลิตสินค้า ที่ใช้ยางพาราเป็นวัตถุคืนมากขึ้น นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในกลุ่มประเทศอาเซียน ซึ่งเป็นผู้ผลิตยางรายใหญ่ของโลกให้มีวัตถุประสงค์ในการค้าร่วมกัน ควบคู่ไปกับการเร่ง đưaเปิดเสรีทาง การค้าและการร่วมทุนในการตั้งโรงงานกับจีน

ผลไม้

ผลไม้เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทย โดยผลไม้สามารถทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายพัน ล้านบาท และผลไม้ไทยยังเป็นที่นิยมบริโภคกันทั่วไปทั่วในประเทศไทยและต่างประเทศ นอกจากนี้ความ ต้องการบริโภคผลไม้นับวันจะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องมาจากสารแทนทุลักษณ์ที่จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นและ ความสนใจในสุขภาพก็มีมากขึ้นด้วย ในการผลิตผลไม้ถือได้ว่าไทยเป็นประเทศที่มีสภาพพื้นที่และ ภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการผลิตผลไม้เมืองร้อนหลากหลายชนิด ดังนั้นแต่ภาคเหนือของจังหวัดภาคใต้ ส่วนใหญ่ ให้ผลผลิตผลไม้แต่ละชนิดก็ยังแตกต่างกันไปในแต่ละสภาพพื้นที่ของแต่ละภาค จึงเป็นข้อดีของการหนึ่งที่ ส่งผลให้ไทยมีผลไม้หลากหลายชนิดหมุนเวียนออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี

แหล่งนำเข้าผลไม้ไทยที่สำคัญของจีนอยู่ในเขต曼ฯ กลางว่างตุ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตลาดขายส่ง

ผลไม้หนาน่าให้ ซึ่งเป็นตลาดนำเข้าผลไม้ที่ใหญ่ที่สุดของจีน โดยผู้นำเข้าผลไม้ของจีนจะมีตัวแทนรับซื้อ ร่วมกับฝ่ายไทยในการรวบรวมผลไม้ไทยก่อนส่งมาจีน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการส่งผ่านทางย่องกง

การค้าผลไม้สคระหว่างไทยและจีนค่อนข้างมีการแบ่งแยกตลาดที่ชัดเจน กล่าวคือ ประเทศไทย ส่วนใหญ่มีการผลิตผลไม้มีเมืองร้อน จึงมีการส่งออกผลไม้มีเมืองร้อนเป็นหลัก เช่น ลำไย ทุเรียน เงาะ มังคุด ลิ้นจี่ และฟรั่ง ในขณะที่ประเทศไทยส่วนใหญ่ก็มีการผลิตผลไม้มีเมืองหนาว ซึ่งมีการผลิตผลไม้มีเมืองร้อนแต่ ก็ยังไม่มีมากนักในปัจจุบัน จึงส่งออกผลไม้มีเมืองหนาวเป็นหลัก อาทิเช่น แองเปิล พร์ เป็นต้น ดังนั้น ในอุตสาหกรรมผลไม้จึงอาจกล่าวได้ว่า ไทยและจีนมีลักษณะเป็นคู่ค้ากันมากกว่าคู่แข่ง

ในการส่งออกผลไม้ของไทยไปยังจีนภัยหลังขึ้นเป็นมาตรฐานขององค์กรการค้าโลกจะมีการลด อัตราภาษีศุลกากร ซึ่งการลดภาษีดังกล่าวจะทำให้ตลาดผลไม้สดในจีนมีการขยายตัวมากขึ้น เมื่อจากการที่ ผู้บริโภคสามารถซื้อลินคำเหล่านี้ได้ในราคาที่ถูกลงถือเป็นโอกาสต่อไปที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้บริโภคสุ่มใหม่ ซึ่งยังไม่รู้จักผลไม้ไทยเหล่านี้มีความกล้าลองมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ การที่เงินเข้าเป็นมาตรฐานขององค์กร การค้าโลกน่าจะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของจีนดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลทางอ้อมต่อการค้าผลไม้ด้วย จึงน่าจะทำให้ อุตสาหกรรมผลไม้เดินโตรีขึ้นตามไปด้วยทั้งจากการซื้อเพื่อการบริโภคเอง และการซื้อให้เป็นของขวัญใน เทศกาลต่างๆ

ภัยหลังการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนน่าจะทำให้การค้าผลไม้ของทั้งไทยและจีนขยายตัวเพิ่ม มากยิ่งขึ้น เมื่อจากจะทำให้ราคากลางไม่ถูกลง นอกจากนี้ ผลไม้เป็นสินค้าที่สามารถนำไปสู่การค้าต่อไปได้มาก หาก หรืออาจกล่าวได้ว่า ช่วงเวลาของการขายผลไม้ให้ได้ราคานี้เป็นช่วงสั้น โดยปกติแล้วการนำเข้าของจีนจะ มีกระบวนการตรวจสอบโรคพืชที่ค่อนข้างเข้มงวด ทำให้ล่าช้าและอาจเกิดความเสียหายต่อคุณภาพผลไม้ได้ ซึ่งแม้ว่าภัยหลังการที่เงินเข้าเป็นมาตรฐานขององค์กรการค้าโลกแล้วกระบวนการตรวจสอบจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นก็ตาม แต่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนจีนจะทำให้กระบวนการเหล่านี้สั้นลง และส่งผลดีต่อการส่งออกผลไม้ ของกลุ่มประเทศอาเซียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผลไม้ ภาครัฐควรผลักดันให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน ระหว่างอาเซียนและจีนในมาตรฐานการนำเข้าผลไม้และกระบวนการตรวจสอบโรคพืชและสิ่งปลอมปน ต่างๆ รวมทั้งการส่งเสริมการค้าผลไม้ผ่านชายแดนให้เป็นระบบมากขึ้น

2. อุตสาหกรรมอาหารแปรรูป

อุตสาหกรรมอาหารแปรรูปที่สำคัญของไทยและได้คัดเลือกมาทำอาหารศึกษาในที่นี้ได้แก่ อุตสาหกรรมไก่แห้งเย็นและแซ่บเย็นและอุตสาหกรรมกุ้งแห้งเย็นและแซ่บเย็น

อุตสาหกรรมไก่แช่เย็นและแช่แข็งแข็ง

อุตสาหกรรมไก่แช่เย็นและแช่แข็งของไทยนั้นเป็นธุรกิจไก่ที่ครบวงจร มีทั้งการพัฒนาในด้าน เทคโนโลยีและวิชาการที่ทันสมัยด้วยเครื่องมือระบบการเลี้ยงไก่ป้อนถึงโรงงานแปรรูป และขั้นตอนการพัฒนาทาง สายพันธุ์ไก่ตลอดเวลา รวมทั้งยังสามารถสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่หลากหลายด้วยฝีมือแรงงานที่มีทักษะและ ความประดิษฐ์ และได้รับความเชื่อใจจากประเทศคู่ค้า ทั้งในด้านคุณภาพสินค้าและการธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ด้านทุนในด้านอาหารสัตว์ซึ่งเป็นด้านทุนที่สำคัญในการเลี้ยงไก่ยังสูงอยู่ เมื่อจาก วัตถุคิบิที่ผลิตในประเทศยัง ไม่เพียงพอต่อความต้องการ จึงทำให้ต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ ประกอบกับรัฐบาลยังใช้เงินนโยบาย คุ้มครองเกษตรกรที่ผลิตอาหารสัตว์ในประเทศ โดยมีการตั้งสำนักงานเพื่อเฝ้าระวังและดำเนินการ ไม่ให้ประเทศไทยขึ้นเปรียบในด้านค่าจ้างแรงงาน ทำให้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้เป็นสาเหตุที่ทำให้ประเทศไทย ขาดเครื่องมือที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพสินค้าจำพวกสารเคมีป้องกันตัวต่างๆ ในส่วนของการที่ประเทศไทยเป็น สมาชิก WTO ซึ่งทำให้ประเทศไทยจะต้องลดอัตราภาษีสินค้าต่างๆ ให้แก่ประเทศไทยในกลุ่ม รวมถึง ประเทศไทย จึงน่าจะทำให้เป็นโอกาสของประเทศไทยที่จะทำการขยายตลาดส่งออกเข้าไปยังประเทศ จีน ได้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ไทยก็ยังคงเผชิญกับคู่แข่งในตลาดจีนด้วยเช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ในขณะที่ การก่อตั้งเบ็ดการค้าเสรีอาเซียน-จีนนี้ ประเทศไทยน่าจะได้รับประโยชน์จากการอาชีวการนำเข้าวัตถุคิบิ อาหารสัตว์จากประเทศไทยเป็นหลัก ซึ่งจะทำให้สามารถลดดันทุนในส่วนนี้ได้ นอกจากนี้ หากภาระที่ไทย ได้ลดลงมากกว่าประเทศคนอื่นๆ เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ก็จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันใน ตลาดจีนของไทยให้มีสูงขึ้นอีกด้วย

อุตสาหกรรมไก่แช่เย็นและแช่แข็งของประเทศไทยนั้น ถือเป็นจุดเด่นที่มีความสามารถในการแข่งขันในระดับโลก ด้วยคุณภาพที่ดีเยี่ยมและต้นทุนที่ต่ำ แต่ยังมีจุดอ่อนที่การเลี้ยงไก่ยังเป็นแบบผู้เลี้ยงอิสระ เป็นการเลี้ยงไก่โดยชาวบ้านทำให้ไม่มีการควบคุมการเลี้ยง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการควบคุมคุณภาพของตัวไก่ได้ จึงประสบปัญหาในการป้องกันโรคสัตว์จากกระบวนการเลี้ยงที่ยังไม่สมบูรณ์ รวมถึงปัญหาสุขอนามัยที่ทำให้ ศิษย์ไม่ได้รับการอบรมบ่อยครั้ง ทั้งนี้แหล่งเลี้ยงไก่เพื่อส่งออกที่สำคัญของจีนจะอยู่ที่ภาคตะวันออก- เฉียงหนึ่งของประเทศไทย ได้แก่ หมาด Heilongjiang ,Jilin,Liaoning ,Hebei,Shandong และ Anhui โดยเมืองจีน เปิดประเทศมากขึ้นจะทำให้เป็นโอกาสของประเทศไทยในการที่จะได้รับการลงทุนจากต่างชาติเพิ่มขึ้น ซึ่งจะ

ทำให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาเทคโนโลยีในอุตสาหกรรมนี้ได้เร็วขึ้น โดยเฉพาะในการด้านการผลิตไก่และเทคโนโลยีในการแปรรูปซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ไม่มีความซับซ้อน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังเป็นการซุบໃให้สินค้าจากประเทศสหรัฐอเมริกาและบริษัทเข้าสู่ตลาดจีนได้มากขึ้น เช่นกัน อย่างไรก็ตามกฎระเบียบที่บังคับชั้นของหน่วยงานราชการจึงอาจเป็นอุปสรรคหนึ่งในการซุบในอุตสาหกรรมที่ต้องดำเนินการ

อุตสาหกรรมกุ้งแช่เย็นและแช่แข็ง

อุตสาหกรรมกุ้งแช่เย็นและแช่แข็งนั้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่ผลิตกุ้งจากการเพาะเลี้ยงได้มากที่สุดเป็นอันดับ 1 ของโลก โดยประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านพื้นที่กุ้งและภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การเพาะเลี้ยงกุ้ง มีเทคโนโลยีในการเพาะเลี้ยงและในการเพิ่มน้ำหนักตัวของสินค้าที่กันสมัย มีระบบการควบคุมโรงงานและการบริหารจัดการที่ดี มีอุปกรณ์ที่ทันสมัยและยังได้รับความเชื่อถือจากประเทศญี่ปุ่นในการดำเนินการทำการค้าและกุญแจสินค้า ในปัจจุบันชนิดของสินค้าที่ไทยไม่ได้เปรียบคือ สินค้าประเภทกุ้งสดแช่แข็งเป็นก้อนซึ่งมีน้ำหนักตัวเพิ่มต่อไป

การเข้าเป็นสมาชิก WTO ของประเทศไทยและการจัดตั้งเขตการค้าอาเซียน-จีน จะทำให้อัตราภาษีการค้าระหว่างไทยและจีนลดลง ช่วยให้ประเทศไทยสามารถขายการส่งออกไปยังประเทศไทยได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ กุ้งกุลาดำ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประเทศไทยมีการทำการเพาะเลี้ยงมาก รวมทั้งนำเข้าอาหารสัตว์จากจีนได้ในราคากลางๆ ก็ได้

ส่วนอุตสาหกรรมกุ้งแช่เย็นและแช่แข็งของจีนนั้น จีนมีตลาดส่งออกหลัก เช่น เดียวกับไทยคือ ญี่ปุ่น จีนมีความได้เปรียบทางด้านด้านทุนการผลิตทั้งด้านอาหารกุ้งที่สามารถผลิตได้เพียงพอภายในประเทศ และเครื่องมือเครื่องจักรที่สามารถผลิตได้ด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าประเทศไทย ส่วนพื้นที่การเพาะเลี้ยงกุ้งนั้นมีการเพาะเลี้ยงมากในแต่ละวันของการเพาะเลี้ยงได้ของประเทศไทย โดยกุ้งที่เลี้ยงส่วนมากเป็นกุ้งขาว อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตพื้นที่กุ้งไว้เพียงพอ นอกจากนั้น การเพาะเลี้ยงยังถูกจำกัดด้วยกฎภาค ทำให้ผลผลิตมีความไม่แน่นอน และยังมีปัญหาทางด้านกฎหมายของสินค้าที่ยังไม่ได้รับความไว้วางใจจากประเทศญี่ปุ่น และยังไม่มีระบบการตรวจสอบคุณภาพที่ชัดเจนเท่าไทย ในขณะที่ทางด้านการบริโภคนั้น กุ้งจะเป็นสินค้าระดับบนที่ชาวจีนนิยมหันมาบริโภคกันมากขึ้น เนื่องจากเศรษฐกิจความเมืองท่าต่างๆ มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ดังนั้น จึงเป็นโอกาสอันดีในเรื่องของการขยายตัวทางการตลาด และเมื่อประเทศไทยเข้าเป็นสมาชิก WTO และจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ก็จะทำให้การลงทุนจากต่างประเทศใน

อุตสาหกรรมน้ำมักขึ้น ส่งผลให้จีนสามารถพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ได้อย่างรวดเร็วและอาจสูงไปนักลงทุนต่างชาติให้เข้าไปยังจีนมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป จะพบว่า ในภาพรวมของอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเข้าเป็นสมาชิก WTO และเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ประเทศไทยก็ยังมีโอกาสและศักยภาพในการแข่งขันในอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป เมื่อจากเป็นอุตสาหกรรมที่เพิ่งพัฒนาดูดีจากในประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่และมีรายงานการพัฒนามาหวานกว่าประเทศไทย ตลอดทั้งจีนยังมีปัญหาทางด้านคุณภาพสินค้าที่ยังไม่ได้รับความไว้วางใจจากประเทศไทยค้า แต่ไทยต้องหันมาเน้นการแปรรูปสินค้าหรือเพิ่มนูลค่าสินค้าให้มากขึ้น และต้องพยายามลดความผิดตามการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารแปรรูปของจีนอย่างใกล้ชิด นอกจานนี้ควรพิจารณาจีนในฐานะเป็นประเทศคู่ค้ากัน โดยอาจมีความร่วมมือกับจีนในลักษณะหุ้นส่วนทางการค้า รวมทั้งมองหาช่องทางตลาดในจีนว่ามีส่วนร่วงอยู่ที่ใด และศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคชาวจีน พร้อมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการให้จีนเป็นแหล่งวัสดุคุณภาพสัตว์ให้แก่ไทย ทั้งนี้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาชาวจีนนี้แนวโน้มการบริโภคเนื้อสัตว์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอาหารทะเลประกอบกับประเทศไทยยังมีปัญหาทางด้านการผลิตกุ้งในฤดูหนาว จึงอาจเป็นช่องทางของไทยในการส่งออกกุ้งไปยังประเทศไทยมากขึ้น

ในส่วนของข้อเสนอแนะแก่ภาครัฐนั้นภาคเอกชนเห็นว่าภาครัฐควรเข้ามาร่วมเหลือในด้านข้อมูลในการส่งออกและการลงทุนเพื่อรักษาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและเป็นการเปิดตลาดไปยังประเทศไทย นอกจานนี้ ภาครัฐควรทำการปรับปรุงห้องปฏิบัติการ (Lab) และเพิ่มเครื่องมือและพัฒนาบุคลากรในการตรวจสอบสารตกค้างในผลิตภัณฑ์ไก่และกุ้งแช่เย็นและแช่แข็งให้มากขึ้นและควรเร่งดำเนินการควบคุมและพัฒนาคุณภาพสินค้าอาหารแช่เย็นและแช่แข็งโดยเฉพาะการใช้ยาปฏิชีวนะและมาตรการตรวจสอบสารตกค้างเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคและประเทศไทยผู้นำเข้า พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างตราสัญลักษณ์สินค้าของประเทศไทย นอกจานี้ ภาคเอกชนยังให้ข้อคิดเห็นอีกว่า ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนนั้น ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปน่าจะเป็นไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ผลิต หากแต่ภาครัฐก็ควรคำนึงถึงผลกระทบและความสูญเสียต่ออุตสาหกรรมอื่นๆ ด้วยเช่นกัน

3. อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ

การค้าอัญมณีและเครื่องประดับระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยนั้น แม้ว่าจะมีส่วนแบ่งการส่งออกเพียงเล็กน้อยตามสถิติการส่งออก แต่ตลาดจีนก็เป็นตลาดที่มีส่วนใหญ่ เพราะเศรษฐกิจจีนยังคงเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและผู้บริโภคในจีนได้ที่สูงขึ้น ทำให้มีกำลังซื้ออัญมณีและเครื่องประดับมากขึ้นตามไป

ด้วย โดยเฉพาะในสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับที่ไทยมีศักยภาพในการผลิตสูงอยู่แล้วคือ พลอยสี อันได้แก่หินและแซฟไฟร์ เครื่องประดับแท้โดยเฉพาะเครื่องประดับเงิน และเครื่องประดับทองที่มีพลอยสีเป็นองค์ประกอบ

การส่งออกพลอยสีของไทยไปจีนส่วนใหญ่เป็นหินและแซฟไฟร์ โดยประเทศไทยนี้ชื่อว่าเป็นที่หนึ่งในตลาดโลกสำหรับการปรับปรุงคุณภาพ การเพิ่มน้ำหนัก และการเจียระไนพลอย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า มูลค่าการส่งออกไปยังประเทศไทยนั้นมีมากเมื่อเทียบกับการส่งออกพลอยสีคุณภาพต่ำ ทั้งนี้เพราะคนจีนนิยมการใช้เพชรมากกว่า พลอยสีซึ่งรุกได้เฉพาะตลาดล่างเท่านั้น สำหรับอัตราภาษีคุณภารที่จีนผูกพันไว้กับองค์การการค้าโลกไม่มีการเปลี่ยนแปลง เพราะจีนมีการเก็บภาษีนำเข้าเดิมที่ในอัตราต่ำกว่าที่ผูกพันไว้กับองค์กรการค้าโลกอยู่แล้ว ดังนั้น โอกาสที่ไทยจะได้รับประโยชน์จากการหอบทางด้านราคาจึงไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่อย่างไรก็ตามหากไทยส่งสินค้าที่มีมูลค่าสูงขึ้นและมีคุณภาพที่ดีขึ้น ควบคู่ไปกับการประชาสัมพันธ์ถึงคุณค่าและความคงทนของหินและไพลิน ผลกระทบจะได้ของชาวจีนที่เพิ่มสูงขึ้นก็น่าจะมีแนวโน้มทำให้การส่งออกหินและแซฟไฟร์มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นด้วยได้

ในส่วนของเครื่องประดับแท้ที่นี้ประกอบไปด้วยเครื่องประดับทองและเครื่องประดับเงินที่ไทยส่งออกไปจีนมีมูลค่ามีอย่างมากเมื่อเทียบกับมูลค่าการส่งออกห้องน้ำของไทยไปตลาดโลก ทั้งนี้สินค้าที่ไทยส่งออกไปจีนเกือบทั้งสิ้นเป็นเครื่องประดับเงิน ซึ่งหากพิจารณาในตลาดระดับโลกแล้วไทยมีศักยภาพสูงมากในการผลิตและส่งออกเครื่องประดับเงิน เพราะเครื่องประดับเงินของไทยที่ส่งออกเป็นลักษณะของ Gems Set ที่มีพลอยสีเป็นองค์ประกอบ ประกอบกับเครื่องประดับเงินมีมูลค่าไม่สูงมากนัก จึงได้รับความนิยมในหมู่ผู้บริโภคที่มีรายได้ปานกลางหรือรายได้น้อย อย่างไรก็ตาม เครื่องประดับเงินก็ยังได้รับความนิยมจากผู้มีรายได้สูงด้วย เหราสามารถซื้อเครื่องประดับเงินมาใช้และเปลี่ยนเครื่องประดับตามแฟชั่นในแต่ละฤดูกาล โดยมีต้นทุนของการหันด้านแฟชั่นไม่สูงมากนัก ประเทศไทยน่าจะได้รับโอกาสทั้งจากการหอบทางด้านราคาที่มีการลดระดับอัตราภาษีคุณภาร และน่าจะได้รับประโยชน์จากการหอบทางราษฎร์ชั่งประเทศไทยน่าจะได้รับประโยชน์จากการหอบเครื่องประดับเงินมากกว่าพลิตภัณฑ์อื่นๆ ในหมวดสินค้าอัญมณีและเครื่องประดับ สำหรับเครื่องประดับทองนั้นยังไม่ได้รับความนิยมในจีนมากนัก เมื่อจากจีนเองก็มีอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องประดับทองที่หลากหลายและมีการลงทุนจากทั่วโลกและได้หัวน้ำทำการผลิตและขายเครื่องประดับทองในจีน อีกทั้งปัจจุบันผู้ผลิตจีนเริ่มนิยมความสามารถมากขึ้น และเริ่มเป็นผู้ค้าขายใหญ่ในจีน ในขณะที่ห้องและได้หัวน้ำ ไปผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศไทยมากกว่า ทำให้โอกาสที่ไทยจะเข้าไปรุกตลาดจีนเกือบจะไม่มี ยกเว้นแต่มีการขายเครื่องประดับทองที่ประดับด้วยหินหรือแซฟไฟร์ที่มีคุณภาพสูงเพิ่มเข้าไปเท่านั้น

ความก้าวหน้าหนึ่งของจีนที่ไทยต้องจับตามองคือ การที่จีนมีการพัฒนาการออกแบบอัญมณีและเครื่องประดับที่รุ่ดหน้าไปอย่างรวดเร็ว พิจารณาได้จากการที่จีนได้รับรางวัลการออกแบบเครื่องประดับระดับโลกหลายรางวัล อันเป็นสัญญาณที่สะท้อนถึงความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่วนหนึ่งน่าจะมาจากการเรียนรู้จากการลงทุนของประเทศที่มีความชำนาญมากในจีน เช่น อ่องกงและไต้หวัน เป็นต้น นอกจากการพัฒนาทางด้านการออกแบบแล้ว จีนยังได้เรียนรู้การบริหารงานและการตลาดจากผู้ลงทุนที่มาจากการประเทศดังกล่าวอีกด้วย

สำหรับการจัดตั้งเบ็ดการค้าเสรีอาเซียน-จีนนี้ ภายนอกเข้าระหว่างจีนและอาเซียนจะลดลงเหลือศูนย์ และมาตรการที่มิใช่ภายนอกจะถูกหักออกไปทั้งหมด ผลกระทบของการจัดตั้งเบ็ดการค้าเสรีอาเซียนและจีนดังกล่าวจึงน่าจะทำให้สินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยบางรายการที่มีศักยภาพสูงในประเทศไทยน้อยลงแล้ว สามารถส่งออกได้มากขึ้น อาทิ เช่น พลอยเนื้อเงิน หินหักทิมและไฟลิน และเครื่องประดับเงินที่ประดับด้วยพลอยสี และถ้าเบ็ดการค้าเสรีอาเซียนและจีนอำนวยความสะดวกทางด้านการลงทุนระหว่างประเทศ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนชาวไทยเข้าไปหันหัวแหล่งวัตถุคิรตันชาติใหม่ๆ เมื่อจากจีนมีแหล่งรัตนชาติหลายแห่งที่ยังไม่ได้ถูกสำรวจในเชิงพาณิชย์ ในขณะที่จีนมีศักยภาพสูงมากที่สุดในโลกในการผลิต มนุษย์เชื้อ ทำให้เป็นโอกาสที่คึกของจีนที่จะเข้ามารุกตลาดของอาเซียน ซึ่งปัจจุบันเรื่องประดับเกemmของจีน คือได้รุกตลาดอาเซียนอยู่แล้วก่อนที่จีนจะเข้าเป็นสมาชิก องค์กรการค้าโลก การมีเบ็ดการค้าเสรีจะช่วยทำให้จีนเข้าสู่ตลาดอาเซียนได้จำกัดมากขึ้น ประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ นั้นยังไม่มีศักยภาพในอุตสาหกรรมอัญมณี และเครื่องประดับสูงชั้นประเทศไทย จึงทำให้โอกาสที่ประเทศสมาชิกอาเซียนไม่เป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในตลาดจีน

ขอเสนอแนะของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ ได้ทำการจัดกลุ่มตามกิจกรรมหลักบนห่วงโซ่แห่งคุณค่า โดยรายการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนมาก ได้แก่ การสร้างแหล่งวัตถุคิรตันใหม่ การจัดตั้งศูนย์ตรวจสอบมาตรฐานอัญมณีและเครื่องประดับ การปกป้องเทคโนโลยีจากภัยมีปัญหาชาวบ้าน และการปรับโครงสร้างภายนอกในประเทศ โดยเฉพาะภัยมีภัยค่าเพื่อน เพื่อสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมของอุตสาหกรรมอัญมณี ในขณะที่ภาครัฐเริ่มมีบทบาทสำคัญในการเจรจาทางการค้าเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างไทยและจีน โดยทำการเจรจาในด้านการหาแหล่งวัตถุคิรตันในจีนด้านการยอมรับมาตรฐานการจัดทำการประเมินคุณภาพพลอยสีของไทย และด้านการอำนวยความสะดวกในการลงทุนระหว่างประเทศ รวมทั้งการสนับสนุนการวางแผนศาสตร์การผลิตอัญมณีและเครื่องประดับในลักษณะการเป็นพันธมิตรร่วมกับจีน

4. อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ

จีนเป็นผู้ผลิตสินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์อันดับต้นๆ ของโลก โดยมีสัดส่วนการผลิต เครื่องใช้ไฟฟ้าสูงกว่าสินค้าใดที่ ผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นผู้ผลิตขนาดกลางและเล็กและมากกว่าครึ่งเป็นของรัฐ การผลิตส่วนใหญ่เป็นผลิตเพื่อตอบสนองสินค้าตลาดล่างและกลางซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ในจีนแต่ปริมาณ การผลิตที่ยังมีมากกว่าความต้องการในประเทศไทยและทำให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตในประเทศไทยอย่าง รุนแรง โดยเฉพาะในส่วนของเครื่องใช้ไฟฟ้า นอกจากนั้น การนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์ในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่ยังอยู่ภายใต้การควบคุมโดยหน่วยงานของรัฐ ที่ผ่านมาจีนให้ความสำคัญอุตสาหกรรมนี้มากและให้ การสนับสนุนนักลงทุนเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามเท่าที่ผ่านมาจุดเด่นของจีนอยู่ที่ค้าข้าวแรงงานต่ำเป็นสำคัญ ในขณะที่ยังมีปัญหาเนื่องจากขาดแคลนระบบโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และระบบการจัดการที่ดี การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือเมื่อจีนเริ่มเปิดประเทศให้มีการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้น ความ ต้องการสินค้าโดยเฉพาด้านอิเล็กทรอนิกส์ในจีนมีการเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ทำให้การลงทุนจากผู้ผลิต สินค้าอิเล็กทรอนิกส์รายสำคัญจากทั่วโลกหลังให้ผลเข้าในจีนอย่างมาก ซึ่งทำให้จีนได้รับเงินทุนและ เทคโนโลยีในอุตสาหกรรมนี้อย่างมากด้วย

ขณะที่อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทยนั้นแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มสำคัญ คือกลุ่มที่รับจ้างผลิต และกลุ่มผู้ ผลิตที่เน้นการขายในประเทศไทย โดยกลุ่มที่รับจ้างผลิตนั้นมีจุดเด่นคือ การส่งมอบ การควบคุมคุณภาพ และ บริการหลังการขายที่ดี สำหรับกลุ่มที่เน้นขายในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนหรือการร่วมทุนกับบริษัท เมืองในต่างประเทศซึ่งมีการควบคุมคุณภาพตามมาตรฐานของตราสินค้านั้น ๆ ในด้านการส่งออกนั้นแม้ว่า ไทยมีการผลิตจำนวนมากในสินค้าหลายประเภทแต่ความสามารถในการแข่งขันเริ่มลดลง เนื่องจากไม่มีสิน ค้าใหม่ ๆ เพื่อส่งออก โดยเฉพาะสินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูงและพัฒนาในประเทศไทย ยังกว้างขึ้นแม้อุตสาหกรรม นี้ของไทยจะมีอุตสาหกรรมสนับสนุนค่อนข้างกว้างขวาง และมีศักยภาพในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทดแทนการ นำเข้า แต่ก็ยังมีปัญหาด้านการตลาด ค้าข้าวแรงงาน เทคโนโลยีและการวิจัย/พัฒนา การจัดการ โครงสร้างภาษี การขาดตราสินค้าของไทย และการกัดกันทางการค้าจากประเทศไทยคู่ค้าต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ไทยก็มีความ พยายามในการเก็บปัญหาในหลายรูปแบบ ตั้งแต่การตั้งศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์ การหาตลาดส่งออกใหม่ ๆ การพัฒนาเทคโนโลยีและผลิตภัณฑ์ การเพิ่มขีดความสามารถของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ไปจน ถึงการสร้างตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ไทยด้วย

ผลกระทบจากการที่จีนเป็นสมาชิก WTO และจัดตั้ง FTA อาเซียน-จีนต่ออุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ไทย ข้อดีคือ ไทยสามารถนำเข้าชิ้นส่วนและวัสดุดีในราคาที่ต่ำลง ขยายตลาดสินค้าของไทย

ในจีน และมีโอกาสสร่วมทุนกับผู้ผลิตจีนมากขึ้น เพื่อเสริมความพร้อมด้านการผลิตและการตลาด ข้อเสียคือ ผู้ประกอบการไทยที่ต้องแข่งขันกับสินค้าและชิ้นส่วนราคาถูกจากจีนที่จะเข้ามาขายในไทยเพิ่มขึ้น ประกอบกับคงจะมีการขยายฐานการผลิตจากไทยไปยังจีนมากขึ้นด้วย และส่วนผู้ที่ต้องการส่งสินค้าไปขาย หรือลงทุนในจีน เพื่อใช้ประโยชน์จากการทางการและตลาดขนาดใหญ่ในประเทศไทย ควรเตรียมความพร้อมให้มากเนื่องจากเป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและกฎหมายของจีน

ข้อเสนอแนะเพื่อการเจรจาของไทยนี้ 4 ประเด็นคือ 1. จัดตั้งศูนย์แสดงผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ไทยในจีน เข้าร่วมงานแสดงสินค้ากุ่มมนี่ในจีนอย่างต่อเนื่องและคงทีมประสานงาน การค้าและการลงทุนไทย-จีนในเดือนกุมภาพันธ์ 2. ตั้งศูนย์รวมรวมข้อมูลไทย-จีน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักลงทุนทั้งสองฝ่าย 3. เน้นเรื่องการกำหนดและควบคุมมาตรฐานสินค้ากุ่มมนี่ให้มีความเข้มงวดมากขึ้น และ 4. เตรียมการสำหรับมาตรฐาน AD และ CVD กรณีที่มีความจำเป็น

5. อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

จีนเป็นประเทศที่มีการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปเป็นอันดับหนึ่งของโลกมาตั้งแต่ปี 2537 นอกจากนั้น ยังเป็นผู้ผลิตเสื้อผ้า หมอน ขนสัตว์ ในลำดับต้นของโลกด้วย อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม จีนส่วนใหญ่ยังเน้นการผลิตที่ใช้แรงงานเป็นหลัก โดยโรงงานส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งให้ผลผลิตส่วนใหญ่มีคุณภาพไม่สูง ยิ่งกว่านั้นจีนมีปริมาณการผลิตมากเกินความต้องการในประเทศไทยทำให้มีการแข่งขันด้านราคากายในและทำให้ต้องพึ่งส่งออกในปริมาณมากเพื่อลดส่วนเกินของการผลิตที่เกิดขึ้น

ในทางตรงกันข้ามจีนยังต้องพึ่งพาการนำเข้าวัสดุคุณภาพที่มีเทคโนโลยีสูงและสินค้าแฟชั่นจากต่างประเทศ สิ่งที่น่าติดตามคือการเพิ่มขึ้นของกำลังซื้อของคนในประเทศไทยโดยเฉพาะเขตเศรษฐกิจที่มีการพัฒนาสูงและการลงทุนจากต่างชาติในจีนทั้งผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยังห้ามสำคัญระดับนานาชาติที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ขณะที่อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างผลิต (Subcontract) โดยมีจุดเด่นคือมีการผลิตคร่าวงในประเทศไทย แรงงานมีฝีมือ มีประสบการณ์ และได้รับความเชื่อถือจากลูกค้านานา แต่ก็ยังมีจุดอ่อนคือขาดวัสดุคุณภาพที่สูงกว่าจีน การเชื่อมโยงระหว่างขั้นตอนของการผลิตที่ยังไม่คืนกัน ผู้ผลิตจำนวนมากเป็นผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดย่อม ยังไม่มีตราสินค้า (Brand name) ของตนเอง และขั้นตอนพึ่งระบบโควต้าในการส่งออกอยู่มาก

อย่างไรก็ตามในขณะนี้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยก็ได้มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาอย่างมาก โดยเฉพาะความพยายามในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างขั้นตอนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มนูลค่าในทุกขั้นตอนการผลิต จนถึงการสร้างยึดห้องสินค้าของตนเองและมีเป้าหมายที่จะเป็นศูนย์กลางการออกแบบแฟชั่นที่เป็นที่ยอมรับในระดับโลก

สำหรับผลกระทบจากการที่จีนเป็นสมาชิก WTO และการจัดตั้ง FTA อาเซียน-จีนต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย ข้อดีคือ ไทยสามารถนำเข้าวัสดุคุณภาพจากจีนในราคากลาง ในขณะที่สามารถเพิ่มช่องทางการขายสำหรับสิ่งทอที่มีนูลค่าเพิ่มสูงและสินค้าแฟชั่นของไทยที่มีการออกแบบทันสมัยในจีนได้มากขึ้น แต่ก็มีข้อเสียคือสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มราคาถูกจากจีนจะเข้ามายังตลาดไทยมากขึ้น และส่งผลกระทบทางลบต่อผู้ผลิตของไทยกลุ่มนี้ค่อนข้างมาก นอกจากนั้นการแข่งขันของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มระหว่างไทยกับจีนในตลาดโลกก็จะมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ต้องการส่งสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปขายหรือไปลงทุนในจีนเพื่อใช้ประโยชน์จากวัสดุคุณภาพงานและตลาดขนาดใหญ่นั้น จะเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ให้มาก เนื่องจากขณะนี้เป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและการขยายตัวของจีน

ข้อเสนอแนะเพื่อการเจรจาของไทยมี 4 ประเด็นคือ 1. ตั้งศูนย์แสดงผลิตภัณฑ์และแฟชั่นภายใต้ตราสินค้าไทยในเมืองสำคัญของจีน และเข้าร่วมงานแสดงสินค้าและแฟชั่น (กุรุร้อน) 2. ตั้งศูนย์รวมรวมข้อมูลไทย-จีน อาทิ การตลาดและกฎหมายต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกและประสานงานการจัดทำผู้ร่วมทุนระหว่างไทย-จีน 3. พิจารณาทำข้อตกลง Safeguard ตามที่ WTO กำหนด (ตามแนวทางข้อตกลงระหว่างสหราชอาณาจักร-จีน) และ 4. เตรียมการสำหรับมาตรการ AD และ CVD กรณีที่มีความจำเป็น

6. อุตสาหกรรมเครื่องหนัง

อุตสาหกรรมเครื่องหนังเป็นอุตสาหกรรมเบาที่ใหญ่เป็นอันดับสองของจีน จีนเป็นศูนย์กลางการผลิตและการกระจายเครื่องหนังขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของโลก มีแหล่งผลิตอยู่ในเขตภาคใต้และตะวันออกของประเทศ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตปกครองตนเองจีนซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำหนังอีกด้วย โดยมีตownto เป็น “Town of Leather” ตะวันตกเป็น “Leather Corridor” และตอนกลางเป็นศูนย์กระจายสินค้าส่งออก และมีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการทำหนังเป็นที่ตั้งของแหล่งผลิตรองเท้าคัชชู ในปี 2543 จีนมีปริมาณการผลิตรองเท้าประมาณ 2.5 พันล้านคู่ และผลิตภัณฑ์หนังประมาณ 130 ล้านชิ้น จีนได้กลายเป็นผู้ผลิตรองเท้าและหนังฟอกรายใหญ่ที่สุดของโลก นอกจากนี้ยังมีศูนย์ปักสัตว์คือ น้ำนมชิงไห่ และมีแหล่งผลิตหนังที่บ่มอยู่ทางตะวันออกของมณฑลฝูเจี้ยน

การผลิตของจีนเป็นการผลิตขนาดใหญ่ จ้างงานเฉลี่ยโรงงานละประมาณ 1,500 คน ส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างผลิตในปริมาณมาก แต่ไม่เน้นรูปแบบและความประณีตมากนัก จีนมีความได้เปรียบด้านต้นทุน มีแรงงานหาศก และค่าจ้างแรงงานโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับที่ต่ำ อีกทั้ง ยังมีความพร้อมของวัสดุคุณภาพ ทำให้มีต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด ผลให้จีนมีศักยภาพการแข่งขันสูง แต่เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นสินค้าคุณภาพไม่สูงนักจึงทำให้จีนมีศักยภาพสูงเฉพาะในตลาดระดับกลางไป อย่างไรก็ตาม จีนหันมาสู่ตลาดระดับบนมากขึ้นจากในระยะแรกที่มีช่อง空 เป็นผู้นำเบิกต้นการตลาด มีการนำระบบบัญชี (book keeping) มาใช้ควบคุมและวางแผนการผลิต ทำการวิจัยและพัฒนามากขึ้น โดยเฉพาะการออกแบบเพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ และการพัฒนาฝีมือแรงงานด้วยการว่าจ้างช่างจากอิตาเลี่ยนสอนในโรงเรียนสอนอาชีพ (Vocational School) และให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อมด้านมาตรฐานสากลมากขึ้น

บทบาทของจีนในตลาดหนังและเครื่องหนังโลกทั่วโลกความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับ เนื่องจากมูลค่า การส่งออกและนำเข้าที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยตลอด จีนมีสหราชอาณาจักรเป็นตลาดหลัก (เป็นตลาดเดียวกับไทย) และมีไทยเป็นคู่ค้าที่สำคัญในผลิตภัณฑ์หนังคุณภาพ เป็นตลาดส่งออกที่สำคัญยังคงดันๆ ของจีนใน ผลิตภัณฑ์หนังฟอกคัวว จีนนำเข้าเครื่องหนังระดับ High-end มากขึ้น เนื่องจากแหล่งนำเข้าที่สำคัญของจีน นั่นคือ อิตาเลี่ยนแหล่งนำเข้าผลิตภัณฑ์เครื่องหนังของจีนที่มีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสามารถสะท้อนถึงพัฒนาระบบที่อนุญาติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป นิยมสินค้าที่มีคุณภาพและมีรูปแบบทันสมัยมากขึ้น เช่นเดียวกับสหราชอาณาจักรที่มี ศักดิ์ส่วนตลาดคล่องแฉ่งเดียว ก าหนดให้และให้หัวซี่เป็นแหล่งนำเข้าสำคัญ ให้ตอบสนองความต้องการของไทย แต่ก็มีส่วนที่สำคัญมากขึ้น ในส่วนของไทย และจีนในภาพรวมแล้ว ไทยเป็นแหล่งนำเข้าหนึ่งในสิบอันดับของจีน มีศักดิ์ส่วนตลาดค่อนข้างต่ำและผันผวน แต่จีนเป็นตลาดขนาดใหญ่ หลากหลาย สามารถจับตลาดได้หลายกลุ่ม ไทยจึงควรรักษาตลาดในส่วนนี้ไว้และพยายามเพิ่มส่วนแบ่งตลาดโดยแข่งในตลาดระดับบนมากขึ้น เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าระดับบนจากประเทศญี่ปุ่นแล้ว ไทยมีความได้เปรียบด้านคุณภาพราคาต่ำกว่าแม้คุณภาพใกล้เคียงกัน โดยไทยต้องสร้างคราีย์ห้อให้เป็นที่รู้จักและขยายรับมากขึ้น

การที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลกและการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนย่อ มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเครื่องหนังของไทย ซึ่งมีห้องค้านบุกและค้านลบ กล่าวคือ จีนอาจถูกเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย เพราะนอกจากผลิตสินค้าระดับเดียว กับไทยที่มีระดับกลางไปแล้ว จีนยังมีศักดิ์ส่วนตัวที่สำคัญกว่า ไทย มีขนาดการผลิตที่ใหญ่ซึ่งทำให้เกิดการประยุตต์ต่อขนาด จีนมีความพร้อมทั้งวัสดุคุณภาพและเครื่องจักร ประกอบกับแรงงานจีนมีการพัฒนาฝีมือที่รวดเร็วซึ่งอาจเข้ามาแข่งส่วนแบ่งตลาดผลิตภัณฑ์ในระดับกลาง และล่างของไทยได้ อย่างไรก็ตาม จีนก็สามารถถูกถ่ายเป็นประเทศค้าที่สำคัญของไทยได้ในตลาดสินค้าระดับบน โดยไทยควรให้ความสำคัญกับการศึกษาลักษณะพุทธิกรรมของผู้บริโภคชาวจีนที่มีลักษณะเป็น

ดุลการและไทยยังสามารถทำ indirect export จากนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวสัมภาระไทยได้อีกด้วย หนึ่งตัวอย่างจากนี้ ทางด้านการผลิต จีนอาจเป็นแหล่งวัสดุคุณภาพส่วนประกอบของเครื่องหนังได้

การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนซึ่งหมายถึงการลดอุปสรรคหรือการกีดกันการค้าระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและจีนลงทั้งมาตรการภาษีโดยการลดภาษีการค้าลงเหลือศูนย์และมาตรการอื่นๆ ที่มิใช่ภาษี ทำให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้น แต่ก็ทำให้ทราบถึงศักยภาพของตน ผู้ประกอบการจะต้องปรับตัว โดยใช้กลยุทธ์ในการสร้างภาพลักษณ์เฉพาะตัวในการแข่งขันต่อไปและติดตามทิศทางความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาและเพิ่มส่วนแบ่งตลาดในต่างประเทศต่อไป ไทยมีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลกอยู่แล้วและสามารถเพิ่มศักยภาพให้สูงขึ้นไปได้อีกด้วยความร่วมมือของภาครัฐและภาคเอกชนไปในทิศทางเดียวกัน โดยการมุ่งเน้นการพัฒนารูปแบบโดยเฉพาะการเร่งพัฒนาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ รักษามาตรฐานสินค้าให้อยู่ในระดับสากลควบคู่กับการแข่งขันภายใต้ตราสัญห้อของตนเอง การแสวงหาตลาดใหม่ๆ โดยการมุ่งเน้นสู่ตลาดดับบล์มากขึ้นนอกเหนือจากการรักษาตลาดเดิมไว้ หลักเดียวของการแข่งขันในตลาดระดับ globa และล่างกับจีน ร่วมกับผลักดันแนวคิด “Land of Food and Queen of Fashion” ควบคู่กับการพัฒนาให้ไทยเป็น Regional Hub ของภูมิภาค รวมทั้งปรับโฉมร่างสร้างภาษีให้ส่งเสริมสนับสนุนต่อการผลิตเพื่อการส่งออกมากขึ้น แม้ว่าจะมีการช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ผลิตสินค้าเพื่อการส่งออกโดยการยกเว้นภาษีนำเข้าวัสดุคุณภาพดี แต่ขั้นตอนการขอคืนภาษีดังกล่าวยังไม่สามารถดำเนินความสะดวกได้เท่าที่ควร เนื่องจากยังต้องเก็บภาษีตามขั้นตอนปกติก่อน เมื่อส่งออกสินค้าแล้วผู้ประกอบการจึงขอคืนภาษีได้

ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การสร้างความสัมพันธ์และคำแนะนำในกลยุทธ์ร่วมกันระหว่างอุดสาหกรรมคันน้ำ กลางน้ำ และปลาชนิดใหม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ในส่วนของตลาดเครื่องหนังที่ผลิตจาก exotic skin ซึ่งเป็นที่นิยมของตลาดจีนอย่างมากนั้น ไทยก็ควรพัฒนาฝีมือให้มีความประณีต โดยเด่นและผลิตให้อยู่ในมาตรฐานระดับเดียวกัน หากไทยสามารถพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในตลาดระดับบนได้ จีนอาจจะมีบทบาทสำคัญเป็นประเทศคู่ค้าของไทยได้ นอกจากนี้ ยังอาจเป็นแหล่งวัสดุคุณภาพส่วนใหญ่ให้กับไทย อีกด้วยเช่นกัน

7. ธุรกิจบริการ

ภาคธุรกิจบริการเป็นภาคธุรกิจที่ได้รับความสนใจจากหลายฝ่าย ทั้งจากหน่วยงานของภาครัฐบาล ภาคเอกชนในประเทศไทยและรวมถึงนักลงทุนต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากทุกฝ่ายเล็งเห็นถึงศักยภาพในการเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่มีการกระจายความหลากหลายของสู่ทางที่สามารถนำเสนอต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น ภาคธุรกิจ

บริการจึงกลายเป็นภาคธุรกิจที่มีความสำคัญในเชิงพาณิชย์มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากรากฐานของการธุรกิจบริการ ยังเป็นแหล่งสร้างงานจำนวนมาก จึงถือว่าเป็นภาคที่สร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางการเงินและทางสังคมแก่ประเทศไทย

7.1 การศึกษา

ประชาชนจึงเป็นจำนวนมากที่มีความตื่นตัวเรื่องการศึกษา ประชากรในวัยศึกษาเล่าเรียนมีอัตราการลงทะเบียนเรียนในระดับชั้นต่างๆ อย่างต่อเนื่อง นอกจากการเรียนแบบปกติแล้วรูปแบบอีกหลายแบบ เช่น การพัฒนาการเรียนการสอนทาง ไกด์ผ่าน Internet และจัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์ไว้แก่โรงเรียนต่างๆ รวมถึงได้กำหนดให้วิชาคอมพิวเตอร์เป็นวิชาบังคับเพื่อให้ทันกับยุคสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

นอกจากการพัฒนาการศึกษาในประเทศแล้ว รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริมให้นักศึกษาเดินทางไปศึกษาต่อชั้งต่างๆ ต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น และในขณะเดียวกัน ประเทศไทยจึงออกประกาศที่จะรับนักศึกษาต่างชาติมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลก ซึ่งทำให้จีนมีบทบาทบนเวทีเศรษฐกิจโลกเพิ่มขึ้น

จุดแข็งของการศึกษาของจีนอยู่ที่ความจริงจังในการปฏิรูปการศึกษา ทำให้การศึกษาของจีนก้าวหน้าไปอย่างมาก อัตราการอ่านออกเขียน ได้เพิ่มสูงขึ้น ประมวลมีคุณภาพมากขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของเอกชนมีส่วนทำให้ประชาชนจีนมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศในเรื่องการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนทำให้ในอนาคตคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของจีนอาจเทียบได้กับระดับมาตรฐานสากลของมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่มีชื่อเสียง

อย่างไรก็ตาม การปฏิรูปการศึกษาในจีนยังมีอุปสรรคอยู่บ้าง ก็ต่อเมื่อ การที่จีนเป็นประเทศกว้างใหญ่ ความเจริญขั้นgrade ไปไม่ทั่วถึงในท้องถิ่นที่ห่างไกล หรือบางที่อาจไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน หรือแม้แต่ความรู้ ความเข้าใจของครูผู้สอนเองที่เป็นเพียงผิวเผินทำให้ครูเรียนได้รับความรู้ไม่เต็มที่และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้รวมถึงหลักสูตรการเรียนสาขาวิชาใหม่ๆ ที่กำลังเปิดสอนอยู่ในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง และถึงแม่ภาคเอกชนจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาการศึกษา แต่จุดอ่อนอย่างหนึ่ง ก็คือ รัฐบาลเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเอกชนแสวงหากำไรจากการประกอบธุรกิจได้ ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่สถานศึกษาเอกชนจะมุ่งเน้นที่ผลกำไรมากกว่าคุณภาพการศึกษา

โอกาสที่ไทยจะได้รับประโยชน์จากการเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลกของจีนและเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนก็คือ การร่วมทุนจัดตั้งสำนักงานแนะแนวการศึกษา และความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจีนจัด

หลักสูตรเตรียมความพร้อมสำหรับการศึกษาต่อต่างประเทศ ทั้งนี้ เพราะประเทศไทยไม่สามารถแบ่งบ้านกับสถาบันการศึกษาจากประเทศตะวันตกในการจัดตั้ง โรงเรียนหรือสถานศึกษาได้ อีกทั้งประเทศไทยไม่ใช่ประเทศเป้าหมายหลักที่อินเดียร่วมลงทุนในธุรกิจ

7.2 การท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้อันดับต้นของประเทศไทยในปัจจุบันเดือนดำเนินนโยบายเปิดประเทศรัฐบาลจึงได้จัดสร้างนโยบายจำนวนมากเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและระบบคมนาคมขนส่ง ตลอดจนระบบสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวที่หลังไหลเข้ามาเที่ยว ประเทศไทยมากขึ้นทุกปี นอกจากนี้ รัฐบาลจึงยังเปิดคลาดต้อนรับผู้ร่วมลงทุนต่างประเทศเพื่อประกอบธุรกิจท่องเที่ยว อันได้แก่ โรงแรม ที่พัก กัตตาหาร ร้านค้า สถานบันเทิง และบริษัทตัวแทนท่องเที่ยว

ประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างมากสำหรับการดึงนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย โดยการบุกตลาดเปิดบริษัทประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวในหลายประเทศ และคงคุณภาพค้าค่าวิเคราะห์พิเศษราคาประชัด ตลอดจนการจัดรายการนำเที่ยวประเทศไทยให้เกิดลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวของประเทศไทยเหล่านั้น

ด้วยประวัติศาสตร์อันยาวนาน ทำให้ประเทศไทยมีศักยภาพด้านธรรมชาติและมนต์เสน่ห์ที่น่าสนใจ รวมทั้งโบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก ประกอบกับการใช้กลไกเชิงรุกเจาะตลาดต่างประเทศ นอกจากนี้ การเตรียมพร้อมสำหรับการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวคือการปรับเปลี่ยนระบบสาธารณูปโภคและการคมนาคมขนส่ง ซึ่งเป็นจุดหนึ่งที่สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

หลังจากการเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลก จึงอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาสำรวจทุนกับบริษัทตัวแทนท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวของจังหวัด หลังจากเป็นสมาชิกได้ 3 ปี จังหวัดจึงจะอนุญาตให้ต่างชาติถือหุ้นรายใหญ่ได้ แต่ทั้งนี้บริษัทตัวแทนท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะต้องมีผลประกอบการปั๊ะไม่น้อยกว่า 40 ล้านเหรียญสหรัฐฯ และต้องมีทุนจดทะเบียนร่วมทุนไม่น้อยกว่า 4 ล้านเหรินหมินบี

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายที่คั่งคั่ง ความเป็นไปได้ในการเข้าไปดำเนินธุรกิจในจังหวะปัจจุบัน ไม่ได้ยาก เนื่องจากบริษัทตัวแทนท่องเที่ยวของไทยส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดเล็ก แม้กระนั้นประเทศไทยยังมีโอกาสในการดึงดูดนักท่องเที่ยวจีนให้เดินทางมาท่องเที่ยวในไทยจากโครงการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวภายใต้กรอบความร่วมมือลุ่มน้ำโขง (Greater Mekong Subregion) ซึ่งโครงการดังกล่าวจะมีการก่อสร้างถนนเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดตากับภาคเหนือของไทย ซึ่งทำให้

นักท่องเที่ยวจึงเดินทางมาสู่ประเทศไทยได้อย่างสะดวกรวดเร็วขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของไทยมากขึ้น อีกทั้งเมื่อมีเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนโดยสมบูรณ์ ประเทศไทยจะกลายเป็นจุดผ่านไปสู่ประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

7.3 การ โรงแรม

ธุรกิจโรงแรมในจีนมีจุดแข็ง คือ จีนเป็นประเทศใหญ่และแหล่งท่องเที่ยวมีความหลากหลายจึงเป็นที่สนใจของนักลงทุนจากต่างประเทศในการเข้าไปดำเนินธุรกิจโรงแรมเพื่อรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น แต่ว่าระดับการให้บริการของโรงแรมจีนโดยภาพรวมแล้วยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร ซึ่งอาจสืบเนื่องจากการที่จีนเพิ่งเปิดประเทศ ทำให้ผู้ประกอบการจีนยังไม่สามารถยกระดับมาตรฐานการให้บริการ ส่วนใหญ่โรงแรมจีนจะมีมาตรฐานอยู่ที่ระดับ 2 - 3 ดาวเท่านั้น หรือคิดเป็นสัดส่วนถึงกว่าร้อยละ 70 ของจำนวนโรงแรมทั้งหมด ประกอบกับการจัดอันดับความพึงพอใจการใช้บริการโรงแรมของลูกค้าที่นิ่มใช้บริการในปี 2545 พนว่า โรงแรมที่อยู่ในสิบอันดับแรกส่วนใหญ่จะเป็นโรงแรมในเครือต่างชาติ หรือเป็นโรงแรมที่มีการร่วมลงทุนระหว่างเครือโรงแรมต่างชาติกับโรงแรมท้องถิ่นของจีน นอกจากนี้ธุรกิจโรงแรมจีนยังมีจุดอ่อนในด้านของอัตราค่าที่พักในเมืองใหญ่มีราคาค่อนข้างสูง และการปิดประเทศนานาทำให้บุคลากรขาดทักษะของการเป็นผู้ให้บริการที่ดี

การที่จีนผ่อนปรนมาตรการต่างๆ หลังจากเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลก ทำให้นักลงทุนไทยมีโอกาสที่จะเข้าไปร่วมทุนธุรกิจโรงแรมในจีนมากขึ้น เพียงแต่ธุรกิจโรงแรมไทยคงไม่สามารถเข้าไปแข่งขันกับธุรกิจโรงแรมตามมาตรฐานสากลได้ เมื่อจากโรงแรมเหล่านั้นมักเป็นเครือโรงแรมต่างชาติที่มีชื่อเสียงระดับสากลแทนที่สิ่ง โดยโรงแรมเหล่านี้มีเป้าหมายไปที่กลุ่มนักท่องเที่ยวรายได้สูงหรือเป็นนักธุรกิจซึ่งธุรกิจโรงแรมไทยไม่มีศักยภาพเพียงพอในการแข่งขันกับเครือโรงแรมต่างชาติในการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้ ดังนั้นธุรกิจโรงแรมไทยที่สนใจที่จะเข้าไปประกอบธุรกิจในจีนควรสนใจที่จะเข้าไปด้วยโรงแรมตามแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของคนไทยเป็นหลัก เช่น เมืองคุนหมิง (มณฑลยูนนาน) เมืองซีอาน (มณฑลชานชี) เมืองเจนจู (มณฑลเชจู) ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีมนต์เสน่ห์และมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทำให้ไทยยังมีโอกาสเข้าไปดำเนินธุรกิจได้อย่างไรก็ตามภาวะคุกคามที่มีต่อธุรกิจโรงแรมไทย คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียที่อาจดึงดูดนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางมาประเทศไทยให้หันไปท่องเที่ยวในประเทศไทยกันล่าวนแทน และถ้าหากท่องเที่ยวชาวจีนเข้ามาจำนวนมากในประเทศไทยเพิ่มขึ้นดังที่คาดการณ์ไว้ อาจทำให้โรงแรมของประเทศไทยจีนเข้ามาลงทุนในไทยเพิ่มขึ้นเพื่อรับนักท่องเที่ยวชาวจีนดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดภาวะการแข่งขันที่รุนแรงในธุรกิจโรงแรม

7.4 การกัดตากา/ร้านอาหาร

อาหารจีนเป็นอาหารประจำชาติที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลกด้วยความหลากหลายในรสชาดและประเภทของอาหาร ธุรกิจกัดตากา/ร้านอาหารจีนมีอัตราการเจริญเติบโตพร้อมกับการท่องเที่ยวและโรงแรมในประเทศไทย ร้านอาหารจีนมีอยู่ทั่วทุกเมืองทั่วประเทศ นอกจากกัดตากาอาหารจีนแล้ว ในประเทศไทยยังมี กัดตากาอาหารต่างชาติอื่นๆ อีกมากมาย เช่น อาหารอินเดีย อินโดเนเซีย ญี่ปุ่น เกาหลี ไทย อเมริกัน อังกฤษ เมอร์ซิเก้น เม็กซิกัน เป็นต้น แต่ร้านอาหารต่างชาติที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในจีน คือ ร้านอาหารญี่ปุ่น และ Traditional English

ธุรกิจร้านอาหารแบบ Franchise Fast Food กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้เพื่อระดับความสะดวกเร็วในการให้บริการ ความสะอาด และวิถีชีวิตของคนจีนที่เปลี่ยนไป ร้านอาหาร Fast Food ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ KFC McDonald's และ Dunkin Donuts ซึ่งล้วนแต่ เป็นร้านอาหารของสหรัฐอเมริกาทั้งสิ้น จากการเจริญเติบโตของธุรกิจร้านอาหารแบบ Fast Food ของ ต่างชาตินี้เอง ทำให้นักธุรกิจชาวจีนส่วนหนึ่งหันมาสนใจประกอบกิจการร้านอาหารจีนแบบ Fast Food เช่นกัน แต่คุณภาพในการให้บริการยังเพิ่บไม่ได้กับร้านอาหารของอเมริกัน

หลังจากการเป็นมาตรฐานคุณภาพการค้าโลก จีนอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาค่าสร้าง ปรับปรุง และ ประกอบธุรกิจโรงแรมและกัดตากาในจีน ได้ในลักษณะของการร่วมทุน โดยต่างชาติสามารถถือหุ้น รายใหญ่ได้ และภายในปี 2548 ต่างชาติสามารถจัดตั้งสาขาขึ้นโดยเป็นเจ้าของได้ 100% เต็ม และจีนจะไม่ ผูกพันกับการให้ต่างชาติไปประกอบธุรกิจโรงแรมและกัดตากา ยกเว้น การเคลื่อนย้ายชั่วคราวของ ผู้จัดการ ผู้เชี่ยวชาญ พ่อครัว และผู้บริหารอาชญากรรม ซึ่งมีสัญญาภัยร่วมทุนของโรงแรมและกัดตากา ในจีน จากข้อกำหนดดังกล่าว การเปิดตลาดธุรกิจกัดตากา/ร้านอาหารเช่นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน ไทยที่สนใจจะเข้าไปประกอบกิจการร้านอาหารในจีน

ธุรกิจร้านอาหารแบบ Franchise Fast Food ในประเทศไทยกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้อง กับนโยบายส่งเสริมการขยายตัวของร้านอาหารไทยในรูปแบบใหม่ในต่างประเทศ ตัวอย่างเช่น Elephant Jump ร้านอาหารไทยแบบ Fast Food เพื่อให้คนไทยดังกล่าวประสบผลสำเร็จ หน่วยงานของภาครัฐและ ภาคเอกชนต้องร่วมมือกันเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมนักลงทุนไทยด้วยการหาผู้ร่วมลงทุนในจีน การให้ ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลเพื่อการค้าและการลงทุน ด้านการเงินลงทุน และมาตรการลดหย่อนทางภาษี เพื่อชูโรงเรียนสอนทำอาหารสำหรับผู้ที่สนใจงานด้านการปรุงอาหาร และออกหนังสือรับรองหรือใบอนุญาตประกอบอาชีพให้แก่ผู้เรียนจบหลักสูตร ภาคเอกชนที่ผลิตวัสดุคุณภาพในการประกอบอาหารควร

จะต้องเอาใจใส่กับคุณภาพและความสะอาดของผลิตภัณฑ์ที่จะส่งออก ไม่พสมวัตถุอื่นหรือสารปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้าไทย

7.5 การค้าปลีก

เนื่องจากจีนเป็นประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก โดยปัจจุบันมีประชากรประมาณ 1.3 พันล้านคน กิดเป็น 1 ใน 5 ของประชากรโลก ตลาดค้าปลีกจีนจึงเป็นตลาดที่มีอุปสงค์สูงมากในทุกๆ ด้าน แม้แต่การลงทุนในภาคการผลิตจากนักลงทุนภายในประเทศเพียงลำพังยังไม่สามารถตอบสนองอุปสงค์จาก ประเทศไทยจำนวนดังกล่าวได้ทั้งหมด ดังนั้นตลาดค้าปลีกจีนจึงเป็นตลาดที่สร้างแรงจูงใจแก่นักลงทุนจากทั่ว ไปและต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยตลาดค้าปลีกจีนเริ่มเปิดให้แก่นักลงทุนชาวต่างประเทศในปี 2535 แต่ยังคงจำกัดให้ออยู่ในรูปแบบการร่วมทุนเท่านั้น ปัจจุบันการค้าปลีกจีนจึงมีความหลากหลาย เช่น เคี่ยวกับ ตลาดค้าปลีกในประเทศไทย ก่อตั้งต้นที่ ก่อตั้ง การค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) และการค้าปลีกสมัย ใหม่ (Modern Trade) ในด้านอุปสงค์นี้ผู้บริโภคชาวจีนได้เปลี่ยนแปลงแบบแผนการบริโภคโดยหันมา นิยมที่จะเลือกบริโภคสินค้าจากสถานบริการค้าปลีกสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น เมื่อจากนี้จะอนความสะอาด สวยงามและภาพลักษณ์ที่ทันสมัยมากกว่าที่จะพิจารณาที่ราคาสินค้าเป็นอันดับแรกเพียงอย่างเดียว เช่น ในอดีต

สำหรับประเทศไทย โอกาสในการประกอบธุรกิจค้าปลีกคือการที่รัฐบาลไทยมีนโยบายสนับสนุน การลงทุนและการประกอบธุรกิจในลักษณะร่วมทุนกับชาวต่างประเทศ อย่างไรก็ดียังคงมีผลจากภาวะ ภูมิภาค ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ขยายตัว นอกราชานีหลังจากจีนเข้าร่วม WTO แล้ว น่าจะทำให้ นักลงทุนชาวต่างประเทศยกข่ายการลงทุนในธุรกิจค้าปลีกออกจากประเทศไทยไปสู่ประเทศจีน ซึ่งอาจ นับเป็นโอกาสแก่ผู้ประกอบการค้าปลีกชาวไทยที่จะได้มีโอกาสสร้างส่วนแบ่งตลาดให้เพิ่มขึ้น จากในอดีต ที่ส่วนแบ่งตลาดลดลงหลังจากนักลงทุนชาวต่างประเทศเข้ามาร่วมแข่งขันในตลาดค้าปลีกไทย

สำหรับผู้ประกอบการไทยที่ต้องการทำธุรกิจร่วมกับผู้ประกอบการชาวจีนในตลาดค้าปลีกจีน ควรต้องทำการศึกษาสถานการณ์และความเป็นไปได้ รวมทั้งศึกษาปัจจัยความสำเร็จ เช่น การรักษาความ สัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมทุน การศึกษาภาษาและวัฒนธรรม การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการจัดการ และการวิจัย การเปลี่ยนแปลงรสนิยมผู้บริโภค อย่างไรก็ต้องพนับว่าผู้ร่วมทุนชาวต่างประเทศในตลาดค้าปลีกจีนมีศักยภาพ ในทุกด้าน เช่น ด้านการเงิน ด้านการจัดการธุรกิจและสินค้าคงคลังสูงกว่าผู้ประกอบการชาวไทยมาก ความเป็นไปได้ที่ผู้ประกอบการชาวไทยจะได้ร่วมทุนกับผู้ประกอบการชาวจีนเพื่อเปิดสถานค้าปลีกใน ประเทศจีนจึงค่อนข้างมีความเป็นไปได้มาก ทางที่เป็นไปได้น่าจะอยู่ในลักษณะที่ผู้ประกอบการ

ชาวไทยเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่างที่มีเอกลักษณ์ เช่น สินค้าหัตถกรรม ให้แก่ผู้ประกอบการค้าปลีกในประเทศจีน หรืออาจเป็นผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายในเวลาเดียวกันก็ได้

7.6 การบริการสุขภาพ

จากการบัญชีสาธารณะในประเทศไทยในระดับนักศึกษาในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ภาคเอกชน จึงมีโอกาสได้เข้ามาร่วมในการสนับสนุนมากขึ้น โดยผู้ลงทุนชาวต่างประเทศที่มีความสนใจในการดำเนินธุรกิจร่วมทุนในธุรกิจบริการสุขภาพจีนในรูปแบบการสร้างโรงพยาบาลเอกชนในลักษณะร่วมทุนระหว่างผู้ลงทุนชาวต่างประเทศและผู้ลงทุนชาวจีน ได้แก่ นักลงทุนจากประเทศไทยได้หัน ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา แม้ว่าจากข้อเท็จจริงจะพบว่าอุปทานของการให้บริการสุขภาพของจีนจะเพียงพอต่ออุปสงค์โดยรวมของประชาชน แต่จากการขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศไทยที่มีผลทำให้รายได้ประชากรต่อหัวเพิ่มขึ้น ขังผลให้ประชากรจำนวนมากให้ความสนใจคุณภาพและความหลากหลายของบริการสุขภาพจากโรงพยาบาลเอกชนในลักษณะร่วมทุนระหว่างผู้ลงทุนชาวต่างประเทศและผู้ลงทุนชาวไทยมากขึ้น โดยมีสาเหตุหลักจากการที่โรงพยาบาลเอกชนในลักษณะร่วมทุนดังกล่าวมีมาตรฐานคุณภาพการให้บริการ ความปลอดภัย และประสิทธิภาพการรักษาในระดับสูงกว่า

จุดแข็งของการบริการสุขภาพของจีน ได้แก่การมีสูตรยานและประดิษฐ์ภาพในการรักษาที่เป็นที่ยอมรับจากนานาอารยประเทศ และการให้บริการที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้น อันเป็นผลมาจากการพัฒนาคุณภาพ การให้บริการหลังจากการร่วมทุนกับชาวต่างประเทศ จุดอ่อนคือความพร้อมของอุปกรณ์ทางการแพทย์และบุคลากรยังคงไม่เพียงพอ อีกทั้งสิ่งอื่นๆ ความสะดวกสบายที่นี่พื้นฐานยังคงต้องได้รับการพัฒนา

โอกาสของการบริการสุขภาพของไทย คือการจัดทำโครงสร้างการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ในรูปการท่องเที่ยวที่มีบริการตรวจสุขภาพหรือบริการสุขภาพเพื่อความผ่อนคลายและความสวยงามผนวกเข้าด้วย และการให้บริการคุณภาพสูงแก่ผู้สูงอายุในรูปแบบชั้นราวดีไซน์ที่เป็นอีกโอดาหนึ่งของการบริการสุขภาพของไทยเช่นกัน

รัฐบาลควรสนับสนุนให้มีการผลิตบุคลากรทางการแพทย์เพิ่มมากขึ้น พร้อมทั้งมีนโยบายจูงใจที่สามารถกระจายบุคลากรออกหากมีองค์กร นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงพยาบาลที่มีมาตรฐานสูงหรือปรับปรุงมาตรฐานของโรงพยาบาลที่มีอยู่ในเบอร์กามเพื่อรับนักท่องเที่ยว และควรให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพความคุ้มครอง การส่งเสริมการท่องเที่ยว ณ จุดบริการท่องเที่ยวทั่วประเทศ สำหรับภาคเอกชนควรเพิ่มน้ำ準ฐานการให้บริการให้สูงขึ้น โดยเน้นความทันสมัยและประสิทธิภาพการรักษาควบคู่กันไป

7.7 การก่อสร้าง

ภาคก่อสร้างของจังหวัดเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากการนโยบาย เป้าหมายของจังหวัดปี 2521 ทำให้เกิดความต้องการทั้ง โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่ง ที่พัสดุศักย์และอาคารสำนักงานเป็นจำนวนมาก โดยที่การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน จะมุ่งเน้นไปทางด้านพลังงาน ถนน ทางรถไฟ น้ำมันและก๊าซ เป็นต้น ด้วยจะของผู้ประกอบการหรือ วิสาหกิจก่อสร้างจึงจะมีลักษณะเป็นวิสาหกิจแบบเอกชนในเขตชนบท รองลงมาคือ วิสาหกิจเอกชนใน เขตเมือง และวิสาหกิจที่รัฐเป็นเจ้าของ ตามลำดับ

วิสาหกิจก่อสร้างจังหวัดเป็นสถาบันการอุดหนุนในตลาดการก่อสร้างจังหวัดจำนวนมากเพียงพอ ที่จะ รองรับงานก่อสร้างได้แทบทุกประเภท โดยวิสาหกิจก่อสร้างจังหวัดมีต้นทุนการดำเนินงานที่ต่ำ เพราะ แรงงานในจังหวัดเป็นจำนวนมาก แต่คุณภาพงานก่อสร้างยังไม่ได้ระดับมาตรฐานสากล และหากเป็นการ ก่อสร้างที่ต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงแล้ว วิสาหกิจก่อสร้างจังหวัดมีศักยภาพในด้านนี้ไม่ดีพอ เช่น โรงไฟฟ้า ระบบกำจัดของเสีย เป็นต้น ทำให้จังหวัดต้องพึ่งพาบริษัทรับเหมาต่างชาติเป็นหลัก อย่างไรก็ตามการที่จะเข้าไป แข่งขันในตลาดก่อสร้างจังหวัด ไม่ใช่เรื่องง่ายนัก โดยบริษัทที่จะเข้าไปต้องมีคุณสมบัติที่สามารถแข่งขัน ด้านค่าบริการรับเหมาที่ถูกกับวิสาหกิจจังหวัด/หรือ ต้องมีเทคโนโลยีขั้นสูงที่สามารถแข่งขันได้กับบริษัท รับเหมาจากประเทศที่พัฒนาแล้วและเดียว กัน รัฐบาลจังหวัดเป็นนโยบายที่จะให้วิสาหกิจก่อสร้างจังหวัด รับเหมาจากประเทศที่พัฒนาแล้วและเดียว กัน รัฐบาลจังหวัดเป็นการช่วยเหลือรับเหมาที่มีความสามารถในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศที่ต่ำคัญของวิสาหกิจก่อสร้างจังหวัด คือ ประเทศแคนาดา ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แอฟริกา เป็นต้น จุดแข็งของวิสาหกิจจังหวัดมีโอกาสเดียว คือ ในตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศ กำลังพัฒนา คือ บริษัทรับเหมาจังหวัดที่มีต้นทุนที่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับบริษัทรับเหมาจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ขณะเดียวกันก็มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการจัดการที่ดีกว่าบริษัทรับเหมาในประเทศนั้นๆ

ข้อเสนอแนะมีดังนี้คือ รัฐบาลควรมีการวางแผนนโยบายที่ชัดเจนมากขึ้น โดยอาจเป็นตัวกลางหรือผู้นำ ในการทำงานก่อสร้างในตลาดต่างประเทศให้กับผู้รับเหมา หรือให้การสนับสนุนรองรับต่อนโยบายก่อสร้าง ไทยที่มีศักยภาพในการอุดหนุน ลงทุนหรือประเมินผลงานในต่างประเทศ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่บริษัท รวมทั้งเมื่อรัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือด้านการเงินในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแก่ประเทศไทยเพื่อนบ้าน ควรจะมีเงื่อนไขที่กำหนดให้บริษัทรับเหมาไทยเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการนั้นด้วย ในส่วนของการ เอกชนควรมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนและทันเวลาให้แก่ผู้ประกอบการไทย เพื่อให้ผู้ประกอบการ มีข้อมูลมากเพียงพอต่อการตัดสินใจ รวมทั้งเป็นการลดต้นทุนในการแสวงหาข้อมูลของผู้ประกอบการ

และควรเพิ่มประสิทธิภาพของบุคคลที่เกี่ยวเนื่องกับวิชาชีพนี้โดยเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องของเทคนิคและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ไทยซึ่งไม่สามารถเข้าถึงได้ ซึ่งอาจเป็นการพัฒนาระบบการศึกษาหรือการฝึกอบรมพิเศษ ต่างๆ เนื่องจากในอนาคตการแข่งขันของภาคก่อสร้างจะมุ่งไปที่ระดับเทคโนโลยีและคุณภาพของงานเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการไทยควรเพิ่มความสัมพันธ์กับบริษัทรับเหมาจีนให้มากขึ้น โดยอาจจะเป็นการร่วมทุนหรือร่วมสัญญา กับบริษัทรับเหมาจีน เพื่อเพิ่มโอกาสในการหางานทั้งในไทยและจีน แต่ถ้าหากผู้ประกอบการไทยไม่สามารถร่วมนื้อกับผู้ประกอบการจีนได้ ผู้ประกอบการไทยจะต้องคงมาตรฐานให้สูงกว่าจีน โดยอาจเน้นไปที่งานก่อสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงแทน เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการแข่งขันทางด้านคุณภาพที่ไทยเสียเปรียบ

บทที่ 4

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องผลกระทบของการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน : ทิศทางการดำเนินงานด้าน
แรงงานของประเทศไทย ในครั้งนี้ ในส่วนของการศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมรายอุตสาหกรรม จุดแข็ง
จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัดที่จะเกิดกับอุตสาหกรรมไทย ของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวง
พาณิชย์ ผู้ศึกษามีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพ (SWOT analysis) จึงได้นำ
ทฤษฎีดังกล่าวมาประกอบการศึกษาในครั้งนี้ และเพื่อนำเสนอผลการศึกษาให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งทาง
ด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน สังคม การเมือง การศึกษา ที่นำไปสู่การพัฒนาแรงงานตามแนวทางที่
ถูกต้องเหมาะสม ผู้ศึกษาเห็นควรที่จะศึกษาข้อมูลที่เข้มข้นจากเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม ตลอดจนการ
ค้าระหว่างประเทศที่นำไปสู่นโยบายการค้าเสรี ซึ่งส่งผลกระทบไปสู่คนในฐานะที่เป็นแรงงานของประเทศไทย
ซึ่งจำเป็นต้องมีความพร้อมในการรองรับปัญหาจากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์การ
พัฒนาคนหรือที่เรียกว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ในที่นี้จึงจะนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ดังนี้

1. ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพ (SWOT analysis)
2. แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ทุนนิยม
3. แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ
4. แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยด้วยพัฒนา
5. แนวความคิดเกี่ยวกับนโยบายการค้าเสรี
6. แนวความคิดเกี่ยวกับผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีที่มีต่อประเทศไทย
7. แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาหรือพัฒนาคน
8. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทย
9. แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อนำประเทศที่ยั่งยืนของประเทศไทย

ทฤษฎีการวิเคราะห์สภาพ (SWOT analysis)

Michael Porter เป็นผู้คิดคิริเริ่ม SWOT analysis, strategic management (1970s, 1980s, 1990s)

การวิเคราะห์สภาพ (SWOT analysis) คือ การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการบริหารที่คำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมขององค์การกับสภาวะแวดล้อม ฉะนั้นขั้นตอนสำคัญขั้นหนึ่งของการบริหารเชิงกลยุทธ์ซึ่งเป็นการพิจารณาสภาวะแวดล้อมภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งมีการวิเคราะห์แยกแบบปัจจัยจากสภาวะแวดล้อมค่า ๆ ดังนี้ (อ้างถึงใน คอลัมน์แนะนำครื่องมือ ขาดหมายข่าวประชาสัมคม ฉบับที่ 9 มีนาคม-เมษายน 2542)

1. ปัจจัยภายใน เป็นปัจจัยที่องค์กรสามารถควบคุมได้

1.1 จุดแข็ง (Strengths)

1.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

2. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่อยู่นอกเหนือการควบคุมขององค์กร

2.1 โอกาส (Opportunities)

2.2 อุปสรรค (Threats)

การวิเคราะห์สภาพ (SWOT analysis) เป็นการคัดเลือกและจัดระบบข้อมูลที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร หากองค์กรมีการจัดระบบข้อมูลที่ดีจะอนส่งผลให้การกำหนดกลยุทธ์กระทำได้ง่ายและสามารถใช้ข้อมูลที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีข้อควรพิจารณาในการวิเคราะห์ดังนี้

1. การวิเคราะห์แยกแบบให้ได้ปัจจัยที่มีความสำคัญ เป็นบุคลเหตุของปัญหาจริง ๆ คือ เป็นปัจจัยที่มีประโยชน์ในเชิงนโยบาย สามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ที่สามารถทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้

2. การกำหนดปัจจัยไม่ควรนิยามของเขตของความหมายของปัจจัยให้มีความหมายแคบเกี่ยวกันระหว่างการเป็นปัจจัยภายใน หรือระหว่างการเป็นจุดอ่อน หรือจุดแข็ง หรือโอกาส หรืออุปสรรค จำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจปัจจัยที่กำหนดขึ้นมาแล้วเป็นปัจจัยในกลุ่มใด ทั้งนี้ เพราะปัจจัยต่างกัน(S,W,O,T) ก็ต้องการการกำหนดกลยุทธ์ที่ต่างกันไป

การพัฒนากลยุทธ์

กลยุทธ์ที่องค์กรจะนำไปปฏิบัติควรเป็นกลยุทธ์ที่ดีที่สุดและ/หรือเป็นกลยุทธ์ที่มีความเป็นไปได้สำหรับองค์กร โดยพิจารณาจากกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นจากข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพ ซึ่งมีดังนี้

1. กลยุทธ์ เอส-โอ (SO strategies) เป็นกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นโดยนำจุดแข็งขององค์กรมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเข้าไปปกป้อง โอกาสจากปัจจัยภายนอกที่เอื้ออำนวย

2. กลยุทธ์ เอส-ที (ST strategies) เป็นกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นโดยนำจุดแข็งขององค์กรมาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตอบล้างอุปสรรคจากสภาวะแวดล้อมภายนอก

3. กลยุทธ์ ดับบลิว-โอ (WO strategies) เป็นกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้น โดยพิจารณาแก้ไขจุดอ่อนขององค์กร และพยายามผลักดันโดยโอกาสจากปัจจัยภายนอกที่เอื้ออำนวย

4. กลยุทธ์ ดับบลิว-ที (WT strategies) เป็นกลยุทธ์ที่กำหนดขึ้น โดยพิจารณาแก้ไขจุดอ่อนขององค์กร เพื่อลบล้างอุปสรรค

แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ทุนนิยม

กนกศักดิ์ แท้วาทพ (2531, น.114-118) มิตรรศนะว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ทุนนิยม สะท้อนให้เห็น ได้จากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิก (classical economics) และเศรษฐศาสตร์แบบนิโอคลาสสิก (neoclassical economics) ซึ่งมีหลักการหรือสมมติฐานเบื้องต้นที่เหมือนกันหลายประการ ดังนี้

(1) แรงผลักดันที่ทำให้ปัจจัยชนหันมาประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือผลประโยชน์ของคนเอง หรือความเห็นแก่ตัว

(2) การเน้นการแข่งขันกันภายในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่จะผลักดันให้ผู้ผลิต ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค และผู้บริโภคจะเป็นตัวตัดสินเลือกบริโภคสินค้าและบริการตามปริมาณและคุณภาพที่เขามีความพึงพอใจสูงสุดในขณะใดขณะหนึ่ง

(3) ระบบเศรษฐกิจเสรีเน้นเสิร์ฟภายในการเลือกตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นงานที่ทำ สินค้าที่จะผลิต หรือกิจการที่จะลงทุน

(4) ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจ เช่น ความยากจน ความไม่รู้ ความเง็นใจได้ป่วยและความทิวโทย เป็นผลพวงของการแพร่ระบาดของเชื้อรา รั้วค่าระบบตลาดเสรีของลักษณะทางกายภาพตามธรรมชาติ หรือเกิดจากตัวมนุษย์เอง

(5) ภาครัฐบาลควรจะจำกัดบทบาทของคนเองให้เป็นเพียงผู้ที่ดูแลรักษาภูมิภาคที่ของสังคม และข้าราชการสินค้าและบริการบางประเภทที่ภาคเอกชนดำเนินการไม่ได้เท่านั้น

(6) ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่อาศัยกลไกของราคาและตลาดคั่งค่าวันจะมีเสถียรภาพ เนื่องจากอุปทานและอุปสงค์จะปรับตัวของมันเอง เสถียรภาพของระบบเศรษฐกิจที่ได้คุณจะอยู่ที่จุดซึ่งมีการว่าจ้างงานเต็มที่

ดิน ปรัชญพฤทธิ์ (2537, น.198-199) ได้ให้ความเห็นว่า หลักการหรือสมมติฐานเบื้องต้นของเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกและเศรษฐศาสตร์แบบนิโอคลาสสิก ยังมีข้อแตกต่างกันพอสมควรที่เดียวดังนี้

(1) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แนวความคิดของเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิก

อดัม สมิธ (Adam Smith) (ค.ศ. 1723-1979) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์เสรี” มองว่า การพัฒนาเศรษฐกิจมีวัฒนาการไปตามขั้นตอนหลักขั้นตอนตามลำดับดังนี้คือ การล่าสัตว์ การเลี้ยงสัตว์ การเกษตร การค้าและอุตสาหกรรม ส่วนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น สมิธเสนอว่า สังคมที่ให้เสรีภาพแก่นุษย์จะปรับตัวเข้าสู่สภาพที่ดีที่สุด ได้อ่อง เพราะมี “มือทองที่มองไม่เห็น” คือ กลไกของตลาด ราคา และอุปสงค์อุปทาน ตลอดจนการแบ่งขันกันอย่างเสรี มองในแง่นี้ สมิธเสนอให้มี การดำเนินกิจการอย่างเสรี ไม่ให้รัฐเข้ามแทรกแซงในกิจการของเอกชน ส่งเสริมความคิดริเริ่มของบุคคล ว่าก่อให้เกิดสมรรถภาพสูงสุด เกิดความเสมอภาคและเสรีภาพแก่เศรษฐกิจได้ เนื่องจาก ยังคงให้สังคมที่ให้รัฐบาลความมีหน้าที่เพียงสามประการเท่านั้น คือ มีองค์ประกอบทาง การคุ้มครองสมาชิกของสังคมให้ รอดพ้นจากความไม่ยุติธรรม และการก่อตั้ง จัดการ และบำรุงรักษาสถาบันสาธารณะ และกิจกรรม สาธารณะ เช่น เงินตรา การขนส่ง สิทธิบัตร และการศึกษา เป็นต้น ส่วนกิจกรรมนอกจากนี้ควรปล่อยให้ภาคเอกชนดำเนินการทั้งสิ้น นอกจากนี้สมิธยังได้อธิบายว่าการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นผลพวงของการ แบ่งงานกันทำ และความชำนาญเฉพาะอย่างระหว่างพลเมือง เพราะแต่ละคนได้เลือกทำงานคนละชนิด ตามประเภทที่ตนถนัดและพึงประสงค์ ต่อจากนั้นก็นำเอาผลผลิตของคนมาแลกเปลี่ยน หรือค้าขายกับ ต่างประเทศแบบเสรี ซึ่งจะทำให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้น การสะสมทุนจึงเป็นสิ่งที่ทำให้การพัฒนา เศรษฐกิจเป็นไปได้และคงอยู่ และมีความเป็นไปได้สูงที่เป็นความชำนาญเฉพาะอย่าง มากขึ้นและ แบ่งงานกันทำมากขึ้น เมื่อใดก็ตามที่การสะสมทุนสิ้นสุดลง เมื่อนั้นการพัฒนาเศรษฐกิจจะถึงที่สุดด้วย

(2) แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แนวความคิดของเศรษฐศาสตร์แบบนิโอลคลัสสิก

ได้พยากรณ์รับปรุงทฤษฎีแบบเดิมของเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิก กล่าวคือ ในขณะที่แนว ความคิดของเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกให้ความสำคัญทางด้านการผลิต แนวความคิดของเศรษฐศาสตร์ แบบนิโอลคลัสสิก เสนอว่า ประโยชน์หน่วยสุดท้าย (marginal utility) เท่านั้นที่กำหนดคุณค่า ยกตัวอย่าง เช่น สแตนเลีย จา沃นส์ (Stanley Javons ค.ศ. 1835-1882) ระบุว่า นุสค่าของสินค้าขึ้นอยู่กับประโยชน์ของ มัน และประโยชน์ดังกล่าววนเวียนขึ้นอยู่กับความรู้สึกนึกคิดของบุคคล คาร์ล เมงเกอร์ (Carl Menger ค.ศ. 1840-1921) ชี้ให้เห็นว่า นุสค่าของสินค้าและบริการขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อ อย่างไรก็ต้องเพรียบ นาร์เชล (Alfred Marshall ค.ศ. 1842-1924) พยากรณ์ไว้ว่า ค่าผลิตและประโยชน์หน่วยสุดท้าย ต่างมีส่วนกำหนดคุณค่าของสินค้าและบริการด้วยกันทั้งคู่

จะเห็นได้ว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แนวความคิดของเศรษฐศาสตร์แบบนิโอลคลัสสิก มีลักษณะคล้ายกับเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิก กล่าวคือ การกำหนดปริมาณการผลิต ราคาสินค้า ปริมาณการ จ้างงานและราคาปัจจัยการผลิต กระทำโดยกลไกของตลาดที่มีอุปสงค์และอุปทานเป็นปัจจัยสำคัญ วิสาหกิจเอกชนขนาดเล็กจำนวนมาก จะแบ่งขันกันอย่างเสรี ไม่มีหน่วยใหม่เข้ามารบกวนขาด และรัฐบาลก็ คงทำหน้าที่เป็นเพียงพี่เลี้ยงอยู่ห่าง ๆ เท่านั้น นอกจากนี้นักทฤษฎีนิโอลคลัสสิกยังมีทรรศนะอื่น ๆ อีก

หลาຍประเด็นด้วยกัน กล่าวคือ ประเด็นแรก แรงงานและทุนที่ใช้ในการผลิตมีสัดส่วนตายตัว ประเด็นที่สอง หากอัตราออมทรัพย์สูงคงเป็นอย่างสูงขึ้นด้วย ประเด็นที่สาม หากอัตราดอกเบี้ยต่ำอัตราการลงทุนจะสูงขึ้น ประเด็นที่สี่ การเพิ่มขึ้นของแรงงานทำให้อัตราค่าจ้างต่ำลง และประเด็นสุดท้าย ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิชาการส่งเสริมให้รายได้ประชาชาติสูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจตามแนวคิดของเศรษฐศาสตร์แบบคลาสสิกและนิโอลคลาสสิกสนับสนุนให้เอกชนเป็นผู้ประกอบกิจการทางเศรษฐกิจที่แบ่งขันกัน โดยผ่านกลไกของราคา กลไกของตลาด และอุปสงค์และอุปทาน โดยให้รัฐบาลเข้าไปแทรกแซงให้น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้ และการต่อต้านการแทรกแซงของรัฐบาลหักล้างนี้ บางทีก็มีความรุนแรงจนถูกเป็นอนาร์คิสต์ (anarchism) โดยศินเชิง

แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้ทุนนิยมนี้อาจแสดงให้เห็นได้จากสูตรดังนี้

$$Y = C + S \text{ (or I)} + G + (X - M)$$

Y (National Income) = รายได้ประชาชาติ

C (Consumption) = การบริโภคของประชาชน

S (or I) (Saving or Investment) = การออม (หรือการลงทุน)

G (Government Spending) = การบริโภคของรัฐบาล

X (Export) = การส่งสินค้าออก

M (Import) = การนำสินค้าเข้า

แนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศ

อุตม์ เกิดพิบูลย์ (2516, น. 1) ได้ให้ทัศนะว่า การค้าระหว่างประเทศเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่ไม่ได้เป็นพลเมืองของประเทศเดียวกัน จึงมีความแตกต่างจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่เป็นพลเมืองประเทศเดียวกัน การค้าระหว่างประเทศเป็นการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยทุกประเทศจะต้องมีการนำสินค้าเข้าและการส่งสินค้าออก และเป้าหมายของการส่งสินค้าไปจำหน่ายต่างประเทศคือ การได้มาซึ่งอำนาจการซื้อหรือเงินตราต่างประเทศ เพื่อนำมาจัดหาสินค้าเข้าเพื่อการบริโภค และถือเป็นการให้อำนาจการซื้อขายแก่ประเทศอื่นด้วย โดยเฉพาะโลกสมัยใหม่มีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อและพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้นทางด้านเศรษฐกิจ

อุตม์ เกิดพิบูลย์ (2516, บทที่ 4 และ 5) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศพบว่า ก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ที่ทำการค้าขายกัน สรุปได้ดังนี้

1. ช่วยกระตุ้นการครองชิพให้สูงขึ้น โดยได้ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยน และจากการใช้ทรัพยากรโดยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.1 ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยน: เป็นส่วนที่ผู้บริโภคได้รับในรูปแบบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคาที่ลดต่ำลง ทำให้ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าชนิดนั้น ๆ ได้นากขึ้น และได้รับความพอใจมากกว่าเดิม ประโยชน์จากการแลกเปลี่ยนทำให้ประเทศผู้ผลิตขายสินค้าได้นากขึ้น และประเทศซึ่งซื้อสินค้าที่หากากและราคาแพงจากต่างประเทศในราคาก็ถูกกว่าเดิม

ในระหว่างเดียวประเทศที่ด้อยพัฒนาซึ่งผลิตสินค้าขึ้นปูรุน (เกณฑ์กรรมและเมืองแร่) เป็นสินค้าออก จะมีสินค้าเข้า (สินค้าอุดสาหกรรม) อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เพราะอัตราการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศจะล่วง คือราคасินค้าขายออกจะมีแนวโน้มลดต่ำลง ส่วนราคاسินค้าเข้าจะมีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะสินค้าออกเหล่านี้เป็นสินค้าที่อุปสงค์มีความยืดหยุ่นตามรายได้ต่ำ (คือแม้ว่าจะมีรายได้สูงขึ้น ก็ซื้อเพิ่มเที่ยงเล็กน้อยหรือซื้อเท่าเดิม)

1.2 ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ทรัพยากรในการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นผลที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงของราคัสินค้าที่สูงขึ้น ผู้ผลิตก็จะขยายการผลิตสินค้าดังกล่าวและลดการผลิตสินค้าที่มีราคาสูง ทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเพราะทรัพยากรที่มีอยู่เหมาะสมแก่การผลิตยิ่งขึ้น

2. ผลต่อการกระจายรายได้ การค้าระหว่างประเทศมีผลต่อราคายังปัจจัยการผลิตภายในประเทศโดยเฉพาะอัตราค่าแรงงาน อัตราค่าเช่า และอัตราดอกเบี้ย ขณะนี้รายได้ของกลุ่มผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตก็จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีหากการค้าเริ่มขึ้น

3. ผลประโยชน์ของประเทศที่สูงเนื่อง การค้าระหว่างประเทศทำให้ประเทศด้อยพัฒนาซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากลักษณะการเพาะปลูกพืชประทัศวิตามาเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก การเพิ่มผลผลิตและการคืนหาทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งที่ช่วยให้มีการบุกเบิกป่า สร้างเมือง สร้างถนน ไฟฟ้า ตลอดจนการรื้อฟื้นให้เครื่องทุ่นแรง และเป็นผลให้มีการพัฒนาส่วนต่าง ๆ อีกด้วย

4. ก่อให้เกิดรายได้จากการเก็บภาษี การค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นนักเป็นการค้าแบบไม่เสรี เพราะรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เก็บภาษีจากสินค้าที่เคลื่อนที่ผ่านเขตแดนประเทศโดยมีวัตถุประสงค์ในการเก็บภาษีต่าง ๆ กัน เช่น เพื่อหารายได้เพื่อคุ้มครองอุดสาหกรรมภายในประเทศ เพื่อยกระดับราคาสินค้า เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทยด้วยพัฒนา

ธนีชา หรษางกูร (2546, น.28) สรุปว่า ในทางปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง ๆ แล้วการค้าระหว่างประเทศมิได้ให้ผลประโยชน์ต่อทุกประเทศที่ค้าขายกันตามกฎเกณฑ์ที่ชัดถือโดยแท้เที่ยน ประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศมักจะตกอยู่กับประเทศที่ร่ำรวย ประเทศอุดหนุนธรรมและหรือประเทศที่เราเรียกว่าพัฒนา แล้วนั่นเอง เพราะสำหรับประเทศด้อยพัฒนาหรือประเทศกำลังพัฒนาแล้ว ยังไม่อาจพูดได้ว่าได้รับประโยชน์จากการค้าระหว่างประเทศเท่าที่ควร

สาเหตุที่สำคัญก็คือ ประเทศที่ยากจนหรือประเทศที่ด้อยพัฒนาไม่สามารถที่จะควบคุมเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจของตนได้ และเงื่อนไขที่มีความสำคัญมักเป็นเงื่อนไขภายในอก โดยเฉพาะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นมักอยู่ที่โอกาสในการเพิ่มหรือขยายการมีส่วนร่วมในการค้าของโลก แต่ก็เป็นการยากที่ประเทศยากจนจะเข้าไปมีส่วนในการค้าได้อย่างแท้เที่ยนกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นกุญแจที่ส่วนร่วมมากที่สุดในการค้าของโลก แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนาพยายามที่จะขยายการค้าระหว่างประเทศออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น พยายามปรับปรุงการผลิต พยายามศึกษาตลาด ตลอดจนการร่วมมือระหว่างประเทศในอันที่จะพัฒนาการค้าและการใช้การค้าเป็นเครื่องมือพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ประเทศด้อยพัฒนาเกี้ยงคงประสบปัญหาทางการค้าอยู่อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ สำหรับการค้าของประเทศด้อยพัฒนานี้ส่วนที่่น่าสนใจมีอยู่ 3 ประการด้วยกันคือ ปัญหาการค้า การแก้ไขปัญหา และสาเหตุที่ทำให้ประเทศด้อยพัฒนาในปัจจุบันไม่อาจพึงการค้าระหว่างประเทศได้

1. **ปัญหาการค้าของประเทศด้อยพัฒนา** ประเทศเหล่านี้ประสบปัญหาทางการค้าอยู่หลายประการ โดยเฉพาะปัญหาสินค้าข้ออကซึ่งเป็นปัญหาที่เรื้อรังและยากแก่การแก้ไข แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกี่ยวกับเรื่องราคา และการเปลี่ยนแปลงมักมีแนวโน้มที่จะต่ำลงมากกว่าที่จะสูงขึ้น โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับราคากลางของสินค้าเข้าซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุดหนุนธรรม ความไม่แน่นอนของราคากลางมีสาเหตุมาจากการทั้งภายในและภายนอก

สาเหตุจากภายใน ได้แก่ การต้องพึ่งพาอาศัยคืนฟ้าอากาศซึ่งมีความไม่แน่นอนและไม่อายุคงคุณได้ และสินค้าเกษตรกรรมที่ผลิตได้มักมีอยู่น้อยชนิด ขณะนี้มีราคาสินค้าประเภทใดประเภทหนึ่งลดต่ำลง ก็จะกระทบกระท่อนต่อรายได้ของประเทศอย่างมาก นอกจากนี้ การวางแผนการผลิตและการศึกษาความต้องการ ให้เกี่ยวกับความต้องการของตลาดยังไม่คืบพอ

สาเหตุจากภายนอกที่มีอิทธิพลทำให้ราคาน้ำมันของประเทศด้อยพัฒนาต้องลดต่ำลง ได้แก่

1) การสังเคราะห์ คือ การใช้สินค้าอื่นทดแทน เช่น ยางเทียม ไม้เทียน พลาสติก เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลอย่างยิ่งต่อการทำให้ราคасินค้าขึ้นปูนของประเทศด้อยพัฒนาด้านลงย่างมาก

2) การถูกแข่งขันจากประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยใช้นโยบายทำให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องเสียตลาดสินค้าของตน เช่น การที่สหรัฐอเมริกาขายสินค้าส่วนกินให้แก่ประเทศต่าง ๆ (ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นประเทศด้อยพัฒนา) โดยให้สิทธิพิเศษตามโครงการ Public Law 480 โดยมีวิธีการต่าง ๆ เช่น ยอมให้ประเทศผู้ซื้อชำระเงินค่าดินค้าด้วยเงินตราของตนเอง หรือการมอบเงินค่าสินค้าคืนให้แก่ประเทศผู้ซื้อในรูปของการกู้ยืมหรือการให้ปล่อยเป็นต้น นโยบายของสหรัฐอเมริกาดังกล่าวอนุญาตจะเป็นการคุ้มครองและช่วยเหลือเกษตรกรของตน ซึ่งเป็นผลทางเศรษฐกิจและการเมืองภายในของตนแล้วซึ่งเป็นการแสวงหาผลประโยชน์สนับสนุนทางการเมืองระหว่างประเทศให้เป็นไปตามความต้องการของตนอีกด้วย

3) ข้อจำกัดและกีดกันการนำเข้าของประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การกำหนดโควตา การวางแผนเพื่อป้องกันไม่ต่าง ๆ ตลอดจนการใช้กำแพงภาษี โดยเฉพาะการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นการร่วมมือกันในหลาย ๆ ประเทศอย่างที่กลุ่มตลาดร่วมบูรณาการทำอยู่นั้นเอง

ปัญหาการค้าของประเทศด้อยพัฒนาที่เกี่ยวกับสินค้าข้าวอ่อนนี้ นอกจากระบบที่เป็นเหตุผลด้านทางด้านเศรษฐกิจ โดยตรงแล้ว ยังมีเหตุที่สืบเนื่องมาจากการเมืองระหว่างประเทศด้วย เช่น การงดใช้ทุนตลาด(dumping) หรือการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ แก่ผู้ซื้อด้วยกฎหมาย Public Law 480 ของสหรัฐอเมริกาซึ่งส่วนใหญ่เป็นการแก่งแย่งตลาดสินค้าอุดหนุนของประเทศด้อยพัฒนาด้วยเขตชนบทที่แยกแฟรงในผลประโยชน์ทางด้านการเมือง หรือการกีดกันการนำเข้าของประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งกัน บอยครั้งที่เป็นเพระเหตุผลทางด้านการเมืองระหว่างประเทศมากกว่าเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ

2. นโยบายและการแก้ไขปัญหาการค้าของประเทศด้อยพัฒนา เนื่องจากราคاسินค้าขึ้นปูนมักมีการเปลี่ยนแปลงมาก และมักจะมีแนวโน้มที่จะลดลงด้วยกล่าวแล้ว ทำให้ประเทศด้อยพัฒนาต้องได้รับความเสียหาย เพราะเกือบ 90 เปอร์เซ็นต์ของรายได้จากสินค้าข้าวอุดหนุนของประเทศด้อยพัฒนามาจากสินค้าขึ้นปูน เพราะจะทำให้รายได้ซึ่งเป็นเงินตราต่างประเทศไม่มีความแน่นอนและมักจะลดลงเรื่อย ๆ โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงจำนวนการซื้อในท้องของสินค้าข้าวซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุตสาหกรรม การลดลงของรายได้ดังกล่าวที่เรื่องเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพราะไม่อาจดำเนินการไปได้ตามแผนพัฒนาที่ได้วางไว้แล้ว เมื่อจากรายได้จากสินค้าอุดหนุนเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญมากที่จะทำให้ประเทศด้อยพัฒนานำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ประเทศกำลังพัฒนาพยายามที่จะวางแผนนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเสถียรภาพทางด้านราคา เพื่อรักษาระดับการส่งออกให้สม่ำเสมอและเตรียมตัวให้พร้อมไว้สำหรับการขึ้นลงของความต้องการในสินค้าและความสามารถในการผลิตในระยะยาว เพื่อจะได้ปรับตัวได้ทันเหตุการณ์ ดังนี้

2.1 นโยบายและมาตรการที่ประเทศด้อยพัฒนาให้ความสนใจ คือ

1) การจัดตั้งมูลกัณฑ์กันชน (Buffer Stock Scheme) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาสิ่ยรภาก
ของสินค้าขั้นปฐมและรายได้จากการส่งออก อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของราคา ซึ่งปัจจุบันการจัด
ตั้งมูลกัณฑ์กันชนมีอยู่ไม่กี่รายและที่นำสนใจ คือ ข้อตกลงว่าด้วยดีบุกร่วงประเทศไทย (International Tin
Agreement) มูลกัณฑ์กันชนมีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ สินค้า (ดีบุก) และเงินกองทุน (ประเทศไทยผู้ผลิตที่
เป็นภาคีเป็นผู้ร่วมกันออก) ทั้งนี้โดยมีคณะกรรมการดีบุกเป็นผู้กำหนดที่ควบคุมปริมาณดีบุกที่ส่งออก และ
ซื้อขายดีบุกตามราคาที่ได้ตั้งไว้ เช่น หากมีอุปทานมากคณะกรรมการครวตฯ ก็จะซื้อดีบุกเกินไว้เพื่อมีให้ราคากล
และหากราคาดีบุกสูงมากกว่าที่กำหนดแล้ว คณะกรรมการครวตฯ ก็จ่ายเดินดีบุกที่เกินไว้ออกมาร้านขายเพื่อให้จำนวน
เท่ากับความต้องการและมีให้ราคาน้ำหนาเพื่อให้จำนวน

อย่างไรก็ตาม การจัดตั้งมูลกัณฑ์กันชนนี้เป็นปัญหาอีก โดยเฉพาะประเทศไทยด้อยพัฒนาไม่ต่อข
ร่วมมือจัดตั้งขึ้นเท่าที่ควร และพวกที่ตั้งมูลกัณฑ์กันชนก็ยังประสบปัญหาที่สำคัญๆ อิกหนาอย่างประการ เช่น
การขาดแคลนเงินทุน ซึ่งต้องใช้จำนวนมาก สินค้าที่จะจัดตั้งมูลกัณฑ์กันชนไม่อาจทำได้ทุกชนิด เพราะจะ
ต้องเป็นสินค้าที่มีความเคลื่อนไหวในราคาน้ำหนา ไม่มากนัก นอกจากนี้ยังมีปัญหาการกำหนดราคาน้ำหนาสูงต่ำ
อีกด้วย ที่สำคัญคือลักษณะและคุณภาพของสินค้าจะต้องเป็นสินค้าที่เก็บได้นานและไม่เปลืองค่าเก็บรักษา
ปัญหาใหญ่ที่แก้ไขได้ยากและเป็นปัญหาที่ทำให้มูลกัณฑ์กันชนทำงานไม่ได้ผลก็คือ ความชื้อสัตย์และ
ความจริงใจของประเทศไทยสมาชิกเอง

2) สัญญาพหุภาคี (Multilateral Contract Agreement) มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาสิ่ยรภากทาง
ค้านรายได้แท้จริงของประเทศไทยผู้ส่งออกในระยะยาว และเพื่อปักป้องประเทศไทยผู้สั่งเข้าให้พันจากความเสีย
หายอันสืบเนื่องจากการให้ความต้องการของราคางานสินค้าในตลาดโลก ตัวอย่างสัญญาพหุภาคีที่มี
เช่น ข้อตกลงระหว่างประเทศไทยเกี่ยวกับข้าวสาลี

สัญญาพหุภาคีมีการกำหนดราคาน้ำหนาสูงสุดที่ประเทศไทยผู้ผลิตจะต้องขายสินค้าในปริมาณที่
กำหนดแก่ประเทศไทยซึ่ง กำหนดราคาน้ำหนาต่ำสุดที่ประเทศไทยซึ่งจะต้องซื้อสินค้าในปริมาณที่กำหนดจาก
ประเทศไทย ผู้ผลิต คือทั้งประเทศไทยและประเทศไทยซึ่งต่างกันโดยความต้องการของตัวค้า กล่าวคือประเทศไทยผู้ผลิตมีความต้องที่จะ
ต้องขายในราคาน้ำหนาสูงสุดไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้ ส่วนประเทศไทยซึ่งมีความต้องซื้อในราคาน้ำหนาต่ำสุดที่กำหนด
ไว้เท่านั้น

3) ข้อตกลงเพื่อจำกัดปริมาณการส่งออก (Export Restriction Agreement) มีวัตถุประสงค์
เพื่อรักษาราคางานสินค้าขั้นปฐมให้มีสิ่ยรภากและอยู่ในระดับสูงพอสมควร โดยประเทศไทยผู้ส่งออกทำข้อตกลง
ลงกันในการกำหนดปริมาณการส่งออก (แต่หากจะให้เกิดผลต้อง ฯ แล้ว ต้องมีข้อตกลงในการจำกัด
ปริมาณการผลิตด้วย) สินค้าที่ใช้รัฐนี้คือ น้ำตาล กาแฟ ดีบุก ข้อตกลงนี้ทำได้ยากกว่าการจัดตั้งมูลกัณฑ์
กันชน แต่ข้อสำคัญก็คือความจริงใจของประเทศไทยสมาชิกเช่นกัน

2.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อสนับสนุนความต้องการภายในและภายนอกประเทศ

นักเศรษฐศาสตร์เสนอให้ประเทศไทยด้อยพัฒนาส่งเสริมและขยายการผลิตอุตสาหกรรมมากกว่าการส่งเสริมการเกษตร เพราะจะมีอนาคตที่ดีกว่าหากยังส่งเสริมเกษตรกรรมเพื่อการส่งออกแล้วก็จะต้องทำงานหนักขึ้น แต่มาตรฐานการครองชีพจะไม่ดีขึ้น ซึ่งเป็นข้อเสนอของชาญวะและทำได้ไม่ยากนัก เพราะเป็นการเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม ซึ่งต้องอาศัยปัจจัยหลายประการซึ่งมักอยู่เบื้องหลังความสามารถของประเทศไทยด้อยพัฒนาที่จะจัดหามาได้ตามต้องการ

หลายฝ่ายเห็นว่าพัฒนาการอุตสาหกรรมเพื่อตลาดภายนอกเป็นการพัฒนาที่ควรยึดเป็นหลักของประเทศไทยที่ขาดจากนี้มีความหมายแน่นของประชากร เพราะสินค้าจะมีราคาถูก ซึ่งการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกนี้น่าจะเป็นทางออกที่น่าพอใจเพราะสามารถผลิตลักษณะของการปฏิรูปการเกษตรในประเทศไทยอย่างบ้านๆ ให้สูงถึงขั้นการปฏิรูป แต่ทั้งนี้มีใช่ว่าจะอาศัยแค่การมีแรงงานราคาถูกเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความรู้ ฝีมือ และวินัยของประชากรอีกด้วย นอกจากนี้ยังอาจมีปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น ในด้าน demand จำกัดภายนอก และต้องพึ่งพาอาศัยการผ่อนปรนจากประเทศอุตสาหกรรมเก่า ด้วยเหตุนี้อุตสาหกรรมเริ่มนแรกสำหรับประเทศไทยที่ขาดจากนี้ก็คือ อุตสาหกรรมสิ่งทอ ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยเริ่มแล้วมีปัญหาแค่ประเทศไทยด้อยพัฒนามีค่าแรงถูกกว่า ทั้งนี้ ประเทศไทยเริ่มแล้วถึงกับกล่าวหาว่าเป็นการทุ่นตลาดและเกิดการต่อต้านและคุ้มครองขึ้น ซึ่งจะก่อปัญหาให้แก่ประเทศไทยด้อยพัฒนาอย่างมาก จนต้องส่งผลต่อตัวกันไปในประเทศที่ด้อยพัฒนาด้วยกันเอง

ทางออกต่อมาของประเทศไทยด้อยพัฒนาคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อสนับสนุนความต้องการภายใน แต่ก็ต้องประสบปัญหานี้มีตลาดภายในเพียงพอสำหรับสินค้าอุตสาหกรรม จะนี้การพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับตลาดภายในประเทศไทยด้อยพัฒนาจึงต้องการก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กันกับทางด้านเกษตรกรรม คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเกษตรกรรมนั้นเอง การผลิตอุตสาหกรรมเพื่อการบริโภคภายในประเทศไทยกันว่าก่อให้เกิดการผลิตแทนที่สินค้าเข้า แต่มีได้หมายความว่าแทนที่สินค้าเข้าด้วยสินค้าที่ผลิตภายในเท่านั้น แต่รวมถึงการแทนที่สินค้าเข้าอุปโภคและบริโภคด้วยสินค้าเข้าทุน และเมื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมสำหรับตลาดภายในได้เริ่มแล้ว ก็จะเป็นการเพิ่มสินค้าออกอุตสาหกรรมไปยังดินแดนที่ก้าวหน้าอีกด้วย เช่น ญี่ปุ่นส่งแวร์ด้าและเดนซ์ไปขายในสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตามการพัฒนาเพื่อตลาดภายในจำเป็นต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตค้านเกษตรกรรม และการเพิ่มผลผลิตเกษตรอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่าประเทศไทยด้อยพัฒนาสามารถมีความจำเป็นทางเศรษฐกิจได้ 3 แบบ ด้วยกัน คือ

- 1) ความจำเป็นที่ผ่านทางการส่งสินค้าขึ้นปูชนีย์เป็นสินค้าออก ซึ่งความจำเป็นในแนวนี้ยังเป็นไปได้บ้างในดินแดนรอบนอกของเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 19 แต่ในปัจจุบันมิได้เป็นโอกาสให้แก่ประเทศไทยด้อยพัฒนาส่วนใหญ่ ยกเว้นประเทศไทยที่ผลิตและค้านำ้มันปีโตรเลียม

2) ความจำเริญผ่านทางการส่งสินค้าอุตสาหกรรมประเภทอุปโภคและบริโภคเป็นสินค้าออก คือ การสร้างอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกไปยังประเทศที่เริญแล้ว ซึ่งกำลังเป็นที่ทดลองในบางประเทศซึ่งพอกจะได้รับความสำเร็จอยู่บ้าง

3) การขยายผลิตทางอุตสาหกรรมเพื่อตลาดภายใน กือการขยายตลาดภายในเพื่อผลิตสินค้าในประเทศด้วยพัฒนาได้เพิ่มมากขึ้น

อย่างไรก็ลักษณะความจำเริญทั้ง 3 แบบนี้มักจะมีอยู่ผสมกันมากที่จะแยกเป็นแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุปได้ว่าอนาคตของสินค้าออกของประเทศไทยด้วยพัฒนาไม่แน่ใจ หลังศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา สินค้าออกไม่สามารถเป็นตัวจกรนำการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศไทยแล้วได้ ขณะนี้ประเทศไทยด้วยพัฒนา ควรพิจารณาการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อตลาดภายในด้วย แทนที่จะพึงการส่งสินค้าข้ามน้ำมันเป็นสินค้าออก เท่านั้น และการพัฒนาอุตสาหกรรมดังกล่าวต้องใช้วิธี “การเริญเดิบโตแบบสมดุล” (balanced growth) คือการขยายการผลิตอุตสาหกรรมแขนงต่าง ๆ หลาย ๆ แขนงพร้อม ๆ กันไป เพื่อก่อให้เกิด demand แก่ ผลผลิตของกันและกันเอง โดยเฉพาะเพื่อตลาดของประเทศไทยกำลังพัฒนาด้วยกันเอง ซึ่งสิ่งนี้อาจนำไปสู่การใช้นโยบายการค้าเสรีอันจะนำไปสู่สภาพคลุกคลักระหว่างประเทศในที่สุด

อย่างไรก็ได้มีนักคิดหลายคนท่านเสนอข้อแก้ไขเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศของประเทศไทย กำลังพัฒนาไว้หลายประการ โดยเฉพาะทางด้านนโยบายการส่งเข้า นโยบายการส่งออก นโยบายเกี่ยวกับ อัตราแลกเปลี่ยน และความช่วยเหลือจากต่างประเทศ ตลอดจนทุนต่างประเทศสาขาเอกชน

จากนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ที่ประเทศไทยด้วยพัฒนาพยายามใช้เพื่อตอบปัญหาเกี่ยวกับสินค้า ออก ตลอดจนข้อเสนอแนะของนักคิดหลายคนในการที่จะช่วยให้ประเทศไทยด้วยพัฒนาสามารถทำการค้า ขายได้โดยไม่เสียเบริบ และสามารถพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไปได้นั้น เมื่อพิจารณาโดยละเอียด แล้วจะเห็นว่าแต่ละวิธีล้วนมีปัญหาในทางปฏิบัติ และบางวิธีก็เกิดขึ้นได้ยากในสภาพด้วยพัฒนา ขณะนี้ ก่อนที่ประเทศไทยด้วยพัฒนาจะไปไกลถึงวิธีการต่าง ๆ เราอาจพิจารณาถึงการแก้ไขปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการส่งออกให้ดีขึ้นก่อนที่จะถึงการใช้วิธีการที่สูงขึ้นไป เช่น การมีชลประทานที่ดี การเดือก ใช้พันธุ์พืชที่ดี และการผลิตหลากหลาย ๆ ชนิด ตลอดจนเทคนิคในการทำเกษตรกรรม การศึกษาภาวะตลาด การเจรจาทางการค้า การควบคุมคุณภาพและมีความซื่อสัตย์ในการค้าขาย เป็นต้น

3. สาเหตุที่ทำให้ประเทศไทยด้วยพัฒนาในปัจจุบันไม่สามารถพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศได้

ในศตวรรษที่ 19 Sir Dennis Robertson เห็นว่าการค้าระหว่างประเทศเป็น “ตัวจกรของความจำเริญ” และการค้ายังเป็นวิธีซึ่งกระบวนการจำเริญทางเศรษฐกิจสูงส่งจากศูนย์กลางไปยังคืนแคน รอบนอกอีกด้วย ศูนย์กลางอันเป็นจุดรวมของการขยายตัวทางเศรษฐกิจแห่งแรกคือ ประเทศไทยอังกฤษ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในนโยบายการค้าอาจเป็นส่วนสำคัญ แต่ก็มีสถานการณ์พื้นฐานอื่นที่ช่วยบังคับให้เกิด

การเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้การปฏิบัติอุตสาหกรรมนั้นอยู่ไปเกิดในอังกฤษ ซึ่งเป็นประเทศเด็กและมีทรัพยากร้ำภักดีอยู่ไม่กี่ชนิด ฉะนั้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจจึงได้แพร่ขยายไปยังคืนเดนที่ด้อยความเจริญ ซึ่งสามารถผลิตทรัพยากรธรรมชาติหรือสินค้าขั้นปฐมได้ดีและเป็นที่ต้องการของอังกฤษ ทำให้เกิดแรงจูงใจให้ทุนและแรงงานเคลื่อนย้ายจากศูนย์กลางไปยังคืนเดนรอบนอกเป็นการเร่งให้เกิดความจำเริญ ในรอบนอกอีกด้วย ลักษณะของความจำเริญผ่านทางการค้าระหว่างประเทศนี้เองมีผลกระทบต่อประเทศใหม่ ซึ่งเป็นประเทศที่ได้รับความจำเริญโดยการส่งสินค้าขั้นปฐมเป็นสินค้าออก อย่างไรก็ตามความจำเริญทางเศรษฐกิจยังคงเป็นแบบสะสมทวีคูณ คือผู้ที่มีอยู่แล้วก็จะได้รับอีก

ประเทศอุตสาหกรรมเป็นประเทศที่มีรายได้สูง แต่ประเทศไม่ใช้อุตสาหกรรมมีรายได้ต่ำมาก โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 19 เป็นคืนมา การค้าจะซึ่งลงงานอยู่ในคืนเดนที่เจริญแล้ว แต่ยังไร์ก์ตามจุดรวมของความเจริญทางเศรษฐกิจในโลกมักอยู่ในบริเวณอเมริกาเหนือและยุโรปตะวันตก และที่สำคัญก็คือศูนย์กลางแห่งนี้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในแข่งขันของรายได้ขั้นแท้จริงต่อหัว แต่มิได้ส่งความเจริญไปยังส่วนอื่น ๆ ของโลก โดยการเพิ่มของความต้องการที่มีต่อสินค้าขั้นปฐมอย่างสมดั้ดล้นกัน ทั้งนี้ เพราะ

- 1) องค์ประกอบของ การผลิตอุตสาหกรรมในเศรษฐกิจที่เจริญแล้ว กำลังเปลี่ยนจากอุตสาหกรรมเบาๆ มาเป็นอุตสาหกรรมหนัก ซึ่งมีความต้องการในวัตถุคืนน้อยลง
- 2) การใช้วัตถุคืนมีการประทัดมากขึ้นในกิจการอุตสาหกรรม เช่น เอาโลหะที่ใช้แล้วมาใช้ใหม่
- 3) การผลิตอุตสาหกรรมมีแนวโน้มที่จะแทนที่วัตถุคืนธรรมชาติคือการสังเคราะห์ เช่น ยางสังเคราะห์ เป็นต้น

แนวความคิดเกี่ยวกับนโยบายการค้าเสรี

ชนชา หารยานุร (2546, น. 22-23) สรุปว่า นโยบายการค้าเสรีมีผลสืบเนื่องมาจากทฤษฎีการได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) คือประเทศต่าง ๆ มุ่งผลิตสินค้าชนิดที่ตนมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ และนำสินค้าค้างกล่าวมาขายหรือแลกเปลี่ยนกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์จากการค้า แต่เนื่องจากประเทศต่าง ๆ มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทรัพยากรไม่เหมือนกัน จึงทำให้แต่ละประเทศผลิตสินค้าอย่างเดียวกันด้วยต้นทุนที่แตกต่างกัน ฉะนั้นประเทศต่าง ๆ จึงควรเลือกผลิตสินค้าชนิดที่มี ด้วยต้นทุนการผลิตโดยเปรียบเทียบต่ำกว่าประเทศอื่นเพื่อเป็นสินค้าออก และนำมาซื้อสินค้าที่ตนผลิตเองแล้ว มีราคาสูงกว่าที่จะซื้อมาจากต่างประเทศ

นโยบายการค้าเสรีก็คือ การที่รัฐบาลไม่พยายามที่จะเข้ามาแทรกแซงในกิจการค้าระหว่างประเทศ แต่ปล่อยให้สินค้าเข้าและสินค้าออกค้านันไปอย่างอิสระ โดยปราศจากการกีดขวางใด ๆ และหากรัฐบาลมี

ความจำเป็นที่จะต้องเก็บภาษีก็ต้องเก็บเพื่อจุดมุ่งหมายเพื่อการหารายได้เข้ารัฐเท่านั้นซึ่งก็ต้องเก็บในอัตราที่ต่ำที่สุด และมักไม่เก็บภาษีต่อสินค้าเข้าที่สั่งขันวนน้อย หรือเป็นสินค้าที่ไม่อาจผลิตได้ภายในประเทศ และความหลักการแล้วรัฐบาลควรหลีกเลี่ยงการตั้งกฎหมายที่บุกจิกกินไปเพื่อกีดกันสินค้าจากประเทศหนึ่งประเทศใดโดยเฉพาะ แต่จะให้สิทธิแก่ทุกประเทศที่ต้องการค้าขายด้วยโดยการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เช่น การใช้ระบบอัตราภาษีเดียวสำหรับสินค้าประเภทเดียวกัน

การดำเนินนโยบายการค้าเสรีดังกล่าวจะอำนวยประโยชน์ให้แก่ทุกฝ่ายอย่างยิ่ง แต่ประเทศต่าง ๆ ก็ไม่อาจดำเนินการค้าเสรีได้ตลอดไปหรืออย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะมีเหตุผลอื่นที่มีความสำคัญ และมีอิทธิพลบังคับไม่ให้รัฐดำเนินนโยบายการค้าเสรีได้อย่างจริงจัง นั่นคือเหตุผลทางการเมืองและสังคมเข้ามาเกี่ยวข้อง และมักจะเป็นเหตุผลที่อยู่เหนือเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ เช่น เหตุผลที่เกิดจากความรู้สึกในชาตินิยม ที่ว่าการสั่งสินค้าเข้าโดยเฉพาะในจำนวนที่สูง ๆ ก็แสดงว่าประเทศนั้นต้องพึ่งประเทศอื่น ๆ จึงมักหันมาผลิตเองหรือเช่นเหตุผลทางการเมืองที่สืบเนื่องมาจากสงคราม จะเห็นว่าสงครามโลกทั้งสองครั้ง ประชาชนทุกประเทศลำบากมาก เพราะการค้าระหว่างประเทศหยุดชะงัก ทำให้แต่ละประเทศขาดแคลนสินค้าที่จำเป็นที่เคยสั่งจากประเทศอื่น ฉะนั้นหลังจากสงครามยุติลงแล้วประเทศส่วนใหญ่พยายามหันมาผลิตเองมากขึ้น โดยเฉพาะสินค้าที่จำเป็นต่อการครองราชที่หรือแม้กระทั่งความไม่ไว้วางใจต่อการเมืองของโลกก็ทำให้ทุกประเทศพยายามที่จะพึ่งตนเองมากกว่าแต่เดิม ที่สำคัญคือประเทศไทยถูกสาหกรรมซึ่งแต่เดิมเคยซื้อวัสดุคุณภาพดีจากประเทศญี่ปุ่น จึงต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ เช่นการคิดค้นสิ่งที่เปลี่ยนต่าง ๆ อาทิ ยางเทียม ไชเทียม สิ่งนี้ทำให้ประเทศไทยกำลังพัฒนาซึ่งเป็นผู้ผลิตวัสดุคุณภาพดีต้องขาดรายได้จนต้องหันมาผลิตสิ่งต่าง ๆ บ้าง โดยเฉพาะเพื่อทดแทนการนำเข้า จึงเป็นเหตุให้การค้าระหว่างประเทศเพิ่มไม่นานนัก และยิ่งกว่านั้นประเทศต่าง ๆ ก็หันไปใช้นโยบายการค้าไม่เสรีแทนอีกด้วย

แนวความคิดเกี่ยวกับผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีที่มีต่อประเทศไทย

ภาพรวมของข้อตกลงการค้าเสรี (เจริญ คัมภีรภพ, 2547, น.21-33)

(1) ขอบเขตและนัยข้อผูกพัน

การนำประเทศไทยเข้าสู่การจัดระเบียบเศรษฐกิจโลกใหม่ ตามแนวทางระบบทวิภาคีนิยม (Bilateralism) คุณไทยถูกทำให้เชื่อถ้วนวิธีการประชาสัมพันธ์ว่า การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement : FTA) คือ กิจกรรมการทำมาค้าขาย การส่งออก และการลดหย่อนภาษีสินค้าแต่ละประเทศให้เท่ากับศูนย์ อันเป็นกิจกรรมของฝ่ายบริหารที่ได้อำนາจจากการเลือกตั้ง สามารถตัดสินใจได้โดยลำพัง มิได้ต้องมารับผิดชอบในทางการเมืองใด ๆ ซึ่งทัศนะดังกล่าวเป็นแนวคิดที่นำไปสู่การพัฒนาของ

ระบบนิตรัฐ (Legal State) ระบบตรวจสอบด้วยคุณในการใช้อ่านาจ ระบบธุรกรรมนูญนิยม ประชาธิปไตย แบบการนีส่วนร่วม และแนวทางปฏิบัติตามหลักธรรมาภินิยมที่ดี

การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีไม่ใช่เรื่องการขึ้นลงของภาษีหรือการค้าขายอย่างเดียว หากแต่ทุกหมายปลายทางทั้งหมดนั้นอยู่ที่ “อ่านาจอธิปไตยของรัฐ” ซึ่งจะได้รับผลกระทบที่รุนแรงตามมาจากการลงนามของรัฐบาล เพราะในอนาคตต่อไปประเทศไทยจะสูญเสียอ่านาจอธิปไตยทางเศรษฐกิจ การเมือง บางด้านลง ในอนาคตจะมีข้อจำกัดอย่างมากในการบริหารบุคลาศาสตร์และนโยบายที่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมและปัญหาของประเทศ

สำหรับการณ์ประเทศไทยทำข้อตกลงที่มีระบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกัน เช่น อยู่ในรูปแบบสหพันธรัฐ เป็นแคว้นหรือมณฑล ยังกลับทำให้เกิดปัญหาในเขตอำนาจทางกฎหมายมีความซับซ้อนมากขึ้น โดยเฉพาะข้อบทของข้อผูกพันระหว่างประเทศนั้นจะครอบคลุมประเทศทั้งหมด ซึ่งรวมถึงมัตรัฐหรือมณฑลต่าง ๆ ภายในรัฐนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด เพราะมัตรัฐ แคว้นหรือมณฑลบางที่สามารถออกกฎหมายขึ้นมาใช้กับกิจกรรมทางเศรษฐกิจการค้าหรือภาษีได้เอง มีกระบวนการบังคับใช้และวินิจฉัยข้ามเอง เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่การทำข้อตกลงเอฟทีเอของไทยเผชิญอยู่เวลานี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่ทำกับประเทศไทย ซึ่งไม่ได้มีการศึกษาล่วงหน้าเสียก่อนทำให้เกิดปัญหาอยู่สรุคที่สำคัญที่ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบในการเข้าถึงตลาด เพราะคิดปัญหาเรื่องเขตอำนาจทางกฎหมายที่ผู้มีอ่านาจสูงสุดในมณฑลปฏิเสธข้อผูกพันที่รัฐบาลตกลงได้ เช่น สัญญาลงนามไว้ โดยอ้างว่าไม่มีผลผูกพันกับมณฑล

(2) ภาษี (Tariff) และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (non-Tariff barrier: NTB)

2.1 มาตรการทางภาษี

การลดลงของภาษีในสินค้านักจะถูกหันยกขึ้นมากล่าวว่าอยู่เสมอว่าเป็นผลลัพธ์ของการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี และให้เหตุผลว่าคือมีประโยชน์ต่อการส่งออกอย่างไร เมื่อภาษีสินค้าที่จะเข้าสู่ตลาดของประเทศไทยจะถูกลดลงเหลือศูนย์เปอร์เซ็นต์ และคาดการณ์ว่าจะทำให้การส่งออกเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเหตุผลและคำอธิบายจากฐานคิดเช่นนี้ น่าจะบกพร่องไม่ถูกต้องเป็นจริงอย่างที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้เลย และไม่น่าจะนำมาประกอบการตัดสินใจในทางนโยบายได้เลย ทั้งนี้เพราะการเข้าสู่ตลาดสินค้าของตน ผู้ส่งออกผู้ผลไม้ไทยยังต้องเผชิญกับการบังคับให้ต้องจ่ายค่าภาษีอีก ในการจำหน่ายสินค้าอีกหลายระบบ ขณะเดียวกันกับการกระจายสินค้าในจังหวัดเดียวกันกับประเทศไทย เช่น ไปจากประเทศไทยเน้าเสียหาย ก่อนที่จะถูกนำไปขาย ตัวอย่างในการพืชของจีนซึ่งไม่มีการศึกษามาก่อนจึงเข้าด้วย “ทำไปแก่ไป” เหตุผลการตัดสินใจทำข้อตกลงเอฟทีเอกับประเทศไทยซึ่งไม่สัมพันธ์กับสมมุติฐานที่คาดผันไว้ จึงมีข้อกังขา

มากถึงความรอบคอบในการตัดสินใจว่า ได้มีการศึกษาวิจัยดีพอแล้วหรือยังก่อนที่จะเจรจาทำข้อตกลงกับประเทศต่าง ๆ

นอกจากนี้ กรณีการยกเลิกภาระหรือการลดภาระค่าหักจากการนำเข้าให้ลดลงเหลือศูนย์เปอร์เซ็นต์ ยังมีประเด็นเกี่ยวข้องกับความเป็นธรรมในการดำเนินนโยบายอีกด้วย กล่าวคือในทางความเป็นจริงค่าภาษีไม่ได้แสดงถึงตัวเลขการบันลงแต่อย่างเดียวแต่ยังสะท้อนถึงนโยบายและความเป็นธรรมที่รัฐสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้ โดยเฉพาะการนำนโยบายภาษีมาใช้กับการจัดการเศรษฐกิจเพื่อสังคม (Socio-economic) ที่รัฐสามารถใช้เพื่อบรรลุถึงนโยบายที่จะพัฒนาส่งเสริมการผลิตห้องถัง หรือการสนับสนุนและเรียบเรียงการทางภาษีมาประยุกต์ใช้กับนโยบายทางสังคมหรือสิ่งแวดล้อม ได้อีกด้วย หนึ่ง ผลในทางตรงข้าม หากมีการลดภาระหรือยกเลิกภาระที่ทำให้สินค้าจากต่างประเทศไหลลักษากลับ ตลาดภายในประเทศ อันจะส่งผลให้ผู้ผลิตสินค้าในห้องถังอยู่แต่เดิมต้องได้รับความเสียหายจากความสามารถที่ไม่อาจแข่งขันกับผู้ผลิตในต่างประเทศได้

ตัวอย่างที่สามารถอธิบายในกรณีนี้ได้ จะเห็นได้จาก ข้อตกลงเขตทิเบตไทยทำกับประเทศไทยอสเตรเลียที่ลดภาระสินค้าประเภทนม และโภชนาณเหลือเท่ากับศูนย์ ย่อมจะทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและโภชนาณได้รับผลกระทบที่รุนแรงเป็นล้านครัวครัว ถึงต้องสูญเสียอาชีพ เพราะไม่สามารถแข่งขัน กับผู้ผลิตจากประเทศไทยอสเตรเลียได้ จึงแสดงให้เห็นว่านโยบายนี้มีความเชื่อมโยง สัมพันธ์ที่กว้างขวาง กว่าการบันลงของตัวเลข ตัวอย่างเช่นเดียวกันนี้สามารถอธิบายได้อีกจาก สินค้าผักผลไม้จากประเทศไทยที่ติดตลาดไหลลักษากลับสินค้าชนิดเดียวกันกับประเทศไทยไม่ได้ ถึงขนาดต้องถูกบังคับให้ต้องเปลี่ยนอาชีพที่ทำนา愧ว่าร้อย ๆ ปี ไปอย่างจ่าย ๆ เพราะผลกระทบจากการลดภาระทำข้อตกลงเขตทิเบตกับประเทศไทย ซึ่งเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าการลดภาระมีส่วนสัมพันธ์ต่อวิธีวิธีและวัฒนธรรมของคนไทยโดยพอกเหา เหล่านี้ไม่มีโอกาสสรับรู้มาก่อนล่วงหน้า

2.2 มาตรการที่ไม่ใช้ภาษี

ซึ่งจะครอบคลุมกฎหมายการค้าระหว่างประเทศที่มีความสำคัญต่อพิษทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก อาทิ กฎหมายในการผลิต สัดส่วนในการใช้วัตถุดินในการผลิตสินค้า มาตรการทางด้านสิ่งแวดล้อม มาตรการค้านแรงงาน มาตรการทางด้านสุขอนามัยและสุขอนามัยพืชหรือ SPS ซึ่งเป็นกฎหมายกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานสินค้า มาตรฐานวิธีการผลิต ระบุยินในการตรวจสอบ การออกใบอนุรับรอง การขนส่ง วิธีการประเมินความเสี่ยง กฎหมายที่เกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์และการ เปิดตลาดในอุตสาหกรรมอาหาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีมาตรการกีดกันทางเทคนิคที่เกี่ยวกับการค้าใด ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการค้านอกเหนือจากหลักการขององค์การการค้าโลก ก็จะต้องถูกยกเลิกให้หมดด้วย เช่นกัน

ในมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีที่มีความสำคัญและเป็นหัวใจสำคัญอีกประการของข้อตกลงเขตการค้าเสรี ได้แก่ ประเด็นเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งครอบคลุมถึงวิธีวิธีของคน ได้อย่างกว้างขวางมาก โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับปัจจัยสืบของคนเรา เช่น อาหาร ยา ทรัพยากร การศึกษา การใช้อินเตอร์เน็ต เป็นต้น ครอบข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งเป็นครอบข้อตกลงที่มีความอ่อนไหวมากที่สุดสำหรับประเทศไทย เพราะจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับโครงสร้างการผลิตอาหาร ยา ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และภาคการเกษตร

ข้อตกลงการค้าเสรีอาเซียน-จีนและผลกระทบต่อประเทศไทย

เบญจไ ศิลารักษ์, คิงกร นรินทรกุล ณ อุษยา และนันทา สิทธิราช, (2547, น.129-131) ศึกษาพบว่า การที่รัฐบาลไทยเร่งเปิดเสรีกับเงินล่วงหน้าเพียง 3 เดือน โดยอ้างว่าจะทำให้ได้ประโยชน์ก่อนนี้ หลายฝ่ายตั้งข้อสังเกตถึงความเร่งรีบในการลดภาษี 2 รายการคือ ผักผลไม้ ทั้ง ๆ ที่ในวันที่ 1 ม.ค. 2547 ทั้งไทยและจีนก็จะต้องทำการลดภาษีในสินค้าพิเศษคู่กัน ตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน โดยเริ่มนัดภาษีในสินค้าพิเศษคู่กันตั้งแต่วันที่ 1-8 อยู่แล้ว และให้เหลือศูนย์เปอร์เซ็นต์ภายในปี 2548

หลายฝ่ายตั้งข้อสังเกตที่มีต่อการเปิดเสรีก่อนล่วงหน้า คือ รัฐบาลไทยพยายามสร้างภาพให้เห็นว่า นโยบายการค้าของประเทศไทยมีลักษณะเชิงรุกที่เน้นการเปิดเสรีระดับทวิภาคีกับประเทศไทยคู่หางานนี้ ทั้ง ๆ ที่ไทยไม่มีความพร้อมในประเทศในการดำเนินมาตรการที่มิใช่ภาษีมาใช้เพื่อรักษาตลาดภายในของตนเองเลข ซึ่งแตกต่างจากจีนที่มีความพร้อมภายใต้การนำมาตรการที่มิใช่ภาษีมาใช้ปกป้องการนำเข้าภายในประเทศ ไม่ใช่การลงมาตรการในประเทศ เป็นต้น

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด คือ การส่งออกถ้าไปบีจินต้องประสบปัญหาการนำเข้า โดยจีนอ้างว่าตรวจพนสารตกค้าง ดังนั้นบริษัทผู้ส่งออกก็ต้องลำบากเดินทางกลับคืนมา โดยต้องรับรองจากกระทรวงเกษตรฯ งานดึงเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่มลทลเจ้อจีบและเชิงไช้เผาทำลายถ้าไม่ติดมาตราฐาน เป็นต้น สะท้อนให้เห็นว่าจีนมีมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีเข้มงวดกว่าไทยมาก ทำให้การเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากจีนไม่ง่ายเลย

อักษรครร พานิชสาส์น นักวิชาการคณะเศรษฐศาสตร์และกรรมการโครงการจีนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยังให้ข้อมูลที่น่าสนใจอีกว่า ขณะนี้นักธุรกิจจีนไม่ได้รอเก็บเกี่ยวผลผลิตที่ปลายทางในประเทศไทยแล้ว หากแต่เข้ามา “ตกเขียว” โดยตรงถึงต้นทางในเมืองไทยด้วย นอกจากนี้ ยังชี้ให้เห็นว่า การเปิดเสรีก่อนล่วงหน้าเพียง 3 เดือนยังเป็นช่วงที่พื้นดินเก็บเกี่ยวของผลไม้ไทย แต่กลับเข้าสู่ฤดูกาลของผลไม้จีนต่างหาก ดังนั้นภัยหลังวันที่ 1 ค.ค. จึงพบว่าสินค้าที่หลักเข้าไทยเป็นจำนวนมากคือ

แอปเปิล สาลี ลูกแพร์ และกระเทียม กรณีสั่งท่อนให้เห็นถึงความแยกย守ของจินท์มีประสบการณ์สูงกว่าไทยนั่นเอง

คณะกรรมการต่างประเทศ วุฒิสภาองค์ตั้งข้อสังเกตต่อการเร่งเปิดเสรีของไทยว่าเป็นการเปิดเสริมโดยที่ประเทศไทยไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน เช่น เกษตรกรเพียงรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเสรีกับจีน ภายหลังจากที่เปิดเสรีกับจีนเป็นเวลาหลายเดือน ทำให้ไม่สามารถตัดสินใจวางแผนการผลิตได้อย่างเหมาะสม นอกจานี้มาตรการแก้ไขภาคเกษตรก็ทำขึ้นแบบเฉพาะหน้าไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง เช่น โครงการลดพื้นที่ปลูกกระเทียม พืชที่ปลูกทดแทนก็เป็นพืชที่จีนปลูกส่งออกมาอีกประเทศไทย เช่น ผักชนิดต่าง ๆ มันฟรัง เป็นต้น และขึ้นหัวข่าวว่าประเทศไทยมีความพร้อมกว่าไทยมาก เช่น ความพร้อมทางเศรษฐกิจ ด้านเทคโนโลยี อำนวยต่อรองทางการเมือง ดังนั้นการค้าเสรีที่เป็นธรรมจึงเกิดขึ้นได้ยาก

การเปิดเสรีกับจีนในห้วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมาเป็นเพียงแค่ปฐมบทก่อนที่จะมีการดำเนินการค้าเสรีอย่างเต็มรูปแบบ หมายถึงการเปิดเสรีทุก ๆ ด้านกับจีนในอีกไม่ถึง 10 ปีข้างหน้า บทเรียนการค้าที่เกิดขึ้นเพียงแค่เวลาสั้น ๆ สะท้อนชัดว่าการก้าวเดินไปข้างหน้านั้นไม่ง่ายเลย ภายใต้สุนทรพจน์ยั่นสวายหรือผู้นำทั้งสองประเทศไม่ว่าจะเป็นจีนหรือไทย หากจะมองหาความจริงระหว่างบรรทัดเราจะพบว่าผู้ที่ได้ประโยชน์อย่างแท้จริงจากเปิดเสรีหากใช้เกษตรรายย่อย พ่อค้ารายเล็กรายน้อยหรือแม้แต่ผู้บริโภคทั้งคนจีนหรือคนไทย เพราะการค้าเสรีไม่เป็นธรรมเป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนรายใหญ่ของทั้งสองประเทศเสียมากกว่า

ไกรศักดิ์ ชุม Hague (2547, น.72-73) มีความเห็นว่า ประเทศไทยและจีนมีความเหมือนกันตรงที่มีความพยายามสูงมากที่จะพัฒนาตัวเองให้เป็นยักษ์ใหญ่ทางโทรศัพท์ของภูมิภาคนี้โดยเฉพาะในด้านเทคโนโลยีความที่จีนเป็นประเทศที่ไม่ปกติด้านการตั้งราคาดันทุนทางการผลิตเลย ก็อทุกคนไม่เข้าใจว่าทำในจีนถึงทำได้ถูกขนาดนั้น จะนั้นเลยไม่เคยมีใครกล้าสู้กับจีน ตั้งแต่เดือนตุลาคมที่ไทยประกาศใช้ออฟฟิเชียลกับจีน แม้ว่าอัตราการส่งออกของเราราคาจะเพิ่มขึ้นประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ แต่สินค้าจีนที่เข้ามาในไทยเพิ่มขึ้นถึง 300 กว่าเปอร์เซ็นต์ ราคากล้มไม้ไทยในตลาดภาคกลางถูกกาลที่แล้วตกต่ำหนมด อีกที่คือภาคเหนือทั้งหมด ที่ราคากลั่นตัวที่สุดคือแกรนท์ บร็อค โคสต์ ซิง กระเทียม หอมแดง หอมใหญ่ และถั่วลันเตาหวาน ซึ่งเป็นสินค้าของเกษตรผสมผสานและเกษตรกรขนาดเล็กทั้งนั้น ถึงขั้นที่โครงการหลวงกำลังค้นคว้าว่าจะปลูกอะไรอย่างอื่นทดแทน เพราะสิ่งที่ปลูกไม่สามารถแข่งขันกับการทำลักษณะของผักและผลไม้จากเมืองจีนได้

แนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาหรือพัฒนาคน

เอกสารที่ ๘ ๗๙๘ (๒๕๔๕, น.๑๕-๒๕) ได้ศึกษาถึงคุณสมบัติพื้นฐานที่ดีซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทย เพื่อเป็นแนวทางในการต่อยอดการจัดการศึกษาของไทย ดังนี้

ก. ศักยภาพของคนไทย

1) คนไทยซึ่งมีศักยภาพในการเรียนรู้จากความผิดพลาดพร่องเรียนรู้ข้อมูล-ความรู้ใหม่ ๆ และปรับเปลี่ยนความคิดเห็นใหม่ได้ด้วยสิ่งที่มีแรงผลักดันหรือโน้มน้าวที่ทำให้หัวหน้าครูเกี่ยวกับสิ่งที่ดีกว่าเหมาะสมกว่า เรายังคงเรียนรู้ได้เร็วและเปลี่ยนแปลงความคิด-การกระทำของเราได้ในท้ายที่สุด

2) คนไทยพื้นบ้านสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างดี มีความสามารถในการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เหมาะสมแก่เหตุปัจจัยและบริบททางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ด้วยเหตุนี้ คนงานไทย才 ทำงานในต่างประเทศจึงได้รับความนิยมยกย่องทั่วไป

3) คนไทยทุกภูมิภาคมีอุปนิสัยรักษาภูมิปัญญา และมีความพึงพอใจในการทำงานที่ต้องใช้ฝีมือ ประดิษฐ์ งานหัตถศิลป์ งานคัดแปลงต่อเนื่น สร้างสรรค์ และงานคัดแปลงประดิษฐ์คิดกันนวัตกรรมใหม่ ๆ คัดแปลงเครื่องจักรกลของวิทยาลัย เทคโนโลยีต่าง ๆ รวมถึงซ่างฝึมืออิสระทั่วไป อาทิ งานไม้ไผ่ งานหวย งานโลหะ และวัสดุค่าต่ำ ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือหาได้ทั่วไปในตลาด

4) คนไทยทั้งหญิงชายมีความสามารถในการปruzอาหารหลากหลายรูปแบบและรสชาติ มีความริเริ่มที่จะคิดประดิษฐ์อาหารแปลง ๆ ใหม่ ๆ บนพื้นฐานความตัดเจนการปruzอาหารไทยพื้นบ้านภูมิภาคต่าง ๆ ยิ่งกว่านั้นก็ยังสามารถคัดแปลงปรับเปลี่ยนรสอาหารและใช้วัตถุคุณในต่างแดนให้ถูกใจถูกปากคนของวัฒนธรรมอื่น ได้อย่างเหมาะสม จึงไม่น่าแปลกใจที่อาหารไทยได้รับความนิยมแพهหลายทั่วทุกที่ในโลก และเป็นที่ชื่นชอบของชาวต่างประเทศ

5) คนไทยเป็นคนที่นิยมยา草 เป็นกันเอง อิ้ม แย้ม เจริ่น ใส และต้อนรับคนแปลงหน้า คนต่างวัฒนธรรม เพราะเราเป็นเมืองเปิดมาช้านาน บางครั้งถึงกับเอาใจแยกผู้มาเยือนมากกว่าเอาใจคนกันเอง

6) คนไทยมีปฏิภูติ ไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเพื่อความอยู่รอด หรือเพื่อรักษาหน้า หรือเพื่อแลกกับประโยชน์ที่เห็นว่าคุ้มค่า แม้แต่ในทางรัฐประศาสนศาสตร์ก็ปรากฏว่าในยุคฟรั่งเศสอาณานิคม เราคำรงรักษาเอกสารอธิปไตยของชาติไว้ได้ ระหว่างและหลังสงครามโลกครั้งที่สองเรามีขบวนการเสรีไทยทำให้พ้นจากการเป็นประเทศแพ่สังคม เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ เหตุการณ์พฤษภาคมพ ๒๕๓๕ ก็พิสูจน์ว่าเราสามารถพลิกสถานการณ์มาได้

7) คนไทยมีความสามารถในการเรียนรู้ รับเข้า แล้วปรับเปลี่ยนกลืนกับความต้องการต่างๆ เก็บมาสู่วิธีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นพื้นฐานเดิมของเราร霆ได้เป็นรูปธรรมคือ จากการเลือกเอาแต่ช้อนกับส้อมจากเครื่องใช้การกินของฝรั่งที่มีอยู่จำนวนมากหลายชนิดมาใช้กับการกินอาหารไทย ๆ คัดแปลงเครื่องขันต์

กลไกมาทำเป็นเรือหางยาว สามสือเครื่อง รถอีแต่น เครื่องขุคมะพร้าว เครื่องกันกะทิ ไปจนถึงดัดแปลง หุ่นยนต์รากประทัยดามาใช้ในงานอุดสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังดัดแปลงภาษาไทยตามตะวันออก เช่น ภาษาบาลี-สันสกฤต เมมร มาใช้ในภาษาไทย สร้างศัพท์แปลก ๆ ใหม่ ๆ มาใช้ในการสื่อความการให้นิยามความหมายต่าง ๆ และการตั้งชื่อบุคคล สถานที่ และสร้างคำทางวิชาการสาขาต่าง ๆ ดัดแปลง เอารูปแบบและวิธีการจากธรรมเนียมตะวันตกมาปรับใช้สถาบัน ความต้องการและพิธีการที่มีแก่นเป็นไทย

ช. ภูมิปัญญาของคนไทย

โดยเฉพาะในภูมิภาคและท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ ภูมิปัญญาของคนไทยเกิดจากความสามัคคี และประสบการณ์ตั้งสมที่เรียนรู้จากการปรับตัวกับภาระภูมิศาสตร์ ระบบภูมิเวทฯ เทคโนโลยีและบริบททางสังคมวัฒนธรรมอันหลากหลายและมีหลากหลายลักษณะ รวมได้เป็นศาสตร์และศิลป์ที่รอการวิจัยกันครวญและจัดให้เป็นระบบความรู้อย่างต่อเนื่อง ภูมิปัญญาไทยมีพัฒนา มีความต่อเนื่อง มีเกิด มีเปลี่ยนแปลง มีดับสูญ มีเกิดใหม่ มีผลิตขึ้น มีแตกแขนง มีประยุกต์ใช้ในบริบทหรือเหตุปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันก็ยังมีการเกิดใหม่ของภูมิปัญญาไม่หยุดยั่ง และพร้อมกันกับการเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาใหม่ ๆ ของสังคม วัฒนธรรมอื่นมาปะรุงแต่ดัดแปลงและประยุกต์ใช้ในบริบทของเราย่างต่อเนื่องไม่รู้จบ

ค. พลังมหาชนคนไทย

คนไทยมี “พลังสถิต” ที่เฝ้าเรียนเป็นพลังเมียของผู้คนตามปกติ แต่มีเมืองภาวะวิกฤตหรือมีเหตุปัจจัยแรงพอ พลังนี้ก็สามารถอุทิ้งมีอาชญาภาพขึ้นใหญ่ที่เดียว เห็นได้ชัดเจนในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และพฤษภาคม 2535 นอกจากนี้การรวมตัวกันของชาวบ้านเพื่อจัดสวัสดิการของตนเองในรูปของสังฆะ ออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน เครือข่ายแลกเปลี่ยนผลผลิตกันภายในและระหว่างชุมชนในโครงการเศรษฐกิจพอเพียง การร่วมมือกันเป็นกลุ่มก้อนพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม การเรียกร้องสิทธิของชุมชนอันพึงมีพึงได้ และการรวมตัวกันเสวนาระ ประชุม สัมมนา เพื่อร่วมใจกันคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ทำกันอยู่ทั่วไปทั้งในเมือง ทางสีอ และในชนบท “พลังสถิต” ของประชาชนจึงเป็นทุนทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่สังคมเข้มแข็งได้ ถ้ามีการดูแลด้วยความตั้งใจ

ง. พุทธธรรมนำวิถี

พุทธศาสนาโดยแก่นแท้สอนให้คนเราเข้าใจสัจธรรมของธรรมชาติและสรรพสิ่ง สอนให้รู้ เห่าทันชีวิต และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาของมนุษย์ไว้แตกต่างจากวิถีทางการพัฒนาที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้อย่างตรงกันข้าม กล่าวคือ ในขณะที่มนุษย์ระดมເອຫວັດພາກຮູກຍົງປະກອບຍ່າງນາມບໍາຮຸງປະເປົມນຸ້ມີຄຸນກາພານາຕຽບຮູານຄວາມເນື່ອຢູ່ສູງເຊີ່ນ ຕະຫວັດສາຍເຊີ່ນ ແຕ່ນຸ້ມີກົງທີ່ມີຖຸກພິ່ນເຊັ່ນນາກມາຍແລະຂັ້ນຂອນກວ່າ ເດີນ ພຸດທະສາສາສອນໃຫ້ສັບຮະຈັນ ຄວບຄຸມຄວາມຕ້ອງກາງຂອງນຸ້ມີໃຫ້ຢູ່ເພີ່ງຮະຄັນພື້ນຖານແລ້ວນຸ່ງຂັດເກລາຈິຕີໃຫ້ເຫັນແກ່ຕ້ວນນ້ອຍດັງ ໃຫ້ຕ້ວຕານຂອງນຸ້ມີເດີກລົງ ແລະປະເສົ້າສູ່ສູ່ຄົກ “ໄຣຕ້ວຕາ” (ອັນຕົກ) ອູ້ເຜີນ ພາຍໃຈ ຂວາງໂລກແຕ່ສຳພິຈາລາຍາໃຫ້ສຶກແກ່ນຈະພນວ່າ ເປັນກາງກວນກະແສທ່າງໝູຍຸດລາຄູ້ທ່ານຮຽນชาຕີຂອງນຸ້ມີ

และสรรพสิ่ง แล้วถ้าเดินสายกลางทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ มนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งปวงน่าจะอยู่ในโลกนี้ได้อย่างยั่งยืน เพราะคืนน้อยให้เรื่องและแบ่งปันกันด้วยเมตตากรุณา วิถีของชาวพุทธ ได้รับความสนใจจากชาวโลกที่มีปัญหามากขึ้นทุกวัน คนไทยมีทุนทางความคิดและสำเนียงเรื่องนี้อุดးในความเชื่อพื้นฐาน การเปลี่ยนวิถีมาสู่แนวที่เรารู้จักอยู่เดิมและทำให้เกิดผลกระทบจังก์เป็นเรื่องที่น่าจะทำได้ โดยเฉพาะเมื่อทราบว่า ว่าแนวทางการพัฒนาที่เราเคยเลือกเดินผิดอันตรายเป็นทุกข์ยิ่งนัก

อนึ่ง ในบานทุกข์ยาก เพราะมีหนี้สิน ตกงาน ฝึกเคือง และแಡกร้าวทางความคิดอย่างทุกวันนี้ พุทธศาสนาสอนให้เราเข้าใจกฎ ไตรลักษณ์คือ ไม่มีอะไรเท็จแท่นอน ชีวิตนี้โดยเนื้อแท้เป็นทุกข์และอาเจ้าจริงก็หาใช่ตัวตน ไม่ควรขึ้นบันดาลใจมั่นแล้วเอาเป็นยาตายให้เครียดจนเกินไป เพียงเท่านี้ก็มีส่วนให้สติปัญญากลับคืนมา ไม่ทุกข์ร้อนจนเกินไป เข้าใจความเป็นธรรมชาติขึ้นของชีวิต แล้วหนักแน่นพอที่จะรับความจริงแล้วสู่ชีวิตต่อไปได้やすตีปัญญา

เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้เราบำนาญคิดและไตรตรอง ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมแก่พื้นฐานและความเป็นไปได้ของชีวิตคนที่แตกต่างหลากหลายกันอยู่ โดยแก่นแท้ก็ สถาบัตถ์ของกับพุทธธรรมที่เราเข้าใจและเชื่อถือตลอดมา โดยสาระเป็นการถอนทรัพยากรให้คงอยู่และที่เสียหายไปแล้วให้ฟื้นคืนมาเพื่อให้เราได้อยู่พอดี กินพอดี ใช้พอดี และศรีไมตีสังคมอื่นที่เดินทางทุรุ่ยราляетี่สุขของหันมาดูตัวอย่างประเทศไทยว่า กล้าแตกต่างมาเดินตามวิถีที่เป็นของเราเองและอยู่เป็นสุขกว่าเขาที่เป็นได้

เอกสารที่ ๘ ตลาด (2545, น.26-37) จึงได้นำเสนอความคิดเห็นเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาสอดคล้องกับทุนทางวัฒนธรรมของไทยดังกล่าวข้างต้น ดังนี้

(1) จากริบบิลการดำเนินการทางเศรษฐกิจและการเงินในปี 2540 ได้ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่าเป็นเพื่อคนของเรามิได้มีเพียงพ่อ ฉะนั้น เราต้องปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาคนของเราให้เป็นคนเก่งคนดี ให้ได้ โดยจัดลำดับความสำคัญเรื่องการศึกษา การพัฒนาบุคลากร การแก้ไขปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ตำราเรียน-สื่อต่างๆ ประกอบการเรียน และระบบการวัดผลที่ถูกต้องยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ ให้สูงแล้วประหัดอย่างอื่น นอกจากนี้ ควรให้ความรู้ใหม่ๆ แก่ประชาชนผ่านสื่อชนิดต่างๆ ตลอดจนการจัดให้มีการเรียนรู้ของประชาชน โดยการเสวนา ตั้มนานา อบรมปฏิบัติการหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งการคนหาสมาคมและเรียนรู้ขัดเกลาทางสังคม (socialization) ซึ่งเป็นการเรียนรู้ตามอัชญาศัยที่เป็นธรรมชาติของมนุษย์ และนับวันก็ยิ่งมีความสำคัญมากขึ้นทุกขณะ ในโลกยิ่งมูลข่าวสารมีความก้าวหน้ารวดเร็วมากอย่างทุกวันนี้

(2) การจัดกลไกการบริหารให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบทุกระดับในงานค้านศาสนา วัฒนธรรม และศิลปะ ด้วยการสร้างสรรค์ค่อนข้างบนพื้นฐานความเข้าใจสารัตถะของวัฒนธรรมไทยและของสังคมอื่นที่มีอิทธิพลเชื่อมโยงถึงเราอย่างถ่องแท้ ถือหลักเรื่องเรา เมื่อใดแล้วตัวเรียนรู้จากโลก

กายนอกและเรียนรู้เรื่องของเราร่องให้ดีเป็นพื้นฐาน งานวัฒนธรรมอันรวมถึงงานศิลปะจังหวะ เจริญก้าวหน้าบันความเป็นไทย คือ เป็นตัวของตัวเองในประชาคมโลกได้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของ ประชาชนและความมั่นคงก้าวหน้าของประเทศไทย

(3) ควรพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้ถูกทาง การเปลี่ยนแปลงความเป็นสถาบันของราชการไปสู่ ความเป็นอิสระ สามารถบริหารจัดการและพัฒนาสถาบันได้เอง โดยการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐ กำลังเข้า ถูกภาวะความเตียงมาก เมื่อจากการกิจกรรมของมหาวิทยาลัยนี้ โรงเรียนอาชีวะ พลิตคนให้ไปประกอบ สัมมาชีพ แต่เป็นการสร้างสติปัญญาให้บ้านเมือง บัณฑิตมหาวิทยาลัยทุกระดับต้องเป็นคนเก่งและคนดีใน ตัวคนเดียวกัน

อนึ่ง มีแนวโน้มชัดเจนขึ้นว่า เมื่อมหาวิทยาลัยได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระ บริหารจัดการ เอง รวมทั้งเลี้ยงตัวเอง ได้ ผ่อนคลายภาระของรัฐ มหาวิทยาลัยก็จะมุ่งผลิตบัณฑิตสาขาที่ตลาดต้องการ เช่น การเงิน การธนาคาร วิศวกรรม การจัดการ การตลาด แพทย์ เป็นต้น ส่วนสาขาที่เป็นความรู้ดี ๆ ของ มนุษยชาติ เช่น มนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ มนุษยบวิทยา ปรัชญา ศิลปะ หรือความรู้-ความชำนาญเฉพาะ ทาง เช่น ชีวเทคโนโลยี พันธุวิศวกรรม อุตุนิยมวิทยา นิเวศวิทยา ฯลฯ ไม่นิยมเปิดสอน เพราะตลาดไม่ ต้องการ ในที่สุดบ้านเมืองก็จะขาดแคลนผู้รู้ ผู้ชำนาญเฉพาะทางที่บ้านเมืองต้องการกำลังคนไปทำงาน เนแห่งกิจ

ถ้าเห็นถึงความล้าสมัย ไร้ประสิทธิภาพของระบบราชการที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการ และพัฒนามหาวิทยาลัยอยู่ ก็ควรที่จะเปลี่ยนแปลงระบบและวิธีราชการที่เป็นอุปสรรคนี้ ๆ ไม่ว่าจะเป็น งานบริหารบุคคล บริหารงบประมาณ บริหารวิชาการ บริหารวัสดุจัดซื้อจัดจ้าง ฯลฯ ให้มีประสิทธิผลดี ขึ้น ไปรังไสตรวจสอบได้ มิใช่ prerogative มหาวิทยาลัยให้เป็นแหล่งผลิตคนอาชีพต่าง ๆ ตามความต้องการทาง เศรษฐกิจต่างเดียว หรือเปรูปให้ละม้ายคล้ายคลึงสถาบันภาคเอกชนที่ค่านึงถึงแต่ผลกำไร-ความคุ้มทุน หรือมุ่งเดินโดยเป็นที่ตั้ง

คนเหล่านี้เป็นหน้าด้านสำคัญในการรับมือกับกระแสทุนนิยมโลก ขณะเดียวกันก็เป็นกำลัง สำคัญในการพัฒนาประเทศทุกด้าน และถ้าสมนติว่าเราจะเห็นมาเป็นการพัฒนาตามวิธีที่เรากำหนดเอง บนพื้นฐานวัฒนธรรมของเราร่อง การกำหนดคุณมาตรฐานศิลปะทั้งเชิงรับและรุกที่จำต้องอาศัยความรู้ การวิจัย ค้นคว้า การวางแผน และการเสนอกลยุทธ์ของคนเก่งเหล่านี้ การหยั่งรู้ถึงศักยภาพ ภูมิปัญญา พลังอำนาจ ระบบคุณค่า และวิถีชีวิตไทย ก็ต้องอาศัยสติปัญญาและความรอบรู้ของคนเก่งเหล่านี้อีกเช่นกัน การศึกษา ระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญระดับแนวหน้าที่เดียวในการปฏิรูปสร้างบ้านเมืองใหม่ครั้งนี้ โดยเฉพาะใน การกิจพัฒนาคน

(4) วัตรปฏิบัติในการให้การศึกษา ควรนำเอาวัฒนธรรมชาวพุทธที่เป็นบรรทัดฐานอยู่ใน

วัฒนธรรมไทยมาสร้างขึ้นให้เป็นโน้ตคันหรือเป็นระบบคุณค่าที่ปูรุ่งใหม่ ให้เกิดการเรียนรู้ หล่อ ... และบุคลิกฝังให้ทุกคนในประชาคมการเรียนรู้พัฒนาตนเองให้เป็นผู้มี “ตัวตน” เด็ก ไม่เห็นแก่ตัว เรียนง่าย บริโภคอย่างประทัยด้ และรู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมธรรมชาติ และบริบททางวัฒนธรรม เป็นผู้รู้ ผู้ดื่น ผู้เบิกบาน สามารถควบคุมความโกรธ ลง ได้ตามบรรทัดฐานชาวพุทธที่ดี สามารถพิจารณาเหตุ ปัจจัยและผลต่อเนื่องกันของสรรพสิ่งชีวิต เป็นผู้ก่อประดับศีล สามาริ ปัญญา ในการเรียนรู้ทุกอย่าง ในการ ประพฤติปฏิบัติที่ไม่ตึงตู่ในความประน้ำทและเพิ่รแสวงหาความรู้ ความจริง ความดีงามอยู่เป็นนิจ เป็นผู้ ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ แต่ใช้ปัญญาและสติพิจารณาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้โดยรอบรอบปอดหอดหด และในประชา คมการเรียนรู้ให้มีความเอื้ออาทรเกื้อกูลกันและการพัฒนาศักดิ์ศรีกัน มีขันติธรรมต่อความแตกต่างหลากหลาย ระหว่างกันทั้งในประชาคมและต่อโลกภายนอก

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศไทย

แล ดิลกวิทยรัตน์ (2538, น. 333-343) ได้ศึกษาวิวัฒนาการและภาพรวมการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ในประเทศไทย ดังนี้

ทรัพยากรมนุษย์กับการเปลี่ยนเข้าสู่สมัยใหม่ของไทย

แรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยของไทย คือการคุกคามจากมหาอำนาจ ทุนนิยมอุตสาหกรรม เช่นเดียวกับญี่ปุ่น กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยตือ ชนชั้นสูงอันได้แก่ เจ้านาย-ขุนนาง เช่นเดียวกับญี่ปุ่น แต่ที่แตกต่างกันก็คืออุดมุ่งหมายของการเปลี่ยนแปลงในสมัยรัชกาลที่ ๕ นิใช้การเปลี่ยนแปลงรูปแบบความสัมพันธ์ทางการผลิตระหว่างชนชั้นเจ้านายกับไพร่ท่าสในระบบศักดินา ไปสู่ความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานกับทุน ภายใต้กรอบของระบบทุนนิยมการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สมัยใหม่ ของไทยเป็นอุบัตรักษาเอกสาราให้พ้นจากการครอบครองของมหาอำนาจตะวันตก ด้วยการสร้างความเป็น ปีกแผ่นหนึ่งเดียวของสถาบันการปกครองส่วนกลาง เพื่อประกันการปฏิบัติตามข้อตกลงกับชาติที่เป็นภัย คุกคามประเทศไทยอยู่ในเวลานี้

ดังนั้นแทนที่สังคมขณะนี้จะต้องการทรัพยากรที่จะไปเสริมสร้างระบบความสัมพันธ์แบบใหม่ ดังเช่นในกรณีของญี่ปุ่น อันได้แก่ผู้ประกอบการและแรงงานรับจ้าง ประเทศไทยกลับต้องการบุคคลที่มี คุณสมบัติที่จะรักษาอำนาจระบบทุนเดิม ความสัมพันธ์แบบเดิมที่มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพยิ่งกว่าเดิม กลุ่มนบุคคลเหล่านี้คือข้าราชการหัวสมัยใหม่ที่กลับมาซ่อนราชการ ผนึกอำนาจจากหัวเมืองเข้าสู่ส่วนกลาง ในกระบวนการที่ผ่องเรียกว่า Internal Colonialism กล่าวให้ชัดก็คือ รัฐไทยเลือกวิธีที่จะรอดพ้นจากการตก

เป็นเมืองขึ้นของประเทศไทยที่มีจำนวนมากกว่าด้วยการเอกสารรัฐหรือหัวเมืองที่มีจำนวนน้อยกว่าเป็นเมืองขึ้นตามนโยบายปฏิรูปราชการแผ่นดินนั้นเอง

เมื่อรูปแบบสังคมและเป้าหมายการเปลี่ยนแปลงเป็นเช่นนี้ กระบวนการผลิตทรัพยากรุ่น弩ย์ ก็ย่อลงตอนสนองความต้องการดังกล่าว นั่นคือการสร้างรากฐานการที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ การศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาชั้นสูงในช่วงการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นไปเพื่อการผลิตกลไกอำนวยการ ให้อำนาจรัฐหรือ ชาราชการเป็นหลัก นอกจากเป้าหมายแล้วการศึกษาซึ่งดำเนินการโดยรัฐบาลหากเบริกนทีบันกันการเปลี่ยนแปลงในยุโรปช่วงศตวรรษที่ 13 พ่อค้าเป็นกลุ่มที่พยายามช่วยชิงบทบาทการจัดการศึกษาไปจากวัด ในกรณีของไทยที่คุณจะค้าขายกัน กล่าวคือรัฐ ได้กล้ายเป็นผู้จัดการศึกษาแทนวัดเหลืออยู่ก็แต่สถานที่ที่ใช้ศึกษาหรือโรงเรียนเท่านั้นที่ขังตอกอยู่กับวัด แต่ที่ต่างกับยุโรปก็คือ เมื่อทางของการศึกษาที่เปลี่ยนไปจากศีลธรรมการกล่อมเกลาจิตใจ ไม่ได้เปลี่ยนไปสู่ความรู้ความสามารถในการการค้า หากแต่ให้เป็นพลเมืองดี อ่านออกเขียนได้และจะรักภักดีต่องบ้านเมือง ประเด็นนี้สำคัญมาก การออกแบบราชบัณฑุรัฐคือประณีตศึกษามีอี พ.ศ. 2454 ที่เป็นไปเพื่อรักษาความมั่นคงของระบบสิ่งก่อที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยความรู้ใหม่ ๆ นโดยภายในหรือคดีที่ใช้ในการพัฒนาการศึกษาของชาติซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความมั่นคงจนกระทั่งปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม แม้สังคมไทยจะขาดพลวัตรที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางการผลิตดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่พังพลั้กดันจากภายนอกกีเข้ามาพลั้กดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นับตั้งแต่ตนศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา กระแสการขยายตัวของระบบทุนนิยมนิยมอุดสาหกรรมได้ขยายปัจจัยผลลัพธ์สู่บริเวณรอบนอก ของทวีปยุโรปภายใต้กระบวนการล่าอาณาจักรไม่ว่าจะเดินทางหรือไม่ก็ตาม กระแสนี้ได้ทำให้ประเทศไทย ทุนนิยมอุดสาหกรรมได้เข้ามาสถาปนาความสัมพันธ์แบบทุนนิยมขึ้นในสังคมไทย ด้วยการที่รัฐอนรับ กรรมสิทธิ์ในที่ดินและแรงงาน

นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 หลักทฤษฎีการของคณารายภูรนับเป็นความมุ่งหมายครั้งแรกของรัฐไทยที่จะพัฒนาหลักการผลิตให้เป็นอุดสาหกรรมภายใต้ความสัมพันธ์แบบทุนนิยม ซึ่งนำไปโดยรัฐในเวลาต่อมา นับว่าได้มีส่วนกีดกันการเดิบ โถอย่างเป็นอิสระของธุรกิจเอกชนอันเป็นที่มาของอุปสงค์ต่อแรงงานภาคทุนนิยมเป็นเวลาหวานกว่า 70 ปี การขาดบุคลากรทางธุรกิจในการบริหาร อุดสาหกรรมเป็นผลปรากฏชัดเจนในรูปความล้มเหลว โดยทั่วไปรัฐวิสาหกิจที่อยู่ได้ก็ด้วยความช่วยเหลือในทางการบริหารของพ่อค้าจีน ปัญหาดังกล่าวคำรงอยู่และรุนแรงขึ้นเป็นอัตราส่วนกับการขยายตัวของธุรกิจภาคเอกชนจนกระทั่งปัจจุบัน

ในระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ไม่สามารถตอบสนองตลาดแรงงานได้ทันความต้องการ การผลิตบุคลากรชนิดต่อยอดกีเกิดขึ้นเช่นเดียวกับการผลิตทางอุดสาหกรรมในประเทศไทย นั่นคือการจัดหลักสูตรอบรมระยะสั้น โคงสถาบันการศึกษาที่เป็นทางการ สมาคมวิชาชีพ เช่น สมาคมการบริหารงานบุคคลแห่งประเทศไทย รวมทั้งบริษัทธุรกิจจัดอบรมต่าง ๆ อย่างไรก็ตามการผลิตบุคลากรชนิดนี้ยังไม่

สามารถทำให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง การอบรมระยะสั้นช่วยสร้างบรรยายการให้ผู้เข้ารับการอบรมกุญแจปัญหาและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้บ้าง แต่ไม่สามารถถวายภารณ์และแก้ไขปัญหาโครงสร้างของระบบที่ค้ำร่องอยู่ได้ ด้วยไม่มีการศึกษาในเชิงวิชาการอย่างเป็นระบบ ไม่มีการทำงานวิจัยและเผยแพร่องค์ความรู้ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาระบบแรงงานสัมพันธ์ และกระบวนการผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่สอดคล้องกับพื้นฐานสังคมไทยและใช้ได้ในสังคมปัจจุบันจึงไม่เกิดขึ้น

สรุปและเสนอแนะ

การผลิตทรัพยากรมนุษย์เพื่อตอบรับความต้องการเปลี่ยนไปสู่ระบบทุนนิยมอุดสาหกรรมของไทย เป็นไปอย่างเรื่องช้า แม้รัฐจะได้มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงเจ้าสู่สมัยใหม่มาตั้งแต่ต้นศตวรรษนี้ และการปฏิรูปการศึกษาที่เป็นส่วนหนึ่งของการบูรณาการปฎิรูปดังกล่าว แต่จุดมุ่งหมายของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไม่ใช่การเคลื่อนไปสู่ความสัมพันธ์แบบทุนนิยมที่มีธุรกิจการค้าเป็นหลัก ตลาดแรงงานจึงไม่ใช่ตลาดของแรงงานธุรกิจหากเป็นตลาดแรงงานข้าราชการ นโยบายและสถาบันการศึกษาในช่วง 100 ปีแรกของการปฏิรูปการปกครองจึงไม่ได้มุ่งผลิตบุคลากรป้อนระบบตลาดเอกชนและภาคเศรษฐกิจทุนนิยมแต่อย่างใด แม้หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 รัฐมีความตั้งใจจะพัฒนาอุดสาหกรรมขึ้นเป็นหลักทางเศรษฐกิจของประเทศไทย แต่รัฐก็ไม่มีมาตรการผลิตบุคลากรเพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว ผิดกับกรณีของเยอรมนีและญี่ปุ่นที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบกว้างขวางเป็นรูปธรรมอย่างยิ่ง ซึ่งมีผลให้การเปลี่ยนแปลงที่ทำโดยรัฐได้สร้างผลกระทบให้เกิดการถ่ายทอดไปสู่เอกชนอย่างได้ผล และสถาปนาขึ้นในสังคมอย่างถาวร การผลิตบุคลากรป้อนความต้องการของธุรกิจเอกชนเกิดขึ้นโดยภาคเอกชน โดยเฉพาะโรงเรียนและสถาบันการศึกษาเอกชนหลังศตวรรษปี พ.ศ. 2500 ที่มีการขยายของการลงทุนภาคเอกชนเป็นอันมาก อย่างไรก็ตามบุคลากรในระดับสูงโดยสถาบันอุดมศึกษาของรัฐยังคงไม่สามารถตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ พัฒนาการของวิทยากร โดยเฉพาะการบริหารทรัพยากรมนุษย์ซึ่งคงจำกัดอยู่กับการลอกเลี้ยงโดยขาดการพัฒนาขึ้นจากภูมิหลังทางสังคมของไทยเพื่อให้มีฐานรากที่มั่นคงและเป็นระบบที่ใช้งานได้ในระยะยาว

จากประสบการณ์ที่ผ่านมา รัฐมีบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อตลาดธุรกิจเอกชนต้านมาก ไม่ว่าจะเทียบกับประเทศไทยที่เร่งรัดพัฒนาอุดสาหกรรมหรือเทียบกับความต้องการแรงงานที่เป็นอุปสงค์ต่อเนื่อง จากการขยายตัวของภาคธุรกิจเอกชนโดยเฉพาะในช่วงหลังปี พ.ศ. 2500 ความไม่มีบทบาทดังกล่าวปราศจากทั้งกระบวนการศึกษาที่เป็นทางการและกระบวนการผลิตทรัพยากรมนุษย์ระยะสั้นหรือเฉพาะกิจ เช่น การอบรมพิเศษต่าง ๆ แม้ในระยะหลังนับตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา รัฐจะได้กล่าวถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์แต่ก็ไม่ปราศจากว่ามีการกระทำใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญในการผลิต

บุคลากรเพื่อป้อนตัวค่าเอกสาร สำหรับกระบวนการผลิตทรัพยากรมมุขบ่อมกระบวนการศึกษา ก้าวให้มีการ ปริเริ่มพัฒนาฝีมือแรงงานชั้นในกรรมแรงงาน และการอบรมระยะสั้นในศูนย์เพิ่มผลผลิตในกระบวนการ ครอบคลุมคนจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับความต้องการของตลาดแรงงาน ข้อจำกัดสำคัญคงมาจากลักษณะ การบริหารที่เป็นราชการซึ่งขั้นแบ่งโดยสิ้นเชิงกับการสร้างบุคลากรให้กับเอกสาร นับตั้งแต่ความคล่องตัวต่อ การตอบสนองอุปสงค์ของตลาด ความทันสมัยของอุปกรณ์และหลักสูตร ตลอดจนห้ามทิ้งการให้บริการ กับหน่วยงานที่ต้องการ

ในการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและหลากหลายตามกระแส โลกกว้างในปัจจุบัน สังคมไทยจะต้องขับเคลื่อนไปด้วยกันในด้านนี้เพื่อจัดการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ดังนี้

1. ปล่อยให้ระบบการศึกษาหาดูดจากการของรัฐหรือการถูกกำหนดให้ตอบสนองอำนาจ ส่วนกลาง โดยขาดความยืดหยุ่นและหลากหลาย ที่สำคัญคือให้ระบบการศึกษารับใช้สังคมและชุมชนที่มี ผลประโยชน์ต่างกันรวมทั้งกลุ่มธุรกิจเอกชน ในกรณีรัฐจะต้องลดทำที่การมองกระบวนการศึกษาในฐานะ กลไกอำนาจ และฐานะเครื่องมือรักษาความมั่นคงเนื่องจากบริบทต้องถ่วงด้วยภาระทางภาษาก็ต้องลดบทบาท ในทางการควบคุมให้เหลือเพียงบริการและประสานงาน เปิดทางให้สถาบันการศึกษาเอกชนเข้ามามี บทบาทในทางการผลิตบุคลากรในทิศทางที่ตลาดต้องการให้หลากหลายขึ้น

สำหรับระดับมหาวิทยาลัยนี้ เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาตอบสนองความต้องการของตลาดให้ ตรงและรวดเร็ว การจัดการบริหารให้อ่ายน้อยกระบวนการราชการเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะจะเกิดผลการ เปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่อง นับตั้งแต่การจัดหลักสูตร วิชาสอน รวมไปถึงระบบฐานข้อมูลการศึกษา ที่สะท้อนนุสบาค่า ตลาดของทรัพยากรและคุณค่าที่มีต่อสังคม

2. สำหรับการพัฒนาทรัพยากรนอกรอบการศึกษาที่เป็นทางการ รัฐจะต้องตอบสนองหัวข้อ และความต้องการของตลาดแรงงานแบบต่อข้อคิดซึ่งมีความจำเป็น การพัฒนาแบบนี้จะต้องเน้นหนัก ประสบการณ์ในทางปฏิบัติ ซึ่งขึ้นอยู่กับความทันสมัยของเครื่องมือและบุคลากรอีกนั้นเป็นข้อจำกัดอย่าง สำคัญของการพัฒนาฝีมือแรงงานที่ดำเนินโดยรัฐบาลดูด

เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงให้พ้นไปจากข้อจำกัดดังกล่าว รัฐจะต้องเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้วย การดำเนินการการสร้างคนให้กับภาคเอกชนให้มากที่สุด โดยอาศัยตระรุกะที่ว่า ผู้ใช้จะต้องเป็นผู้ผลิต คนป้อนความต้องการที่หลากหลายของภาคเอกชนได้ครบถ้วน นอกจากระบบพื้นฐานให้เท่านั้น ในการ เปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ดังกล่าวรัฐจะต้องอาศัยมาตรการทางการคลังเข้าช่วยสนับสนุน เช่น การลดภาษี

อาการ และการให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการที่เอกชนทดลองจัดโครงการศึกษา และพัฒนาฝีมือแรงงานให้กับลูกจ้างตน ทั้งที่อยู่ในสถานประกอบการและที่จะเข้าสู่ความต้องการของบริษัทในอนาคต

นอกจากโอนภาระให้เอกชนโดยตรงดังกล่าวแล้ว รัฐยังควรทำความร่วมมือกับภาคเอกชนโดยผ่านองค์กร เช่น สมาคมผู้ประกอบการอุตสาหกรรม หอการค้า และสมาคมในสาขาอาชีพอื่น ๆ ร่วมกับผลิตบุคลากรตามความต้องการของสาขาอาชีพนั้น ๆ แทนที่จะดำเนินไปโดยเอกสาร เช่น อาศัยโรงงานและหัวหน้างานในสถานประกอบการนั้น ๆ ในกรณีที่ทรัพยากรดังกล่าวว่างวันจากการใช้งานประจำ โดยรัฐออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วน

3. สร้างความสามารถในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้กับประชาชนแต่ละครอบครัว การขาดแคลนแรงงานฝีมือในประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากรที่มีการศึกษาต่ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากการยกงานเป็นสำคัญ ยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมในส่วนที่เกี่ยวกับแรงงานที่ผ่านมาคือการควบคุมค่าจ้างให้ค่าโดยผ่านการตัดสิทธิการเรียกร้องขอปรับปรุงค่าจ้าง สร้างศักดิ์ของลูกจ้าง การควบคุมราคาข้าวให้ต่ำลงที่ ทั้งสองประการนี้หากันเป็นการควบคุมรายได้ของทั้งกรรมกรและชาวไร่ ชาวนาไม่ให้มีความสามารถในการส่งเสียลูกให้ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาภาคบังคับ การเลิกยุทธศาสตร์การส่งเสริมการลงทุนด้วยการใช้ค่าแรงงานถูกเป็นตัวล่อ ใช้นโยบายกระดับรายได้ ลูกจ้างทั้งที่เกี่ยวกับการพัฒนาฝีมือแรงงานและการอุดหนุนด้วยมาตรการเพิ่มรายได้แท้จริงในรูปสวัสดิการและการอุดหนุนลูกจ้างและเกษตรกร จะเป็นการโอนภาระความรับผิดชอบต่อเด็กนุนทางสังคมของรัฐในด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานไปสู่ประชาชนแต่ละครอบครัวให้สามารถระดับการศึกษาของสมาชิกในครอบครัวให้สูงขึ้นได้

แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของประเทศไทย

ธิรบุษ พุญมี (2547, n.70-97) ได้กล่าวถึงแนวคิดเพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของประเทศไทยโดยเน้นในส่วนปรัชญาหลักคิด คือคำนึงความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงในโลก ชุดอ่อน จุดแข็งของประเทศไทย ปรัชญาของสังคมการเมือง และเป้าหมายว่าต้องการให้ประเทศไทยไปในทิศทางใด โดยมี 7 เป้าหมาย 10 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

เป้าหมาย

1. เป็นสังคมแห่งสิทธิและเสรีภาพ และเป็นสังคมเปิดของข้อมูลข่าวสาร สิทธิเสรีภาพเป็นทุนทางการเมืองสำคัญที่สุดที่เราสร้างมานาน การปฏิบัติในการใช้สิทธิอำนวยางประชาชนทุกระดับจะนำไปสู่การเพิ่มทุนเศรษฐกิจสังคมโดยปริยาย เราควรมีเป้าหมายขยายสิทธิผู้บริโภคให้เป็นจริงภายใน 4 ปี สิทธิอัตลักษณ์ ชุมชนและวัฒนธรรมภายใน 5-10 ปี

2. ให้ประเทศไทยมีความยุติธรรมทางสังคมเพิ่มขึ้น ควรตั้งเป้าลดช่องว่างและลดปัญหาความยากจนให้ได้อย่างเห็นหน้าเห็นหลังภายใน 10 ปี

3. ทุ่มเททรัพยากรทุกส่วนของประเทศไทยให้กับการสร้างความรู้ในระดับตั้งแต่รากหญ้าขึ้นมาจนถึงขั้นสูงภายใน 10 ปี ขณะเดียวกันก็ยกระดับความรู้ขั้นสูงของ “เศรษฐกิจความรู้” “เศรษฐกิจของบุคลิกภาพ” “เศรษฐกิจของจิตใจ” “เศรษฐกิจของความหลากหลาย” “เศรษฐกิจแห่งเอกลักษณ์” “เศรษฐกิจแห่งวัฒนธรรม” “เศรษฐกิจนิเวศน์” และ “เศรษฐกิจสุขภาพ”

“เศรษฐกิจแห่งความรู้ (knowledge economy)”

ปีเตอร์ ดรักเกอร์ อธิบายว่า สังคมแห่งความรู้เป้าหมายในการใช้ความรู้เพื่อเพิ่ม สร้าง ขยายความรู้เอง ไม่ใช่เพื่อทำอะไรให้มุ่ย ความรู้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ขนาดไปกับทุนและแรงงาน ซึ่งเรียกว่าสังคมแห่งความรู้ (knowledge society) เขายังว่า ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งของการ ตลาด ระบบเศรษฐกิจจะไม่ใช่ระบบของการผลิตและการกระจายสิ่งของเป็นหลัก แต่เป็นระบบการผลิต และกระจายความรู้

Schafft สรุปว่า 5 ภาคเศรษฐกิจความรู้และบริการที่จะขยายตัว คือ

- 1) คนอาชีพสร้างสรรค์ (creative) ตั้งแต่นักวิจัยและพัฒนา ไปจนถึงนักออกแบบแฟชั่น
- 2) ผู้จัดการองค์กร (organization workers) เพราะงานประเภทงานจัดการองค์กร งานอ่านวายการ ต่าง ๆ เช่น การคุ้มครองสุขภาพและกิจกรรมบันเทิง เหล่านี้ยังต้องใช้มุ่ยทำไม่ใช่เครื่องจักรกล

- 3) ผู้ทำงานเชิงสังคม (social workers) ตั้งแต่งานที่ปรึกษาคนดีผู้ที่เรียกว่า ผู้รักษา (carers) คือ ที่ปรึกษา ทนายความ จนถึงผู้บำบัด โดยใช้กลิ่นหอม (aroma-therapists)

- 4) เจ้าหน้าที่เทคนิคและนารุณรักษาจักรกลต่าง ๆ ตั้งแต่ช่างห่อประปา วิศวกร จนถึงเจ้าหน้าที่สนับสนุนเทคโนโลยีข่าวสาร

- 5) งานพัฒนาอย่างยั่งยืน ตั้งแต่กีฬา ออกกำลังกาย จนถึงกิจกรรมเชิงวัฒนธรรม ยิ่งผู้คนเพิ่มเวลา พักผ่อน กิจกรรมด้านนี้ก็จะต้องพัฒนาให้ดีขึ้นตามไปด้วย

มานูเอล คาส泰ลล์ (Manuel Castells) ที่มองเห็นเดียวกันว่า เศรษฐกิจใหม่ของโลกข้อมูล ข่าวสารมีลักษณะเป็นโลกาภิวัตน์ เพราะกิจกรรมสำคัญของ การผลิต การบริโภค และการหมุนเวียนของ ส่วนต่าง ๆ อาทิ ทุน แรงงาน วัตถุคิน การจัดการ ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี (ตลาด) จะถูกจัดการในระดับ โลก แต่ที่สำคัญคือมีลักษณะเป็นเครือข่าย เขายังอธิบายว่า มนุษย์จะเกิดขึ้นจากการมีนิเวศกรรมและนิเวศธรรม จะเกิดขึ้นต้องมีการวิจัยเพื่อสร้างความรู้ใหม่ เพื่อกันハウตุประสงค์ที่เฉพาะเจาะจงยิ่งขึ้น และความสามารถในการใช้ข้อมูลเพื่อการปรับตัวภายในองค์กรและยึดหยุ่นต่ออุทธรณ์ภัยนอก

“เศรษฐกิจแห่งจิตใจ (economy of mindfullness)”

เมื่อโลกให้ความสำคัญกับภาระนานาธรมและถือว่าเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจ ดังนั้น ภาระนานาธรมอะไร ก็สามารถเปลี่ยนเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ถ้าเข้าใจการจัดการกับมัน หนึ่งในนั้นก็คือ ลักษณะเฉพาะหรือหลากหลายทางวัฒนธรรม สังคมต่างมีลักษณะเฉพาะของตัวเอง ถ้าเราเข้าใจประเด็นนี้ จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจได้ อาทิ สังคมญี่ปุ่นเน้นกลุ่ม สังคมตะวันตกเน้นการมอง การสังเกต ให้ความสำคัญสูงกับตัวตน ความเป็นวิบัติ แต่สำหรับสังคมไทยให้ความสำคัญกับจิตใจ พื้นฐานข้อเด่นนี้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการ การท่องเที่ยว การจัดการให้มีมูลค่าเพิ่มได้

“เศรษฐกิจแห่งความวางใจ (economy of trust)”

เป็นอีกส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจแบบใหม่เพื่อความวางใจจะมีความสำคัญมากขึ้น ในทางสังคม วิทยาทฤษฎีหลังสมัยใหม่ ความจริง (truth) ไม่ใช่สังธรรมสูงสุดที่มีหนึ่งเดียวแต่มีหลายแบบ ขึ้นกับบริบท วัฒนธรรม บุญม่อง ความจริงซึ่งมีหลากหลาย Ulrich Beck อธิบายว่า ในโลกแห่งความเสี่ยง แม้คนจะใช้ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแต่ก็จะไม่วางใจ เพราะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีได้สร้างผลเสียมาก มีลักษณะเป็น โลกเฉพาะของผู้เชี่ยวชาญที่ไว้ใจ ไว้ความคิดเรื่องจิตวิญญาณ เช่น คนยังไม่ยอมรับการตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) ไม่ยอมรับนิวเคลียร์ เพราะเกรงว่าจะเกิดผลข้างเคียง ดังนั้นในโลกแห่งความเสี่ยง ความวางใจซึ่ง ขึ้นกับความสำคัญ นอกจากนี้อนาคตมีความหมายใหม่และซับซ้อนมากขึ้น Beck จึงให้ความหมายของความ วางใจว่า คือ กลไกที่ลดความซับซ้อนความไม่แน่นอน ส่วน Anthony Giddens อธิบายว่า จุดเริ่มของการ วางใจมาจากการเสี่ยงในความสัมพันธ์ทางการค้า ซึ่งหลักธรรมทางศาสนามีความสำคัญอย่าง ความ วางใจซึ่งให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจในการเชื่อมโยงกับอนาคต การอยู่รอดต้องมีความวางใจซึ่งเป็นเรื่อง ประสบการณ์ความรู้สึก ถ้าไม่มีสิ่งนี้เราจะรู้สึกทุกข์ใจอย่างรุนแรง

ในภาวะที่มีความเสี่ยงสูง บุคคล องค์กร สถาบัน ที่สร้างความวางใจให้มากก็จะได้ผลตอบแทน มาก การจัดระดับความไว้วางใจซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ISO สถาบันจัดระดับความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นเรื่อง การเมืองของความวางใจ เพราะองค์กรที่ผูกขาดการจัดระดับความน่าเชื่อถือที่ผ่านมาจะหันว่ามี ผลประโยชน์แฝง ดังนั้นประเทศไทยที่สาม ภาคประชาชน สังคม ภาคประชาชน จะต้องสร้างกลไกขึ้นมา ประเมินสถาบันดังกล่าวด้วย

4. สร้างสังคมที่มีความสามารถในการເຄารพชื่นชมความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ระบบมิเวศน์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ชั้นสูง ชั้นล่าง วัฒนธรรม popular ของไทยและของนานาชาติให้ได้ภายใน 10 ปี เนื่องจากสังคมไทยจะเป็นพุทธสังคมไปเรื่อยๆ ควรพัฒนากลไกในการแก้ไขความขัดแย้ง ความคิด ความเชื่อ ฯลฯ ให้ได้โดยรวดเร็ว

5. สร้างสังคมแห่งสุขภาพที่ดี มีสปอร์ตชุมชน มีสภาพวัฒนธรรมและนิเวศน์ที่ดีโดยให้ข้อมูลลับมา เกี่ยวกับต่อการพัฒนาเศรษฐกิจด้วย

6. สร้างสังคมที่ก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมศาสตร์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม
 7. สร้างความร่วมมือความสัมพันธ์ เศรษฐกิจการเมืองกับประเทศเพื่อนบ้านที่อ่อนนุ่มเปิดกว้าง
- ร่วมกัน ดำเนินนโยบายต่างประเทศที่เป็นตัวของตัวเองอย่างแท้จริงภายใน 10 ปี

ยุทธศาสตร์

ในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ควรดำเนินยุทธศาสตร์เพื่อความยั่งยืน 10 ประการ ดังนี้

1. จุดแข็งของคนไทยในมิติที่หลากหลาย คือการมีบุคลิกอิสระ ใจเอื้อเพื่อ อดทน จึงควรพัฒนาเศรษฐกิจของบุคลิกภาพ เศรษฐกิจของจิตใจ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่ยั่งยืนของเศรษฐกิจบริการ ประเทศไทยมีจุดแข็งในการเตய์คร ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศิลปะ และธรรมชาติ เป็นจุดเด่น ไม่ใช่แค่ “เศรษฐกิจของความหลากหลาย” “เศรษฐกิจแห่งเอกลักษณ์” ซึ่งเน้นลักษณะเฉพาะด้วย เอกพัฒนา เนพะถิ่น “เศรษฐกิจแห่งวัฒนธรรม” และ “เศรษฐกิจนิเวศน์” ทั้งหมดจะทำให้เรื่องห้องเที่ยว การผลิตสินค้า และบริการต่าง ๆ มีคุณค่ามากขึ้น

เศรษฐกิจแห่งความหลากหลายนี้จะช่วยสร้างคุณภาพเศรษฐกิจแบบมาตรฐานเดียวซึ่งครอบจ้ำโดยตัววันต่อวัน นอกจากนี้ ปัจจุบันเป็นโลกของความเสี่ยงและความซับซ้อน ความวางใจและเศรษฐกิจของความวางใจจะมีความสำคัญ ซึ่งเราควรเร่งสร้างมาตรการ มาตรฐาน สถาบันองค์ความรู้มารองรับ “เศรษฐกิจความรู้การศึกษา” ก็มีความสำคัญที่เราคาดแต่สร้างสรรค์ขึ้นมาได้ ชิรุบท บุญนิ ได้เคยชี้แจงว่า “เศรษฐกิจความรู้การศึกษา” ไม่ได้เน้นมากขึ้นคือ กลุ่มการห้องเที่ยว อาหาร แฟชั่น อัญมณี งานฝีมือ 藝術 สถาหกรรมวัฒนธรรม เอกลักษณ์ อุตสาหกรรมเพื่อสภาพแวดล้อม อุตสาหกรรมเพื่อสุขภาพ การแพทย์ พยาบาล ภูมิปัญญาสุขภาพของตัววันออก อุตสาหกรรมสมุนไพร ฯ เทคโนโลยี การแพทย์หรือชีวภาพที่เหมาะสมที่มีมนุสก์สูงด้วยก็ได้ นอกจากนี้ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา ก็ได้ศึกษาให้คนไทยรุ่นหนุ่มสาว มีทักษะเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น ซึ่งจะมีค่าต่อระบบเศรษฐกิจต่อไป ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของตัวเอง ต่อการเป็นประเทศที่มีผลผลิตเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการที่มีมนุสก์เพิ่มระดับกลาง ๆ ไม่ใช่ระดับสูง เราจึงอยู่ร่วมกับเพื่อนบ้านที่ระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน และมีปัญหาเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างสูง ซึ่งจะต้องให้เศรษฐกิจไทยมีโอกาสก้าวร่วมไปในระดับใกล้เคียงกับเพื่อนบ้านมากกว่าที่จะก้าวโดยลำบากไปได้ด้วย ๆ

2. ยกระดับการใช้ความรู้เชิงข้อมูลข่าวสารเป็นความรู้ในระดับสร้างความก้าวหน้าที่ยั่งยืน โลกปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสาร จนกล่าวกันว่าเศรษฐกิจอนาคตจะเป็นเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความรู้หรือข้อมูลข่าวสาร (information knowledge based economy) ประเทศคือเรื่องการศึกษาวิจัย ขาดวัฒนธรรมการอ่านและการเรียนรู้ การมองปัญหาอย่างหมายคือสร้างความเห่อให้ทุกหมู่บ้าน/ครัวเรือน มีมือถือ คอมพิวเตอร์ เชื่อมอินเตอร์เน็ตโดยอ้างเพื่อเข้าถึงข้อมูล การสร้างอนาคตประเทศไทยที่ยั่งยืนในโลกยุคดิจิทัล ข้อมูลข่าวสารอาจต้องมีฐานของเทคโนโลยีดิจิทัล แต่ควรต้องใช้ปัญญาในการ

สร้างประเทศควรประกอบด้วย (ก) ข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารคดิจิตอล (ข) ความรู้ซึ่งเกิดจาก การจัดระเบียนแนวคิด ต้องมีการสร้างแนวคิด (concept) วิเคราะห์ สังเคราะห์ มีการวิพากษ์วิจารณ์ (ก) ความรู้ดังกล่าวจะเป็นทฤษฎี มีความเข้าใจทฤษฎีต่าง ๆ ความรู้ดังกล่าวเชื่อมโยงเป็นระบบ (ง) ความรู้แบบคิดบททวนตัวเอง หรือความรู้แบบเรflexive knowledge คือ การเข้าใจตัวเอง โลก และข้อจำกัดของตัวเองและโลก เพื่ออยู่ร่วมกับโลก อยู่ร่วมกันเอง อยู่กับความหมายชีวิตมากกว่าอยู่กับเงิน อายุang เดียว เป็นการสร้างเศรษฐกิจบนพื้นฐานปัญญา สด และความรู้

3. เม้นเศรษฐกิจมูลค่าเพิ่ม ทฤษฎีเศรษฐกิจมูลค่าเพิ่ม ให้ความสำคัญกับการผลิตน้อยลง แต่ให้ความสำคัญกับการบริการมากขึ้น การบริการก็คือความสัมพันธ์หรือการจัดการระหว่าง 2 ฝ่าย หรือ 2 กิจกรรม เช่นเดียวกับสังคมวิทยาช่วงหลังก็ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่าง 2 สิ่งมากกว่าตัวตน ของ 2 สิ่งนั้น ตัวอย่างเช่น ตัญลักษณ์หรือแบรนด์เนมก็คือความสัมพันธ์ระหว่างตัวตนค้าธุรกิจที่ถูกผลิตกับนามธรรมของศรัทธาความเชื่อในคุณภาพ ความงาม สังคมวิทยาจึงให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ระหว่าง 2 สิ่งดังกล่าวมากกว่าที่จะเน้นการผลิตสิ่งใดสิ่งหนึ่งล้วน ๆ ยิ่งการจัดการสูงหรือ ความสัมพันธ์สูง (ซึ่งอาจเป็น design ข่าวสาร ความรู้ การบริการ ทั่วไป) ก็ยิ่งมีมูลค่าเพิ่มสูง บุษราศร์ ประเทศไทยจึงควรเป็นเศรษฐกิจที่มีลักษณะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การจัดการระหว่างกิจกรรม ผลิตภัณฑ์ ต่าง ๆ มากขึ้น ต้องสัมพันธ์เชื่อมโยง ยังดึงดูดจัดการให้เป็นสถาบันเพื่อสร้างสรรค์หรือผลิตช้าความรู้ใน การเชื่อมโยง บริการ จัดการดังกล่าวด้วย อายุang สร้างสรรค์ต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับกิจกรรมชีวิตและ เศรษฐกิจของชุมชนด้วย

4. โลกปัจจุบันเป็นโลกที่ซับซ้อนจึงต้องมองโลกให้กว้าง การมองโลกให้กว้างขึ้นพ้นไปจากกลุ่ม สังคมหรือพรมแดนรัฐชาติคนเดียว หรือที่เรียกว่าการมองเป็นแผนที่หรือภูมิทัศน์ (scape) ต่าง ๆ เช่น ภูมิทัศน์เชื้อชาติ วัฒนธรรม ภูมิทัศน์การเงิน หรือการมองเป็นกลุ่ม (cluster) หรือสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ต่าง ๆ การมองหลายชั้น (multi layered) หรือหลายมิติ

5. ทุกสังคมอยู่ในความเสี่ยงระดับโลก (global risk society) ความเสี่ยงดังกล่าวจะกระเทือนระบบโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ในหลายด้านก็คือ ความเสี่ยงเรื่องภัยอากาศ นิวเคลียร์ ภัยของเตืน โรคระบาด เช่น 寨卡 ไข้寨卡 การก่อการร้าย สงคราม บุษราศร์ซึ่งต้องสมดุลระหว่างความไม่แน่นอนกับการทำหนดแผนงาน ไม่ใช่ความมั่นใจในอำนาจการคาดการณ์ล่วงหน้าเบซิชิโอซึ่งเคยส่งผลให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทั่วโลกมาแล้ว การวางแผนยุทธศาสตร์ชาติในโลกความเสี่ยงควรเป็นการขยายฐานให้กว้างหลายด้าน หลายมิติ หลากหลาย มีทั้งเน้นส่วนที่เดินโครงการเร็ว มีมูลค่าเพิ่มนาก

6. พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ต้องการผลักดันให้ไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้วก่อน ปี 2020 ถึงที่สุดแล้ว รัฐจึงต้องการให้ประเทศเดินทางในทางวัตถุและทุน แต่แนวคิดอนาคตที่ยั่งยืนควรมี ความสมดุลของทุน 3 ด้าน ซึ่งอาจเรียกเป็นสามเหลี่ยมของทุนก็คือ ทุนเศรษฐกิจ ทุนมนุษย์ ทุนสังคมและ

วัฒนธรรม ซึ่งทุนแต่ละด้านยังแบ่งเป็นทรัพยากรและความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเฉพาะของด้านนั้น ๆ อีกด้วย ดังนี้คือ

(ก) ทุนเศรษฐกิจ เปลี่ยนไปมาจากทุนเพื่อการลงทุนอุดหนาหกรณ์ไปเป็นการลงทุนในตลาดทุน และตลาดการเงิน การหมุนเวียนของทุนในโลกเริ่มนิร்மาร์คสำคัญมากยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ มากกว่าการสะสมทุนภายในประเทศตามแนววัฒนธรรมการพัฒนาแบบเก่า ซึ่งเป็นเรื่องที่รัฐต้องมีวินัยการเงิน การคลัง หรือกำกับดูแล มาตรการการกำกับการหมุนเวียนทุนดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลดีกับประเทศไทย ในม่านไปสู่ความผันผวนและวิกฤต ดังที่ผ่านมา

(ข) ทุนมนุษย์ (human capital) เป็นแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ข้อผิดพลาดในอดีตที่แบ่งแรงงานมนุษย์เป็นแรงงานสมองและแรงงานกาย เพราะที่จริงแล้วกิจกรรมทุกอย่าง ตั้งแต่โภชนา ปลูกผัก พลไม้ จนถึงผ้าตัดหัวใจเป็นการใช้ความรู้ในตัว (embodied knowledge) มาเป็นกิจกรรมทางร่างกายทั้งสิ้น แนวคิดนี้จึงซึ่งรู้ให้เห็นความจำเป็น 2 อายุค้า 1) การคัดค้านอุดหนุนที่ยกย่องความรู้แบบเทคนิค (technical knowledge) มากกว่าความรู้จากวิธีชีวิตพื้นถิ่น หรือที่เรียกว่าภูมปัญญาชาวบ้าน (local knowledge) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในมูลค่ามากขึ้น 2) การยกระดับความรู้ของคนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านนามธรรม และการบริการให้สูงขึ้นเพื่อเพิ่มนูลค่าทางเศรษฐกิจ

(ค) ทุนสังคม วัฒนธรรม มีทั้งสิ่งที่เปลี่ยนเป็นทุนเศรษฐกิจ หรือสนับสนุนทุนเศรษฐกิจได้ และมีที่มากไปกว่านั้นคือเป็นส่วนที่ช่วยให้คนมีความสุข มีความมั่นคง มั่นใจ ภูมิใจในการดำเนินชีวิต หรือเป็นเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม (social safety net) ในยามเกิดวิกฤตเศรษฐกิจได้

การพัฒนาทุนความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมของทุนทั้ง 3 ด้านจึงจำเป็นและหลายครั้งที่นวัตกรรมที่เกิดขึ้นในทุนมนุษย์ สังคม วัฒนธรรมส่งผลที่ลึกซึ้งและเป็นประโยชน์มหาศาลกับประเทศไทยได้

7. โลกและสังคมไทยก้าวสู่ความหลากหลายทางสังคม วัฒนธรรม นโยบายสังคมและการสร้างสรรค์วัฒนธรรมก็ต้องไม่หยุดนิ่ง ตายตัว หรือมีอุดกั้น ควรเป็นความหลากหลายวัฒนธรรมทั้งของชาวบ้านสูง และของตลาดสมัยใหม่หรือหลังสมัยใหม่ ความเป็นพหุสังคมวิถีชีวิต ค่านิยม แต่ก็ควรมีการปกป้องโดยกฎหมาย คุณธรรม ศีลธรรมเป็นเครื่องนำทาง

8. การสร้างความยั่งยืนทางการเมือง ความมองการสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและหลากหลาย (inclusive and plural politics) ไม่ใช่การเมืองแบบกีดกันออก (exclusive politics) การเมืองแบ่งเป็น 3 ภาคใหญ่ ๆ คือการเมืองแบบตัวแทนซึ่งมีพรรคร่วมกันเป็นตัวแทน ซึ่งควรเป็นตัวกลางหรือประสานงานไม่ให้กลุ่มนั่งกู่มิคิดในสังคมมีอำนาจมากเกินไป แต่ความเป็นจริงมักเป็นตัวแทนประโยชน์ กลุ่มทุน รัฐ ชนชั้นกลาง แต่ก็ยังมีการเมืองของภาคประชาชนซึ่งเน้นความทุกข์ยากของชาวบ้าน การเมืองภาคสาธารณรัฐ หรือประชาสังคมของสื่อ นักวิชาการ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ซึ่งต่อสู้เพื่อสิทธิ เสรีภาพ การตรวจสอบ สมดุลของการเมือง 3 ภาคนี้เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

9. ในการเมืองภาคต่าง ๆ ที่ดำเนงอยู่จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ การแก้ไขความขัดแย้งนี้ ปัจจุบันเป็นปัญหาใหญ่มากในทุกประเทศ และแก้ไม่ได้ด้วยการคิดฝ่ายอื่นออกไปให้เหลือแต่ฝ่ายตน แต่ ต้องแก้ด้วยการอาศัยปัญญาองค์ความรู้แบบเชิงลึก ซึ่งเข้าใจถึงข้อจำกัดของโลกและตัวเอง ขณะเดียวกัน ก็ต้องรู้จักกำกับตนเอง (self limiting) ในเป้าหมาย วิธีการ เพื่อบรรลุการแก้ไขขัดแย้งเป็นคราว ๆ ไปคืบๆ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีความโน้มเอียงว่า ปัญญาความรู้แบบเชิงลึกและการจำกัดตัวเองดังกล่าวควรตั้งอยู่บนพื้นฐานการสร้างความยุติธรรม การเคารพทางอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และสิทธิในการดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมทางนิเวศน์และวัฒนธรรมที่ดีมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

10. อนาคตที่ยังขึ้นของประเทศไทย ควรดำเนินนโยบายต่างประเทศที่นองโภคเป็นหลายศูนย์ (polycenters) ไม่ตามกันสหรัฐอเมริกา เพื่อรองรับความต้องการที่ต้องมีอิทธิพลแต่ไม่สามารถครอบจ้ำโลกทั้งหมดเพียงผู้เดียวได้ รัสเซีย จีน อินเดีย และประเทศไทยในยุโรปเอง คือ ฝรั่งเศส เยอรมัน จะเป็นตัวคานอำนาจ ดังนั้นเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างประเทศไทยต้องคิดอยู่ในแนวคังกล่าว ควรเน้น เชื่อมโยงกับเพื่อนบ้านใกล้และไกลไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น จีน อินเดีย รัสเซีย ประเทศไทยอาเซียนฯลฯ ทั้งในการค้า การลงทุน การแลกเปลี่ยนแรงงาน วัฒนธรรม ฯลฯ ความสำคัญดังกล่าวจะมากขึ้นเรื่อยๆ ใน 1-2 ทศวรรษ ข้างหน้านี้ แม้ภาคร่วมยังไม่ชัดเจนนัก แต่เราต้องมุ่งห้าเหลี่ยมความสัมพันธ์จีน ญี่ปุ่น เกาหลี อินเดีย รัสเซีย และอาเซียน เป็นฐานให้ทางเศรษฐกิจ การเมือง ทั้งนี้เพระปัจจุบันการค้ากับกลุ่มประเทศนี้อยู่ร่วม 49.8 เปอร์เซ็นต์ และจะเพิ่มขึ้นสูงอย่างมากเป็น 60-70 เปอร์เซ็นต์เพียงรอบ 1 ทศวรรษเท่านั้น ซึ่งมีการประเมินโดย Goldman Sachs ว่าภายในปี ค.ศ. 2050 เศรษฐกิจของกลุ่มประเทศ Brics คือ จีน อินเดีย รัสเซีย และ巴西 จะมีอัตราการเตบ โตสูงและมีขนาดใหญ่ที่สุด

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ ทิศทางการดำเนินงานด้านแรงงานของประเทศไทยและอาเซียน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทยและอาเซียน

จากข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนกับประเทศไทยและอาเซียนซึ่งปรากฏอยู่ในบทที่ 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ทางการเมือง การค้า เศรษฐกิจ และการลงทุนบนพื้นฐานของ พลประโภชน์ต่างตอบแทนเป็นหลัก สินค้าส่งออกและสินค้านำเข้าที่สำคัญจัดอยู่ในกลุ่มประเทศเดียวกัน กล่าวคือ สินค้าส่งออกเป็นสินค้าขั้นปูน สินค้านำเข้าเป็นสินค้าอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีแบบชั้นชื่อง อย่างไรก็ตามยังมีสินค้าบางประเภทที่จีนต้องนำเข้าจากไทยและอาเซียน ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ แพงวะจรอไฟฟ้า เม็ดพลาสติก ยางพารา ข้าว เหล็กและเหล็กกล้า และไทยกับอาเซียนต้องนำเข้าจากจีน ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องคอมพิวเตอร์และส่วนประกอบ เกมีกัมฯ ผ้าผืน เครื่องจักรใช้ในอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งประเทศไทยเป็นฝ่ายขาดดุลการค้ามาโดยตลอด เมื่องจากไทยนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูงเพิ่มขึ้นทุกปี ขณะที่สินค้าส่งออกจากไทยไปยังประเทศไทยเป็นสินค้าประเภทอุตสาหกรรมเบาและสินค้าเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้การค้าระหว่างจีนกับไทยและอาเซียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด

แนวทางในการพัฒนาประเทศไทยของจีนมีลักษณะที่มุ่งสู่เป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปฏิรูปทางการเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป เน้นนโยบายสำคัญด้านเศรษฐกิจที่สมดุล รักกุณ และมีทิศทางที่แน่ชัด การสมัครเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลกของจีนนับได้ว่าเป็นการปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ทางเศรษฐกิจของจีน มีการปฏิรูปเศรษฐกิจและเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น

แนวทางในการพัฒนาประเทศไทยของไทยแม้ว่าจะเริ่มปรับแนวคิดไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมุ่งรักษาและดับการเจริญเติบโตในระดับที่เหมาะสม ควบคู่ไปกับการรักษาเสถียรภาพ การกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ตลอดจนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ซึ่งทำให้คนไทยมีศักยภาพและระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมดีขึ้นกีตาม แต่ก็ยังได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจที่มีต่อคนและสังคมได้ก่อให้เกิดปัญหาคุณภาพชีวิตของคนไทยมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปัญหาความยากจน และความเหลื่อมล้ำของกระจายรายได้รุนแรงขึ้น ก้าวความยากจนที่มีแนวโน้มลดลงมาโดยตลอดในช่วงก่อนวิกฤตกลับเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงยังคงเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในทุกระดับทุกขั้นตอนและกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนำทางในการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่สังคมที่ยึดหลักทางศาสนา มีความสมดุล รู้จักพอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลก และเสริมสร้างให้เกิดคนดีในสังคมทุกระดับ

จะเห็นได้ว่าถึงแม้จีนและไทยจะมีการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองและเศรษฐกิจในรูปแบบที่เคยแตกต่างกันมาก่อน แต่ทั้งสองประเทศต่างก็ค้นพบว่าการพัฒนาประเทศที่จะประสบความสำเร็จจริง รุ่งเรืองอย่างแท้จริงก็คือ “รูปแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ตามแนวคิดที่ ชีรยุทธ บุญมี และเอกวิทย์ ณ ดาด ไคศึกษาและสรุปไว้ ดังนี้หากกลุ่มประเทศอาเซียนและจีนดำเนินการพัฒนาตามแนวทางนี้ให้บรรลุเป้าหมายได้ จะทำให้ภูมิภาคนี้มีเสถียรภาพอย่างสมดุล ไม่ต้องพึ่งพาหรือตามกันระหว่างเมริการและภูมิภาคตะวันออกอีกต่อไป

วิเคราะห์ผลกระทบของการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนที่มีต่อแรงงานและภาคอุตสาหกรรมของไทย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจภายในทุนนิยมและประโยชน์ของการค้าระหว่างประเทศพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจภายในทุนนิยมนำไปสู่การติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ เพราะการผลิตเพื่อการบริโภคภายในประเทศเพียงอย่างเดียวไม่สามารถนำพาประเทศเข้าสู่ความทันสมัยและรู้เท่าทันโลกได้ นอกจากนี้ยังสืบเนื่องจากการที่ประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถที่จะผลิตสินค้าได้ทุกชนิดตามที่ต้องการของภายในประเทศ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อเหตุผลทางการเมืองด้วย

อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและด้อยพัฒนาอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบในเวิร์กการค้าระหว่างประเทศไม่อาจเข้าไปมีส่วนในการค้าได้อย่างเท่าเทียมประเทศที่พัฒนาแล้ว ไม่สามารถพึ่งพาการค้าระหว่างประเทศได้ จึงพยายามขยายการค้าระหว่างประเทศออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น พยายามปรับปรุงการผลิตศึกษาตลาด ตลอดจนการร่วมมือระหว่างประเทศในอันที่จะพัฒนาการค้าและการใช้การค้าเป็นเครื่องมือพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ชนิชา หารายงูร)

กรณีดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นเหตุผลหนึ่งในอีกหลายเหตุผลที่ทำให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ซึ่งได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับความเสียเปรียบของกลุ่มประเทศอาเซียนรวมถึงประเทศไทย โดยส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทย เนื่องจากจีนเป็นประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบเป็นมติชนทำให้เกิดปัญหาเรื่องเขตอ่านทางกฎหมายมีความซับซ้อน เพราะแต่ละมติของสามารถออกกฎหมายขึ้นมาใช้กำกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจการค้าหรือภาษีได้เอง ทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบในการเข้าถึงตลาด เพราะติดปัญหาเรื่องเขตอ่านทางกฎหมายที่ผู้มีอำนาจสูงสุด

ในนิพัทธ์ผลปฎิเสธข้อผูกพันที่รัฐบาลกลางได้เขียนสัญญาลงนามไว้ โดยถือว่าไม่มีผลผูกพันกับมณฑล (เจริญ คัมภีรภาพ) ดังนั้นไทยและอาเซียนจึงส่งสินค้าเข้าไปในจีนได้อย่างจำกัด ในขณะที่สินค้าจากจีนที่มีต้นทุนการผลิตและต้นทุนแรงงานที่ต่ำกว่ากลับติดตลาดเข้ามาในประเทศไทยและอาเซียนได้อย่างเสรี เนื่องจากไม่มีมาตรการที่มิใช่ภาษีมาใช้ปกป้องตลาดภายในของตนเอง (เบญญา ศิลารักษ์, กิ่งกร นรินทร์กุล ณ อยุธยา และนันทา สิทธิราช) นอกจากนี้ จีนยังมีความพร้อมทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี อำนวยด่อร่องทาง การเมือง และความเชี่ยวชาญในเชิงกลยุทธ์ที่มีประสบการณ์สูงกว่าไทยและอาเซียน การค้าเสรีที่เป็นธรรมจึงเกิดขึ้นได้ยาก (อักษรรศ พานิชสาส์น, คณะกรรมการธุรกิจค่าต่างประเทศ วุฒิสถา)

อย่างไรก็ตาม กรมเจ้าการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมของประเทศไทยที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนว่า จะถูกนำไปใช้เป็นเขตการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในโลกเมื่อพิจารณาจากขนาดของประชากร ทำให้สามารถเพิ่มปริมาณการค้าภายในภูมิภาค รวมไปถึงเพิ่มความมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (economic efficiency) เนื่องจากการจัดตั้งเขตการค้าเสรีจะช่วยก่อให้เกิดการผลิตสินค้าตามความต้องการได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ (comparative advantage) อีกทั้งการลดข้อจำกัดทางการค้าซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจในแต่ละประเทศพบกับการแข่งขันที่มากขึ้น จึงทำให้ธุรกิจปรับตัวเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมถึงอาจทำให้เกิดพันธมิตรเชิงกลยุทธ์ (strategic alliances) ระหว่างบริษัทในประเทศไทยและอาเซียน ซึ่งสุดท้ายแล้วจะช่วยให้ธุรกิจในอาเซียนและจีนสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ หากไทยมีการวางแผนกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการเจรจาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับผู้ผลิตไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านความพร้อมต่อการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีน ไทยจะได้รับประโยชน์สูงสุด ทั้งความเพิ่มพูนทางการค้าระหว่างประเทศเข้าไปในตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่มีประชากรประมาณ 1.3 พันล้านคน และยังเป็นฐานความเชื่อมโยงที่สำคัญต่อประเทศไทยในฐานะอาเซียนอีกด้วย รวมทั้งภาคตะวันออกและภาคใต้ของจีนอีกด้วย

จากการศึกษาวิเคราะห์ของกรมเจ้าการค้าระหว่างประเทศร่วมกับศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับความสามารถทางการแข่งขันในสินค้าต่างๆ ระหว่างไทย-จีน โดยแยกประเทศไทยสินค้าต่างๆ 7 รายการนั้น สามารถวิเคราะห์ผลผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อแรงงานไทยดังนี้

- แรงงานในภาคเกษตรผู้ผลิตข้าวหอมมะลิ มันสำปะหลัง และยางพารา จะได้รับผลกระทบที่ต่ำสุดจากการขยายการผลิตเพื่อการส่งออกไปจีน ได้เพิ่มขึ้น ส่วนเกษตรกรที่ปลูกผลไม้และกลุ่มนักธุรกิจผู้ส่งออกในระยะแรกจะปรับตัวต่อการส่งสินค้าออกไปจีนไม่ได้ ควรเร่งให้มีการผลักดันให้เกิดความเข้าใจร่วมกันระหว่างอาเซียนและจีนในมาตรฐานการนำเข้าผลไม้และกระบวนการตรวจสอบโรคพืชและสิ่งปลูกชนิดต่างๆ และส่งเสริมการค้าผลไม้ผ่านชายแดนให้เป็นระบบมากขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหาย

ต่อผลไม้ซึ่งเป็นสินค้าที่สามารถเน่าเสียได้ง่ายมาก ก็จะทำให้การค้าผลไม้ของทั่วไทยและจีนขยายตัวเพิ่มนากยิ่งขึ้น เนื่องจากจะทำให้ราคาผลไม้ถูกลง อย่างไรก็ตามเกษตรกรที่ผลิตผลไม้อีกหลายประเทศฯ ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากผลผลิตของตนสู้กับสินค้านิคเดียวกันกับประเทศไทยไม่ได้ ดังนั้นต้องถูกบังคับให้ต้องเปลี่ยนอาชีพที่ทำมากกว่าร้อย ๆ ปี ไปอย่างง่าย ๆ

2. จะมีตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมอาหารแปรรูป ได้แก่ อุตสาหกรรมไก่แช่เย็นและแช่แข็ง และอุตสาหกรรมกุ้งแช่เย็นและแช่แข็ง เพิ่มมากขึ้น หากภาครัฐเข้ามาช่วยเหลือในการด้านข้อมูลในการส่งออกและการลงทุนเพื่อรักษาคุณภาพมาตรฐานสินค้าและเป็นการเปิดตลาดไปยังประเทศไทย รวมทั้งปรับปรุงห้องปฏิบัติการ (Lab) และเพิ่มเครื่องมือและพัฒนาบุคลากรในการตรวจสอบสารตกค้างในผลิตภัณฑ์ไก่ และกุ้งแช่เย็นและแช่แข็งให้มากขึ้นและเร่งดำเนินการควบคุมและพัฒนาคุณภาพสินค้าอาหารแช่เย็นและแช่แข็งโดยเฉพาะการใช้ยาปฏิชีวนะและมาตรการตรวจสอบสารตกค้างเพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคและประเทศไทยผู้นำเข้า พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างตราสัญลักษณ์สินค้าของประเทศไทย เพราะในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนนี้ ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมอาหารแปรรูปน่าจะเป็นไปในทิศทางที่เอื้อประโยชน์แก่ผู้ผลิต

3. ตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับจะสามารถขยายตัวเพิ่มขึ้นเช่นกัน เพราะไทยมีแรงงานค้านี้ที่มีศักยภาพเหนือกว่าประเทศไทยอีก ผลผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนและจีนน่าจะทำให้สินค้าอัญมณีและเครื่องประดับของไทยบางรายการที่มีศักยภาพสูงในประเทศไทยอยู่แล้วสามารถส่งออกได้มากยิ่งขึ้น อาทิ เช่น พลอยเนื้อแข็ง ทั้งหับทิมและไฟลิน และเครื่องประดับเงินที่ประดับด้วยพลอยธีต และถ้าเขตการค้าเสรีอาเซียนและจีนอำนวยความสะดวกทางค้านการลงทุนระหว่างประเทศ ก็จะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนชาวไทยเข้าไปค้นหาแหล่งวัสดุคุณภาพดีใหม่ ๆ

4. ตลาดแรงงานในภาคอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์และส่วนประกอบมีแนวโน้มที่ค่อย ๆ ลงตัว เนื่องจากผลกระทบจากการที่จีนเป็นสมาชิก WTO และจัดตั้ง FTA อาเซียน-จีนต่ออุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทยนั้น จะทำให้มีการขยายฐานการผลิตจากไทยไปยังจีนมากขึ้นด้วย เพราะผู้ประกอบการไทยต้องแข่งขันกับสินค้าและชิ้นส่วนราคาถูกจากจีนที่จะเข้ามาขายในไทย แต่ก็มีข้อดีคือไทยสามารถนำเข้าชิ้นส่วนและวัสดุคุณภาพดีในราคาน้ำดื่ม ขยายตลาดสินค้าของไทยในจีน และมีโอกาสร่วมทุนกับผู้ผลิตจีนมากขึ้น เพื่อเสริมความพร้อมด้านการผลิตและการตลาด ส่วนผู้ที่ต้องการส่งสินค้าไปขายหรือลงทุนในจีน เพื่อใช้ประโยชน์จากการที่จีนเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจและกฎหมายของจีน พร้อมให้มากเนื่องจากเป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและกฎหมายของจีน

5. แรงงานไทยในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะต้องพัฒนาศักยภาพหรือยกระดับฝีมือแรงงานให้สูงขึ้นสำหรับการส่งสินค้าประเภทนี้ไปขายในตลาดระดับนานาของจีน แรงงานไร้ฝีมือในภาคนี้จะประสบปัญหาการว่างงานในอนาคตอีกเป็นจำนวนมาก เมื่อจากสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มราคาถูกจากจีนจะเข้ามาในตลาดไทยมากขึ้น และส่งผลกระทบทางลบต่อผู้ผลิตของไทยก่อให้เกิดความเสียหายมาก นอกจากนั้นการแข่งขันของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มระหว่างไทยกับจีนในตลาดโลกก็จะมีความเข้มข้นยิ่งขึ้น แต่ยังมีข้อดีอยู่ ไทยสามารถนำเข้าวัสดุคุณภาพดีจากจีนในราคากล่อง ในขณะที่สามารถเพิ่มช่องทางการขายสำหรับสิ่งทอที่มีคุณภาพดีพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งทอและสินค้าแฟชั่นของไทยที่มีการออกแบบทันสมัยในจีนได้มากขึ้นสำหรับผู้ประกอบการไทยที่ต้องการส่งสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไปขายหรือไปลงทุนในจีนเพื่อใช้ประโยชน์จากวัสดุคุณภาพดี แรงงานและตลาดขนาดใหญ่นั้น ยังเป็นต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ให้มาก เมื่อจากขะนี้เป็นช่วงรอยต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจและกฎหมายของจีน

6. อุตสาหกรรมเครื่องหนังและแรงงานในภาคการผลิตนี้ จะต้องปรับตัวในลักษณะเช่นเดียวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ ก่อรากือ ต้องพัฒนาศักยภาพหรือยกระดับฝีมือแรงงานให้สูงขึ้นสำหรับการส่งสินค้าประเภทนี้ไปขายในตลาดระดับนานาของจีน เมื่อจากจีนเป็นตลาดขนาดใหญ่ หลากหลาย สามารถจับตลาดได้หลายกลุ่ม ไทยจึงควรรักษาตลาดในส่วนนี้ไว้และพยายามเพิ่มส่วนแบ่งตลาดโดยแข่งในตลาดระดับนานาของจีน เมื่อจากเมืองเบรียบเทียนกับสินค้าระดับนานาจากประเทศญี่ปุ่นแล้ว ไทยมีความได้เปรียบด้านค่าน้ำที่ต่ำกว่าและมีคุณภาพใกล้เคียงกัน โดยไทยต้องสร้างตรายึดห้ามที่เป็นที่รู้จักและขอนับมากขึ้น การที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลกและการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนย่อนมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมเครื่องหนังของไทย ซึ่งมีทั้งด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ จีนอาจกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทย เพราะนอกจากผลิตสินค้าระดับเดียวกับไทยคือระดับกลางไปแล้ว จีนยังมีศักยภาพในการผลิตต่ำกว่าไทย มีขนาดการผลิตที่ใหญ่ซึ่งทำให้เกิดการประทัดต่อบนราด จีนมีความพร้อมทั้งวัสดุคุณภาพและเครื่องจักร ประกอบกับแรงงานจีนมีการพัฒนาฝีมือที่รวดเร็วซึ่งอาจเข้ามายั่งส่วนแบ่งตลาดผลิตภัณฑ์ในระดับกลางและล่างของไทยได้อย่างไรก็ตาม จีนก็สามารถก่อรายได้เป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยได้ในตลาดสินค้าระดับนานา โดยไทยควรให้ความสำคัญกับการศึกษาด้วยตนเองของผู้บริโภคชาวจีนที่มีลักษณะเป็นถ้วนถ้วนและไทยยังสามารถทำ indirect export จากนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาท่องเที่ยวจังหวัดประเทศไทยได้อีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ ทางด้านการผลิตจีนอาจเป็นแหล่งจัดหาวัสดุคุณภาพดีในระดับโลกและลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง

7. ภาคธุรกิจบริการเป็นแหล่งสร้างงานจำนวนมาก จึงถือว่าเป็นภาคที่สร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางการเงินและทางสังคมแก่ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่ภาครัฐมีการกระต่ายความหลากหลายของลูกค้าที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้น แรงงานที่อยู่ในภาคธุรกิจการท่องเที่ยว โรงแรม ร้านอาหาร/กิจกรรม ในประเทศไทยที่ทำท่องเที่ยวจะมีอนาคตสดใสรักษาต้องประสบปัญหา

ธรพีพิบัติและคืนบัญชีสินมิตรล่ม 6 จังหวัดภาคใต้ ทำให้รัฐบาลจินประภาเดือนให้ประชาชนระวังการเข้ามาห่องหีบวัง 6 จังหวัดดังกล่าวของไทย เพราะเกรงว่าจะได้รับผลกระทบจากโรคติดต่อได้ ทั้ง ๆ ที่องค์กรอนามัยโลกประกาศชี้ว่า ไทยสามารถควบคุมไวรัสโคโรนาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ตาม (ระหว่าง 3 รายการเรื่องล่าช้านี้ วันที่ 14 มกราคม 2548)

อย่างไรก็ตาม หลังจากการเป็นสมาชิกองค์กรการค้าโลก จินอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาค้าสร้างปรับปรุง และประกอบธุรกิจโรงแรมและภัตตาคารในจีนได้ในลักษณะของการร่วมทุน โดยต่างชาติสามารถถือหุ้นรายใหญ่ได้ และภายในปี 2548 ต่างชาติสามารถจัดตั้งสาขาอยู่โดยเป็นเจ้าของได้ 100% เต็ม และจีนจะไม่ผูกพันกับการให้ต่างชาติไปประกอบธุรกิจโรงแรมและภัตตาคาร ยกเว้น การเคลื่อนย้ายชั่วคราวของผู้จัดการ ผู้เชี่ยวชาญ พ่อครัว และผู้บริหารอาชูโส ซึ่งมีสัญญาภัยรับรองทุนของโรงแรมและภัตตาคารในจีน จากข้อกำหนดดังกล่าว การเปิดคลาสธุรกิจภัตตาคาร/ร้านอาหาร เช่นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนไทยที่สนใจจะเข้าไปประกอบกิจการร้านอาหารในจีน นอกจากนี้ธุรกิจร้านอาหารแบบ Franchise Fast Food ในประเทศไทยกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมการขยายตัวของร้านอาหารไทยในรูปแบบใหม่ในต่างประเทศ

ส่วนธุรกิจบริการด้านสินค้าปลีก พนักงานรับเหมาทั่วประเทศในตลาดค้าปลีกจีนมีศักยภาพในทุกด้าน เช่น ด้านการเงิน ด้านการจัดการธุรกิจและสินค้าคงคลังสูงกว่าผู้ประกอบการชาวไทยมาก ความเป็นไปได้ที่ผู้ประกอบการชาวไทยจะได้รับทุนกับผู้ประกอบการชาวจีนเพื่อเปิดสถานที่ค้าปลีกในประเทศไทยจึงมีความเป็นไปได้อย่างมาก หากที่เป็นไปได้น่าจะอยู่ในลักษณะที่ผู้ประกอบการชาวไทยเป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่างที่มีเอกลักษณ์ เช่น สินค้าหัตถกรรม ให้แก่ผู้ประกอบการค้าปลีกในประเทศไทย หรืออาจเป็นผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายในเวลาเดียวกันก็ได้ ดังนั้นตลาดแรงงานด้านหัตถกรรมงานฝีมือ งานประดิษฐ์ต่าง ๆ จึงมีโอกาสเปิดกว้างมากขึ้น

สำหรับตลาดแรงงานภาคก่อสร้างของไทยนั้นจะไม่ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านบวกและด้านลบเนื่องจากไม่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่จีนจะส่งเข้ามาติดตลาดในไทยได้ เป็นเพียงการแสวงหาโอกาสของผู้ประกอบการไทยในการเพิ่มความสัมพันธ์กับบริษัทรับเหมาจีนให้มากขึ้น โดยอาจจะเป็นการร่วมทุนหรือร่วมสัญญาภัยรับเหมาจีน เพื่อเพิ่มโอกาสในการงานที่ในไทยและจีน แต่ด้านหากผู้ประกอบการไทยไม่สามารถร่วมมือกับผู้ประกอบการจีนได้ ผู้ประกอบการไทยจะต้องคงมาตรฐานให้สูงกว่าจีน โดยอาจเน้นไปที่งานก่อสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพสูงแทนเพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการแข่งขันทางด้านต้นทุนที่ไทยเสียเปรียบ อย่างไรก็ตามแรงงานของไทยในภาคก่อสร้างจะต้องพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพมากขึ้น เพราะอนาคตการแข่งขันของภาคก่อสร้างจะมุ่งไปที่ระดับเทคโนโลยีและคุณภาพของงานเป็นหลัก หากมองในแง่ดีจะพบว่าแรงงานไทยในภาคก่อสร้างเป็นแรงงานที่เคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรกรรมที่ได้เปรียบในเรื่อง

พื้นฐานความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม หากได้รับการพัฒนาด้วยการขับเคลื่อนผ่านกระบวนการให้มีมาตรฐานสูงขึ้นก็จะมีโอกาสทางด้านรายได้และการมีงานทำเพิ่มขึ้น มิฉะนั้นในอนาคตแรงงานในภาคนี้จะประสบกับปัญหาว่างงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน

ทิศทางการดำเนินงานด้านแรงงานของประเทศไทย

สรุปและเสนอแนะ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมของประเทศไทยตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ที่เน้นการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยคำนึงถึงการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาอย่างต่อเนื่องของสังคมไทยที่มีความเปิดกว้างและยึดอุดมสมบูรณ์ไว้เป็นหลัก พร้อมทั้งสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับความต้องการของสังคม ให้เข้มแข็งและรู้เท่าทัน โลกเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน การกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งตนเองและการแข่งขันในระดับนานาชาติ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยทุกคนให้มีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรง เป็นคนเก่ง คนดี มีระเบียบวินัย รู้หน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อสังคม ส่วนรวม และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกทางสังคม ทุกระดับ โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว องค์กรทางศาสนา องค์กรส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน สื่อมวลชน และประชาชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาพัฒนาปัญญา ศิลปะ ธรรมะ และวัฒนธรรมของคนไทย รวมทั้ง พัฒนาการบริหารจัดการหลักประกันทางสังคมที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพครอบคลุมประชาชนทุกคน และพัฒนาระบบโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคมเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิต ได้อย่างเหมาะสมและพึงดูแลได้ในระดับชาติ ตลอดจนเสริมสร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาภารกิจที่ทำให้ประชาชนนิยมความปลดปล่อยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาอาชญาภาพติดและปัญหาอาชญากรรมนั้น อุปนัณฑ์ฐานของหลักปรัชญาเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนดังได้กล่าวมาแล้ว

อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนดังกล่าวเป็นเพียงยุทธศาสตร์ระดับชาติซึ่งไม่ปรากฏแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมตามข้อเสนอแนะของ เอกวิทย์ ณ กลาง, และ ศิลปวิทยรัตน์ และธิรยุทธ บุญมี ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงที่สำคัญ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงแรงงาน ที่จะกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางในการปฏิบัติในระดับกระทรวงและระดับกรมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ระดับชาติในที่สุด

ทั้งนี้ จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคน/ทรัพยากรมนุษย์ของ เอกวิทย์ ณ ถลาง และ คิดกิจวิทยรัตน์ พนว่า ยังมีแนวคิดที่แตกต่างกันในเรื่องพัฒนาสถานบันอุดมศึกษา ก้าวคือ เอกวิทย์ ณ ถลาง มีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงความเป็นสถาบันของราชการไปสู่ความเป็นอิสระ สามารถบริหารจัดการ และพัฒนาสถาบันได้เอง โดยการสนับสนุนส่งเสริมของรัฐ กำลังเข้าสู่ภาวะความตื่นมาก เนื่องจากภารกิจ หลักของมหาวิทยาลัยมิใช่โรงเรียนอาชีวะ ผลิตคนให้ไปประกอบสัมมาชีพ แต่เป็นการสร้างสติปัญญา ให้บ้านเมือง บัณฑิตมหาวิทยาลัยทุกระดับต้องเป็นคนเก่งและคนดีในตัวคนเดียวกัน ในขณะที่ และ คิดกิจวิทยรัตน์ มีความเห็นว่า เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาตอบสนองความต้องการของตลาดให้ตรงและ รวดเร็ว การจัดการบริหารให้อ่อน懦弱 กระบวนการเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เพราะจะเกิดผลการ เปิดปีบานปลายที่ ต่อเนื่อง นับตั้งแต่การจัดหลักสูตร วิชาสอน รวมไปถึงระบบฐานข้อมูลบุคคล ที่สะท้อนมูลค่าตลาดของ ทรัพยากรและคุณค่าที่มีต่อสังคม ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับเหตุผลและมุมมองของแต่ละบุคคลและ ไม่มีความคิดเห็นใด ที่ผิดและถูกที่สุด ขึ้นอยู่กับสาขาวิชาที่มีวัตถุประสงค์จะผลิตบุคคลการเพื่อตอบสนองความต้องการด้านใด หากเป็นสาขาวิชาด้านการบริหารธุรกิจหรือสาขานื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการบ้านเมืองภาครัฐก็ ควรนำแนวคิดของ เอกวิทย์ ณ ถลาง มาประกอบการพิจารณาดำเนินการ หากเป็นสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกิจการบ้านเมืองภาครัฐก็ ควรนำแนวคิดของ เอกวิทย์ ณ ถลาง มาประกอบการพิจารณา

สำหรับการดำเนินงานด้านการพัฒนาฝีมือแรงงานซึ่งเป็นการกิจหน้าที่ของกระทรวง แรงงานนั้น ผู้ศึกษามีความเห็นว่า ข้อเสนอของ คิดกิจวิทยรัตน์ ที่ว่ารัฐจะต้องเปิดปีบานปลายศาสตร์การ พัฒนาด้วยการถ่ายโอนภาระการสร้างคนให้กับภาคเอกชนให้มากที่สุด โดยอาศัยตระรักษ์ที่ว่า ผู้ใช้งานต้อง เป็นผู้ผลิตคนป้อนความต้องการที่หลากหลายของภาคเอกชนได้ครบถ้วน นอกรากจะบูรณะให้เท่านั้น ในการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ดังกล่าวรัฐจะต้องอาศัยมาตรการทางการค้าเข้าช่วยสนับสนุน เช่น การลด ภาษีอากร และการให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายในการที่เอกชนทดลองจัดโครงการศึกษา และพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้กับลูกจ้างคน ทั้งที่อยู่ในสถานประกอบการและที่จะเข้าสู่ความต้องการของบริษัทในอนาคตนั้น เป็นข้อเสนอที่นักวิชาการด้านแรงงานหลายท่านต่างก็มีแนวคิดเช่นนี้ ซึ่งเป็นแนวทางที่เป็นการช่วยลด ภาระการดำเนินงานของภาครัฐได้ส่วนหนึ่ง

ส่วนข้อเสนอแนะของ คิดกิจวิทยรัตน์ ที่ให้มีการพัฒนาฝีมือแรงงานแบบต่อยอดโดยเน้นหนัก ประสบการณ์ในทางปฏิบัติ ซึ่งขึ้นอยู่กับความทันสมัยของเครื่องมือและบุคลากรยังเป็นข้อจำกัดอย่าง สำคัญของการพัฒนาฝีมือแรงงานที่ดำเนินโดยรัฐบาลตลอดจนนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่กระทรวงแรงงานจะต้อง หันมาทบทวนแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่กำลัง เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน-จีนซึ่งส่งผล กระทบต่อการปรับตัวของแรงงานและอุตสาหกรรมอย่างกว้างขวาง นอกรากนี้ข้อเสนอแนะของ

แล คิลวิทยรัตน์ ก็ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ อdam สมิธ “บิดาแห่งเศรษฐศาสตร์เสรี” ที่กล่าวว่า การสะสมทุนจึงเป็นสิ่งที่ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นไปได้และคงอยู่ และมีความเป็นไปได้สูงที่เป็น ความชำนาญเฉพาะอย่างมากขึ้นและแบ่งงานกันทำมากขึ้น

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแผนยุทธศาสตร์กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (ธันวาคม 2547) ซึ่งมีพันธกิจ 3 ด้าน ได้แก่

- 1) พัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงาน และส่งเสริมการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน
- 2) พัฒนาระบบ รูปแบบการพัฒนาฝีมือแรงงานแก่กำลังแรงงาน
- 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมสร้างเครือข่าย และบริหารจัดการกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อ พัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานและการเป็นผู้ประกอบการ โดยจัดให้มีระบบข้อมูลข่าวสารและให้บริการ ข้อมูลด้านการพัฒนาอาชีพ

และมีเป้าประสงค์ 3 ประการ เพื่อมุ่งสู่การสร้างกำลังแรงงานให้มีสมรรถนะในงานเป็นที่ยอมรับ ของผู้ว่าจังและผู้ใช้บริการ ดังนี้

- 1) กำลังแรงงาน ได้รับการพัฒนาฝีมือ ความรู้ ความสามารถ และมีศักยภาพรองรับการแข่งขันเสรี
- 2) ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพกำลังแรงงานเพื่อประกอบอาชีพอิสระ
- 3) ส่งเสริมสถานประกอบกิจการให้ใช้ประโยชน์ระบบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติเพื่อการ พัฒนากำลังแรงงาน

ผู้ศึกษาพบว่าเพิ่งอุปถัมภ์ในขั้นเริ่มต้นดำเนินการ โดยเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ฝีมือ และศักยภาพ ทั้งนี้ ได้ตั้งเป้าหมายระหว่างปี 2548-2551 ในกลุ่มอุตสาหกรรมยานยนต์ จำนวน 116,025 คน กลุ่มอุตสาหกรรม IT อิเล็กทรอนิกส์ อาหาร แฟชั่น และสนับสนุนการท่องเที่ยว จำนวน 482,664 คน

นอกจากนี้ จากการศึกษาแผนยุทธศาสตร์กระทรวงแรงงาน พ.ศ. 2548-2551 (ธันวาคม 2547) พบว่า ในสิ้นปี 2547 อัตราการว่างงานจะลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2 ซึ่งเป็นระดับที่ต่ำที่สุดตั้งแต่เกิดวิกฤต และเป็น ระดับที่เคย เกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจขยายตัวสูงสุดในปี 2537 โดยมีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การขยายตัวการ ลงทุนภาคเอกชน การนำเข้าสินค้าทุนที่ปรับตัวสูงขึ้นมาโดยตลอด 5 เดือนแรกของปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จะมีการผลิตในอนาคต รวมทั้งอัตราการขยายตัวของสินเชื่อใน 5 เดือนแรกของปีที่สูงขึ้นถึงร้อยละ 6.2 เมื่อ เทียบกับระยะเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา ซึ่งขยายตัวเพียงร้อยละ 3 จึงเรื่องได้ว่าการข้างงานจะมีสูงขึ้นโดย ตลอด ในช่วงปี 2547 โดยธุรกิจที่มีแนวโน้มขยายตัวดีทั้งภาคการผลิต การก่อสร้างและการขนส่งจะมี ปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือมากขึ้น โดยเฉพาะช่างเทคนิค วิศวกร นักบิน และพนักงานที่มีทักษะด้าน ภาษา โดยในส่วนของกระทรวงแรงงานได้ดำเนินการพัฒนาระบบบริการจัดหางานให้มีความทันสมัย อาทิ

การบริการข้อมูลด้านແນ່ງງານວ່າງ ແລະ ການເແຈ້ງຄວາມຕ້ອງການແຮງງານຜ່ານເກຣີອ່າຍອິນເຕັອຣ໌ເນືດ ການເຊື່ອມໂຢງ
ຂໍ້ມູນດໍາແນ່ງວ່າງກັບສຖານີກົມາ ເພື່ອແກ້ໄຂປັບປຸງຫາການຂາດແຄຕນແຮງງານດັ່ງກ່າວ

ອໝາງໄຣກ໌ຕາມ ຂໍ້ມູນທີ່ໄດ້ຈາກແພນຍຸທະສາສຕ່ຣ໌ກະທຽວແຮງງານຂ້າງຕົ້ນທີ່ຮຽນວ່າ ການຈັງງານຈະມີສູງ
ຈົ້ນ ໂດຍຕົລອດ ໃນຂ່າງປີ 2547 ນັ້ນ ຂະະເດີຍກັນພົດການສຶກຍາກີ່ຍົກນີ້ພົດກະທຽວຂອງການຈັດທຳເຂດການສຶກສຶກ
ອາເຊີຍ-ຈິນກີພວນວ່າ ມີເນວໂນນີ້ທີ່ຈະສ່າງຜົດຕ່ອ຅້ຕ່າງກາරວ່າງງານທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນດ້ວຍເຊັ່ນກັນ ດັ່ງນັ້ນກະທຽວແຮງງານ
ແລະ ມີຫຼາຍງານອື່ນທີ່ເກີ່ມຂ້ອງຈຳເປັນຕ້ອງຕະຫຼາມວາງແພນຮອງຮັບປັບປຸງຫາທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນໃນອາຄອນໄກດັ່ນ
ຕ່ອໄປ ຜົ່ງໃນສ່ວນຂອງຜູ້ສຶກຍາທີ່ໄດ້ປະມວລວິຄຣະທີ່ຕາມກຮອນແນວຄິດຖານຸທີ່ເກີ່ມຂ້ອງມີຂໍ້ເສນອແນະດັ່ນ

1. ກະທຽວແຮງງານກວ່າມີນິຫາທຳສຳຄັງໃນການພັດທະນາຟີມືອແຮງງານແບບຕ່ອຍຄວ້າຮັບແຮງງານ
ທີ່ອູ່ໃນການອຸດສາຫກຮົມທີ່ໄດ້ຮັບພົດກະທຽວຈາກການຈັດທີ່ເຂດການສຶກສຶກອາເຊີຍ-ຈິນ ໄດ້ແກ່ 1) ອຸດສາຫກຮົມ
ອັນຸມືແລະ ເກື່ອງປະດັບ 2) ອຸດສາຫກຮົມແປປຽນ 3) ອຸດສາຫກຮົມອີເລີກໂຮນິກສໍ໌ ຄອນພິວເຕົອ໌ ແລະ ສ່ວນ-
ປະກອບ 4) ອຸດສາຫກຮົມສິ່ງທອແລະ ເກື່ອງມຸ່ງໜ່ານ 5) ອຸດສາຫກຮົມເກື່ອງໜັ້ງ ແລະ 6) ການບົກລົງ
ກາຮ່ອດສ້າງ

ໜຶ່ງການດໍາເນີນງານຕາມຍຸທະສາສຕ່ຣ໌ອງການພັດທະນາຟີມືອແຮງງານດັ່ງກ່າວຂ້າງຕົ້ນນີ້ ເກືອນຈະ
ກ່ຽວຂ້ອງຄຸນກຸ່ມເປົ້າໝາຍທີ່ໄດ້ຮັບພົດກະທຽວຈາກການຈັດທີ່ເຂດການສຶກສຶກອາເຊີຍ-ຈິນແດ້ວ່າ ບັນຫາດເພີ້ງກຸ່ມ
ອຸດສາຫກຮົມອັນຸມືແລະ ເກື່ອງປະດັບ ແລະ ກຸ່ມອາຊີພ່າງກ່ອສ້າງ ໜຶ່ງໄດ້ປັບຕິກຸ່ມອາຊີພ່າງກ່ອສ້າງກີ່ຈັດ
ອູ່ໃນກຸ່ມອາຊີພ່າໃນການບົກລົງການພັດທະນາຟີມືອແຮງງານອູ່ແລ້ວ ການພັດທະນາຟີມືອແຮງງານຈຶ່ງກວ່າເພີ່ມທັງສອງກຸ່ມ
ອຸດສາຫກຮົມດັ່ງກ່າວເຂົ້າໄວ້ໃນກຸ່ມເປົ້າໝາຍຕາມຍຸທະສາສຕ່ຣ໌ອງການຄົວຍ ສ່ວນເປົ້າປະສົງຄ້ານສ່ວນເສດຖະກິນ
ການພັດທະນາສັກຍາກຳລັງແຮງງານເພື່ອການປະກອບອາຊີພວິສະ ແລະ ດ້ານສ່ວນເສດຖະກິນສານປະກອບກິຈການໄຫ້ໃຊ້
ປະໄຍົນຮັບບັນນາຕຽບຮູ້ນີ້ມືອແຮງງານແຫ່ງໜາດເພື່ອການພັດທະນາກຳລັງແຮງງານ ກິນນັ້ນໄດ້ວ່າເປັນເປັນແນວທາງທີ່ດີ
ສໍາຫຼວນກາຮ່ອງຮັບພົດກະທຽວທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນກັບການຈັດທີ່ເຂດການສຶກສຶກອາເຊີຍໄດ້ຮຽນ ອໝາງໄຣກ໌ຕາມ ຜູ້ສຶກຍາຫວັງວ່າ
ການພັດທະນາຟີມືອແຮງງານຈະມີສັກຍາພີບປັນໃນການປັບຕົວໄຫ້ທັນກັບການປັບປຸງແປ່ງຂອງເທິງໄລຍື ແລະ
ດໍາເນີນການໂຄຍນະຮູ້ເປົ້າປະສົງທີ່ວ່າງໄວ້ຕ່ອໄປ

2. ກ່ຽວຂ້ອງການຈັດທຳການແລະ ກ່ຽວຂ້ອງການພັດທະນາຟີມືອແຮງງານກວ່າມີການປະສານງານເຊື່ອມໂຢງຂໍ້ມູນ
ດໍາເນີນງານໄໝເປັນຮູ້ນີ້ມືອແຮງງານເພື່ອໃຫ້ການດໍາເນີນງານມີປະສິທິທິກາພເປັນໄປໃນທີ່ກາງເດີຍກັນ

3. ກະທຽວແຮງງານ ອົງຄໍກ່ຽວຂ້ອງຈຳ້າ ອົງຄໍກ່ຽວຂ້ອງຈຳ້າ ກວ່າມສ່ວນເສດຖະກິນໄຫ້ແຮງງານຕະຫຼາມກົດໆກວ່າມ
ສຳຄັນຂອງການເຮັນຮູ້ຕົລອດຈິວີຕ ນອກຈາກນີ້ກ່ຽວຂ້ອງການສ່ວນເສດຖະກິນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງການເອກະນີ້ກວ່າມສຳຄັນຂອງ
ການຍົກລົງການພັດທະນາໃນສານປະກອບການ ໂດຍໃຊ້ວິທີການປະຫາສັນພັນທົງທາງສື່ຕ່າງໆ ແລະ ຖຸງໃຈດ້ານ
ການຍົກລົງການຮ່ວມດ້ວຍ

4. นอกเหนือจากการคิดของกระทรวงแรงงานในการดำเนินงานเพื่อรับรองต่อผลกระทบดังกล่าวที่กำลังจะเกิดขึ้นกับกำลังแรงงานของไทยแล้ว ยังต้องถือเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับรองรับกับปัญหาการว่างงานทั้งในภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม ประกอบที่นับว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงจากการขาดตั้งบทการค้าเสรีอาเซียน-จีนอีกด้วย ซึ่งอาจดำเนินการโดยวิธีการต่างๆ ดังนี้

4.1 พิจารณาดำเนินการตั้งสำนักงานศูนย์ฯ ร่วมกับหน่วยงานพันธุ์ทิพย์ สถาบันวิทยาศาสตร์ เพื่อสนับสนุนค้าจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยอย่างมาก เมื่อจากไทยยังไม่มีมาตรการตรวจสอบคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อย่างเข้มงวดเพียงพอ

4.2 แสวงหาตลาดสินค้าทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถทดแทนผลผลิตส่วนเกินภายในประเทศจากการที่สินค้าจากจีนเข้ามายืดตลาดในประเทศไทย

4.3 พิจารณาถึงการแก้ไขปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกให้ดีขึ้นก่อนที่จะถึงการใช้วิธีการที่สูงขึ้นไป เช่น การนิชลประทานที่ดี การเลือกใช้พันธุ์พืชที่ดี และการผลิตหลากหลาย ๆ ชนิด ตลอดจนเทคนิคในการทำเกษตรกรรม การศึกษาภาวะตลาด การเจรจาทางการค้า การควบคุมคุณภาพและมีความซื่อสัตย์ในการค้าขาย เป็นต้น

4.4 สร้างเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอุตสาหกรรมให้มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์ แปลกใหม่ และทันสมัย เป็นที่ต้องการของตลาดต่างประเทศ โดยเน้นเศรษฐกิจมูลค่าเพิ่ม เพื่อทำให้สามารถสร้างแบรนด์เนมที่มีเอกลักษณ์สร้างความไว้วางใจและเชื่อถือแก่ผู้ซื้อสินค้า

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

กิ่งกร นรินทร์กุล ณ อยุธยา, นันทา สิงหาราช และเบญจชา ศิลารักษ์. “การค้าเสรีไทย-จีน
โครงการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์.” ข้อตกลงเขตการค้าเสรีผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย เล่ม 2.
นนทบุรี : พิมพ์ดิจิทัลพิมพ์, 2547.

ไกรศักดิ์ ชูชนะวัฒ. “จุดทักษะนโยบายต่างประเทศไทยภายใต้รัฐบาลทักษิณ.” พิมพ์ทักษิณ ผลกระทบ
เศรษฐกิจการเมืองและสังคมภายในต่อระบบอนุทักษิณ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ openbooks,
2547.

เจริญ คันธีราพ. “ข้อตกลงเขตการค้าเสรี : ลดภาระ หรือ ลดอิทธิพลไทย.”
ข้อตกลงเขตการค้าเสรีผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย เล่ม 2. นนทบุรี : พิมพ์ดิจิทัลพิมพ์, 2547.

ตัน ปรัชญพฤทธิ์. การบริหารการพัฒนา : ความหมาย เนื้อหา แนวทางและปัญหา. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์ฯ ผลงานกรรมมหาวิทยาลัย, 2537.

ชนิชา ธรรมรงค์. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยในทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

ธีรบุษ พุญมี. Road Map ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สายธาร, 2547.

แล ศิลกิวิทยรัตน์. “ทรัพยากรมนุษย์กับการพัฒนา ประสบการณ์ของต่างประเทศ : เมอร์มนีและญี่ปุ่น.”
รายงานกับสังคมไทยในเส้นทางการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิอารมณ์พงศ์พงัน, 2538.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. ศึกษาภาพในไทยดี. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2545.

อุดม เกิดพิบูลย์. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, 2516.

บทความ

กนกศักดิ์ แก้วเทพ. “เศรษฐศาสตร์การเมืองแนวใหม่ว่าด้วยรัฐ.” เศรษฐศาสตร์ปริทัศน์ 1

(มกราคม-มิถุนายน 2531) : 114-118.

“คอลัมน์แนะนำเครื่องมือ.” จดหมายจากชาสังคม 9 (มีนาคม-เมษายน 2542).

เอกสารอื่นๆ

กระทรวงแรงงาน. “แผนยุทธศาสตร์กระทรวงแรงงาน.” เอกสารทางราชการ, 2547.

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน, กระทรวงแรงงาน. “แผนยุทธศาสตร์กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน.”

เอกสารทางราชการ, 2547.

ต่ออีเด็กทรอนิกส์

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, กระทรวงพาณิชย์. “โครงการการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อรับรองรับการที่จีนเป็นศูนย์กลางการค้าโลกและการจัดทำเบ็ดการค้าเสรีอาเซียน-จีน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.thaifita.com. 2547.

กองอาเซียน 2, กรมอาเซียน, กระทรวงการต่างประเทศ. “ข้อมูลความสัมพันธ์อาเซียน-สาธารณรัฐประชาชนจีน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.mfa.go.th/internet/document/652.doc. 2547.

กองเอเชียตะวันออก 3, กรมเอเชียตะวันออก, กระทรวงการต่างประเทศ. “สาธารณรัฐประชาชนจีน.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.mfa.go.th/web/479.php?id=63. 2547.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคม.” [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : www.nesdb.go.th/plan/data/plan6/data/M3_1.doc. 2547.